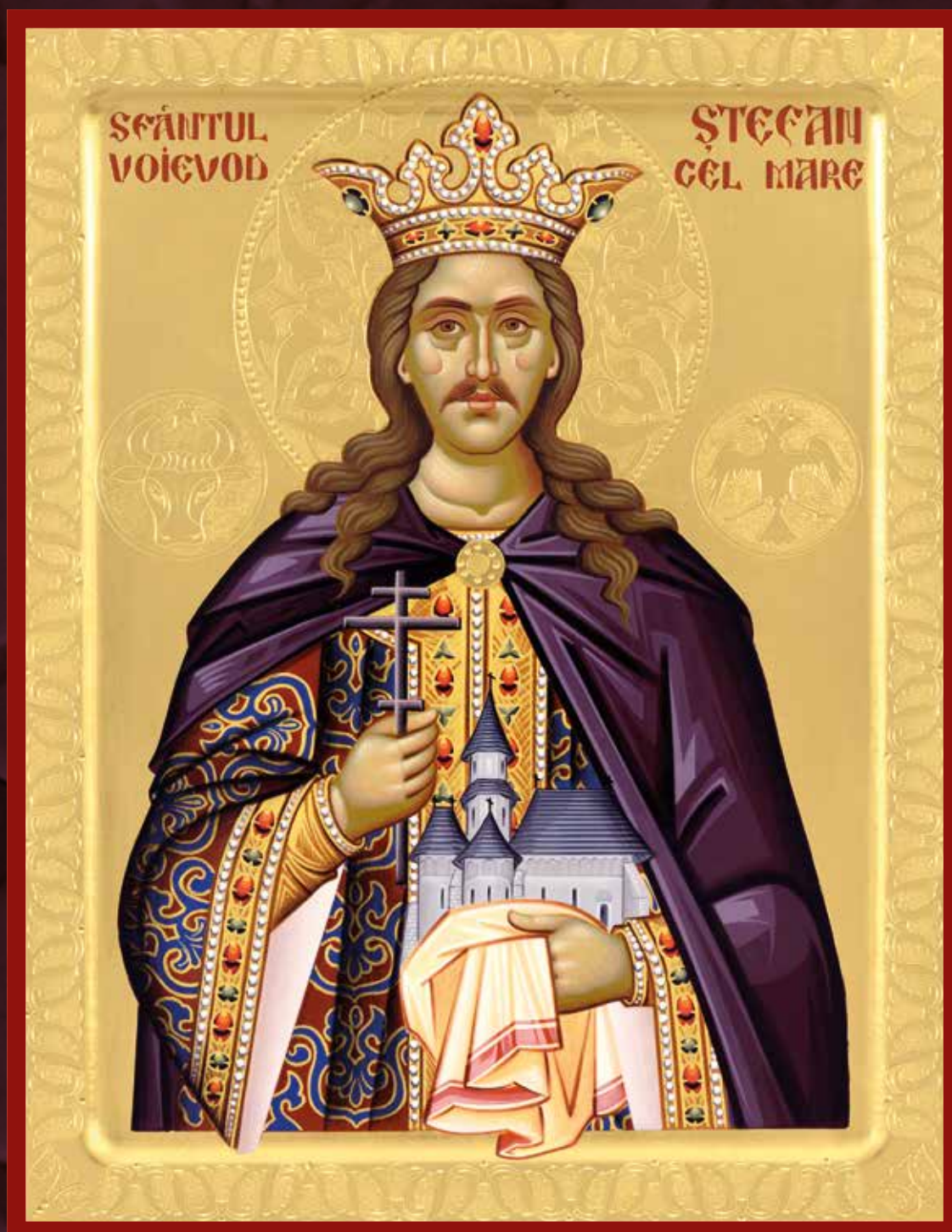

CUVINTE CĂTRE TINERI

Publicație editată de Mănăstirea Putna

www.putna.ro

550 de ani de la punerea pietrei de temelie a Mănăstirii Putna

Spre slava lui Dumnezeu, întru cinstirea Maicii Domnului, căreia îi este închinată mănăstirea, a Sfântului Voievod Ștefan cel Mare, ctitorul ei, spre cinstirea înaintașilor și spre slujirea tinerilor, apare această publicație, cu binecuvântarea IPS Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, prin osteneala viețuitoților Mănăstirii Putna, cu sprijinul financiar al **BCR S** căreia îi aducem calde mulțumiri.

Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul, al doilea mare ctitor al Mănăstirii Putna

Cuprins

- 2 Ce reprezintă Mănăstirea Putna pentru
poporul nostru / IPS Pimen
4 Credința statornică și nădejdea
mântuitoare / Arhim. Melchisedec
Velnic

PUTNA 550

- 7 Mănăstirea Putna, 550 de ani. Închinare
11 Canonizarea Sfinților putneni Iacob
Putneanul, Mitropolitul Moldovei,
și a colaboratorilor săi, Cuvioșii Sila,
Paisie și Natan / Protos. Dosoftei D.

- 15 Altarul Mănăstirii Putna /
Vasile Alecsandri

CUVINTE DUHOVNICEȘTI

- 16 Sfântul Ierarh Antim, georgianul cu suflet
de român / Ierod. Gherasim S.
18 Numai cei care se vor îmbogăți în
smerenie vor câștiga mult /
Monah Proclu Nicău

- 20 Râvna este asemenea unui foc pe care
trebuie să îl aprindem /
Arhim. Elisei Simonopetrul

- 22 Frumusețea tinereții

INTERVIU

- 23 Să dăm un sens înalt vieții noastre /
IPS Ierótheos Vlachos

IDENTITATE

- 29 Dorul de unitate / Pr. Viorel Cojocaru
32 Martirii neamului de la Lunca /
Protos. Dosoftei D.

- 34 Comemorarea a 75 de ani de la
deportările din 13 iunie 1941,
lângă bustul Aniței Nandriș

- 37 Lumină din lumină / Daniel Turcea

- 38 Scrisoare deschisă către un adolescent,
despre spitalul sufletelor /
Protos. Teofan P.

- 40 „La ortodocși este chiar credința
adevărată!” / Ionuț Schipor

- 44 Cădelnița de la 1470

PENTRU VIAȚĂ, PENTRU FAMILIE

- 46 Marșul dinspre moarte spre viață /
Maria Chiribeș
48 Mărturii despre criza de sarcină
52 Comunismul și avortul / Ioan Vasilescu
56 Împreună pe cale / Adela Stoicovici

INTERVIU

- 60 Scriitorul care nu are și un crez social nu
poate fi un om liber / Adrian Alui
Gheorghe

ACTUALITATE

- 64 Educația – probleme actuale /
Prof. univ. Constantin Cucos
66 Avem nevoie ca românii să se unească,
pentru bine și în bine /
Prof. univ. Mircea Ioan Popa
70 Superdrogul de mase: pornografia
71 Părinții, adolescenții și lumea virtuală /
Corina Negreanu
75 De ce m-am întors în România /
Alexandru Căbuz
78 Un matematician răspunde noilor ateii /
John Lennox
81 Știința lui Dumnezeu
83 Fără istorie nu există națiune /
Conf. univ. Marius Diaconescu
87 Viața se cere împărtășită! Liga
studenților din Cluj
91 Răspunsuri la întrebările tinerilor de azi /
Protos. Hrisostom C.

CRONICĂ

- 95 Când Dumnezeu a stat lângă mine
98 Colocviile Putnei / Ierom. Ieremia B.
99 Simpozioanele „Etica memoriei” și
„Fundamente creștine ale culturii
române și europene” /
Ierod. Anania V.
101 Concursul „Cultură și spiritualitate
românească” / Monah Ambrozie G.
102 Când Dumnezeu a stat lângă mine

Ce reprezintă Mănăstirea Putna pentru poporul nostru

*Înaltpreasfințitul Pimen,
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților*

Când rostim cuvintele „Mănăstirea Putna”, mintea noastră, a românilor, se îndreaptă către slăvitul ei ctitor, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, numit de popor și „Soarele Moldovei”, iar de poetul Mihai Eminescu – „pavăza creștinătății întregi”, „eroul național”, „mare geniu român”, ale cărui „oase sfinte” zac în mormântul de la Putna, mormânt denumit de același poet „altarul conștiinței noastre naționale”, iar Mănăstirea Putna „Ierusalimul neamului nostru românesc”.

Sufletul fiecărui român este permanent stăpânit de două mari dorințe: un pelerinaj la Ierusalim, pentru a se închina la mormântul Mântuitorului, și un pelerinaj la Putna, pentru

a se închina la mormântul Sfântului Ștefan cel Mare. Ca ghid la Putna, am fost martorul acestei dorințe a românilor noștri; atunci când, din cauza săpăturilor arheologice, nu s-a mai putut intra în biserică, turiștii, revoltați, au solicitat să li se arate din exteriorul bisericii locul unde se află mormântul Slăvitului Voievod; arătându-li-se, s-au însemnat cu semnul Sfintei Cruci și au sărutat peretele bisericii. Luând aminte la această sfântă dorință a turiștilor, a doua zi am și creat posibilitatea – punând un pod peste săpăturile arheologice – pentru ca turiștii să poată intra în biserică, să vadă mormântul și să sărute lespeda din marmură așezată deasupra mormântului.

Turiștii străini, fără să aibă un minim de cunoștințe despre marele voievod Ștefan cel Mare, aflați în fața mormântului, vedeau pe fețele lor un fior tainic, simțeau că se află în fața unui loc cu adevărat sfânt.

În anul 1966, Nicolae Ceaușescu, președintele României la acea vreme, a vizitat Mănăstirea Putna cu prilejul împlinirii sorocului de 500 de ani de la punerea pietrei de temelie a bisericii Mănăstirii Putna. După această vizită, Putna, îndeosebi, dar și celelalte mănăstiri au fost „năvălite” de mulțimea turiștilor, mai ales a școlărilor și a studenților. Aceștia, după terminarea vizitei care dura aproape două ore, mărturiseau: „La școală ni se spune că religia este opiu pentru popor; aici, vedem că religia înseamnă cultură, artă”.

La Putna, turiștii, îndeosebi tinerii, își completau cunoștințele de istorie și de religie; se învăța adevărata istorie a neamului nostru românesc.

Vizita președintelui de atunci la Putna a fost, prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, „o descătușare sufletească”. „Dacă Ceaușescu a fost la Putna, nu mai are nimeni dreptul să ne mai urmărească și să ne ceară socoteală de ce mergem la biserică și la mănăstiri”, spuneau turiștii cu multă bucurie sufletească.

Zoe Ceaușescu, după vizita tatălui ei, a fost de trei ori la Putna, în vizită particulară. Găzduia la o familie în comuna Putna. Seara, când nu mai erau turiști în mănăstire, venea, intra în biserică, îngenunchea în fața mormântului lui Ștefan cel Mare câteva minute, săruta mormântul, săruta și icoanele din catapeteasma bisericii, săruta mâna părintelui ghid, mulțumindu-i, și pleca la gazda sa din Putna. Ea a cerut o carte cu litere chirilice, „pentru cultura ei”; părintele stareț Gherasim a priceput ce dorește în realitate; i-a dat un *Ceaslov* și o *Psaltire*.

După acestea, multe persoane din Comitetul Central veneau cu fiii și fiicele lor la Putna, în particular, și spuneau ghidului: „Să le vorbești ca un preot”.

Din păcate, tinerii elevi și, respectiv, studenți, după evenimentele din Decembrie 1989 și, mai ales, după intrarea României în Uniunea Europeană, sunt lipsiți de multe cunoștințe de istorie a neamului nostru românesc. Și, ca urmare, sunt lipsiți de „simțul istoric, singurul care întărește împărățiile”, după cum spunea Mihai Eminescu. „Patriotismul”, spune tot Mihai Eminescu, „...este iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară”.

Ca părinte duhovnicesc, adresez tinerilor îndemnul: citiți cât mai mult din publicistica lui Mihai Eminescu! Veți găsi aceste pagini publicate sub formă de broșuri și la biblioteca fiecărei parohii și mănăstiri din Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților; îndreptați-vă pașii și inimile cât mai des spre Putna; acolo vă veți întâlni și cu Mihai Eminescu, cel care ni l-a înfățișat pe Ștefan cel Mare ca model de trăire a virtuților creștinești și patriotice; să citiți cu glas sau în șoaptă, în fața bustului său, poezia *Doina*, numită de un bun român „o rugăciune” și veți înțelege cel mai bine, când veți ajunge în Parlament sau în Guvern, cum să conduceți țara; veți înțelege cât de mult au greșit parlamentarii de azi, dând legea vânzării de terenuri străinilor; au fost înstrăinate peste 2 milioane de hectare – „curată trădare de țară” –, dispreț total față de eroii neamului care și-au dat viața pe câmpurile de luptă pentru apărarea pământului Țării, sfințindu-l cu sângele lor. ■

PIMEN

Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Credința statornică și nădejdea mântuitoare

*Arhimandrit Melchisedec Velnic,
Starețul Mănăstirii Putna*

Hristos ne aduce cuvânt de mângâiere, de bunătațe, cuvânt de înălțare lăuntrică. Și tuturor ne cere să fim mai buni, să luăm aminte la noi înșine. Ne cere să avem credință „cât un grăunte de muștar” (Mt. 17, 20), să credem și să ne încredem în El, să nu ne îndoim, iar atunci faptele noastre vor fi conforme cu credința noastră, din faptele noastre se va vedea credința noastră.

S-a înmulțit păcatul în lume. Cu toții ne dăm seama că păcatul robește și stăpânește tot mai mult și doi demoni, al desfrâului și al slavei deșarte, al mândriei, parcă sunt sloboziți pe pământ. Este multă răutate și este multă dușmănie în lume, dar cel care-L mărturisește pe Hristos stă departe de păcat. Așa că nimeni să nu se îndoiască în a rosti cu tărie că el crede în Dumnezeu, să nu se ferească să se însemneze cu semnul Sfintei Cruci și va primi putere, iar păcatul va rămâne departe de el. Satana nu se apropie de cel care-L mărturisește pe Hristos, și câtă nevoie avem astăzi de mărturisitori, de trăitori ai credinței!

Credința nu este un lucru pe care să-l negociezi, nu este ceva ce astăzi am și mâine nu mai am. Credința trebuie să ne fie statornică, trebuie să ne fie vie, lucrătoare. Dacă avem o credință „lucrătoare prin iubire” (Gal. 5, 6), cum spune Sfântul Apostol Pavel, atunci dăm dovadă că, într-adevăr, înlăuntrul nostru este Hristos.

Să păstrăm în inimile noastre dorul de a fi mereu cu Dumnezeu. Hristos Domnul a zis: „Nu te teme, turmă mică” (Luc. 12, 32) și „iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Mat. 28, 20). În necazul nostru, în supărarea noastră, în bucuriile noastre, să-L chemăm pe Domnul, și El va veni. Să nu ne îndoim de puterea și de prezența Lui. Să nu ne îndoim că Hristos Domnul ne poate ajuta. Cunoaștem atâtea și atâtea cazuri în viața noastră de zi cu zi; sunt atâția creștini care s-au bucurat de darurile Lui, de vindecare, de tămăduire de la El. Pe câți nu i-a vindecat? Pe câți nu i-a slobozit? De câte ori nu ne iartă El greșelile noastre, fărădelegile noastre? Hristos șterge sus

cea ce duhovnicul șterge în Taina Spovedaniei, iar când ne apropiem de Sfântul Lui Trup și de Sfântul Lui Sânge primim iertarea păcatelor.

Să ne clădim viața pe credința înaintașilor noștri. Nimeni nu are dreptul să ni-L ia pe Hristos. Nimeni nu are dreptul să ia credința de la copiii noștri, nu are dreptul să răpească crucile de pe bisericile noastre sau icoanele din școlile noastre. Ne-am născut creștini și mormintele strămoșilor ne stau ca mărturie a credinței neamului nostru. Pe aceeași credință să ne întemeiem și noi viețile, să apelăm neîncetat la această credință și să nu ne fie teamă. Să-L mărturisim pe Hristos și păcatul nu se va apropia de noi. Să-L mărturisim pe Hristos și demonul slavei deșarte va pleca de la noi, iar patima cea urâtă a desfrânării, propovăduită cu atâta zel de mass-media, va sta departe de noi.

Să Îl mărturisim pe Hristos, să dăm mărturie că suntem fii ai lui Dumnezeu și fii ai Fecioarei! Noi îi spunem „Maica Domnului” și o chemăm în rugăciunile noastre. Oriunde ne-am duce, oriunde ne-am îndrepta, dacă auzim de vreun necaz, de vreo ispită, strigăm la ea imediat: „Maica Domnului!”. Așa cum o mamă poartă grijă de pruncul ei, îl însemnează cu semnul Sfintei Cruci, îi șterge fața dimineța când se trezește, îl alăptează, îl îngrijește, tot așa Fecioara Maria are grijă de fiecare dintre noi. Nimeni să nu pună la îndoială acest adevăr, căci de ce în țara noastră – și nu numai, ci în toată ortodoxia noastră – sunt atâtea

icoane ale Maicii Domnului făcătoare de minuni? Ca mărturie a dragostei ei pentru noi. Și atunci, noi să o abandonăm, să plecăm din brațele ei, să ne despărțim de Fecioara? Niciodată să nu se întâmple așa ceva! Când venim către Casa Domnului, Maica Domnului ne numără pașii și ne binecuvintează. Să duceți această binecuvântare a Maicii în sânul familiei dumneavoastră!

În icoana ortodoxă a Învierii, Hristos se poară la iad, îi prinde de mână pe Adam și pe Eva și îi ridică. Mesajul pe care ni-l transmite această icoană este că oricât de departe am fi de Domnul, oricât de înstrăinați am fi de El prin păcate, prin greșeli, să îndrăznim să venim la El. Pentru că El a venit pentru fiecare dintre noi, așa cum a venit pentru Adam și pentru Eva, și pentru întregul neam omenesc. Să nu deznădăjduim, să nu ne îndoim. Să batem, să strigăm, să Îl chemăm puțin și vom primi mult. Și nu vom primi numai noi, ci și cei de lângă noi, pentru că omul duhovnicesc are în interiorul său o dulceață pe care o răspândește în jur – acesta este firescul nostru.

Este firesc pentru om să fie bun, și a fi bun înseamnă a împlini porunca lui Dumnezeu, a ne așeza în propriul nostru chip, cel pe care ni l-a dat Preabunul Dumnezeu. A fi iubitori înseamnă a fi așa cum El ne-a voit. Să ne silim spre toate acestea, să iubim virtutea! Și dacă vom iubi virtutea, vom zugrăvi în inima noastră Chipul lui Hristos, căci Chipul Acestuia se zugrăvește în noi prin virtuțile pe care le cultivăm. Dacă iubim virtutea, Îl iubim pe Dumnezeu și spre aceasta să ne îndreptăm cu râvnă și cu dragoste. Să pictăm în inimile noastre, prin virtuți, Chipul lui Hristos și atunci pacea, bucuria, nădejdea și încrederea nu vor pleca niciodată nici din sufletul și nici din jurul nostru. ■

Din cuvântul rostit în noaptea de Înviere
a anului 2016

Mănăstirea Putna, 550 de ani.

Închinare

În 10 iulie 2016 s-au împlinit 550 de ani de când Sfântul Voievod Ștefan cel Mare a pus piatra de temelie a Mănăstirii Putna, întâia sa ctitorie și cea care avea să îi fie necropolă.

În acești 550 de ani, cu darul lui Dumnezeu, cu mijlocirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioarei Maria, darul Sfântului Ștefan nu a încetat să rodească: Sfânta Liturghie s-a săvârșit neconținut, românii și-au găsit aici un reper al identității lor, academia de arte frumoase, așa cum a numit-o Părintele Iachint Unciuleac, nu a conținut în a îngemăna sfințenia și frumusețea. Cel mai de preț rod al unei mănăstiri sunt viețile plăcute lui Dumnezeu ale monahilor ei, iar vatra monahală de aici a dăruit Cinului sfinților pe Sfântul Daniil Sihastrul, Sfântul Ilie Iorest, Sfântul Iacob Putneanul și Cuvioșii Sila, Paisie și Natan, aceștia fiind doar cei canonizați până în prezent, Mitropolitul Teoctist I ori Cuviosul Arsenie bucurându-se de o cinstire locală.

Candela pusă la temelia
Mănăstirii Putna

550 de ani de istorie, credință, cultură

Despre începutul mănăstirii, manuscrisul Letopiseșului de la Putna II ne spune: „În anul 6974 <1466> iulie 10, s-a început să se zidească, cu ajutorul lui Dumnezeu, sfânta mănăstire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la Putna”.

Prima obște a Putnei a fost adusă de la Mănăstirea Neamț, în frunte chiar cu starețul acesteia, arhimandritul Ioasaf, care va fi primul stareț al Putnei. Biserica, ridicată pe o veche vatră sihăstrească, a fost sfințită în 3 septembrie 1469, de ziua de nume a Mitropolitului sfânt, Teoctist I, cel care l-a uns domn pe Sfântul Ștefan în 1457 și i-a vegheat părintește prima parte a domniei.

În 1484, mănăstirea este devastată de un puternic incendiu. Este refăcută de ctitorul ei, care va

fi înmormântat aici după ce trece la cele veșnice în 2 iulie 1504.

Mai ales din această perioadă a rămas tezaurul artistic al Putnei, considerat unul de primă valoare în lume, care reunește deosebit de prețioasa colecție de broderie din sec. XV, cărți și obiecte de argint și argint aurit. Cele mai cunoscute sunt acoperământul de mormânt al Doamnei Maria de Mangop, epitrahilul cu portretele lui Ștefan cel Mare și Alexandru Voievod, fiul său, epitaful din anul 1490, cădelnița de argint dăruită de Ștefan în anul 1470, Tetraevanghelul de la Humor (1473).

De-a lungul anilor, diferite clădiri se vor pierde, iar altele noi se vor construi. După chilia în piatră, de unde tradiția spune că Sfântul Daniil i-a indicat Sfântului Ștefan locul unde să zidească mănăstirea, cea mai veche clădire a mănăstirii este biserica de lemn ctitorită de Dragoș Vodă (domn

al Moldovei între 1347–1354) la Volovăț și adusă la Putna de către Sfântul Ștefan, numită „mănăstirea cea veche”. Din veacul al XV-lea s-a păstrat Turnul Tezaurului. Înalt de 16 m, cu ziduri groase de peste 2 metri, acest turn este situat pe latura de vest a incintei.

După aproape două secole de la ctitorire, din cauza problemelor de la fundație, Vasile Lupu decide reclădirea bisericii ștefaniene. Ajunge până la ferestre, dar, în urma pierderii domniei, biserica va fi terminată de domnii Gheorghe Ștefan și Istrate Dabija.

La mijlocul secolului al XVIII-lea, mănăstirea ajunsese din nou într-o stare gravă, în special din cauza unui cutremur din 1739. Ansamblul monahal a trecut printr-o importantă refacere, inițiată și susținută de Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul (1719–1778), care a devenit astfel al doilea mare ctitor al așezământului, ajuns acum la o nouă înflorire. De atunci vor rămâne Turnul de intrare și fântâna din incintă, realizate la inițiativa Sfântului Iacob.

În această a doua perioadă de înflorire, pentru monahii iubitori de liniște și de rugăciune s-au dezvoltat două așezăminte sihăstrești: Sihăstria Putnei și Sihăstria Ursoaia. Trei dintre viețuitorii

sihaștri, Cuvioșii Sila, Paisie și Natan, au fost canonizați. De asemenea, în jurul bisericii Dragoș Vodă a luat ființă, la inițiativa Sfântului Iacob Putneanul, prima școală rurală din Moldova. Primul purtător de grijă al școlii a fost arhimandritul Vartolomei Mazereanu, marele cărturar al Bucovinei de atunci.

După răpirea nordului Moldovei, Bucovina, de către Imperiul Austriac în 1775, viața monahală trece printr-o perioadă foarte grea. În afară de Putna, Sucevița și Dragomirna, sunt închise toate mănăstirile și schiturile de aici. Desființarea mănăstirilor, limitarea numărului de călugări de către statul austriac și mai ales „duhul” neortodox al noii stăpâniri politice a dus la o slăbire a vieții monahale. Însă mănăstirile au reprezentat unul dintre factorii de coagulare a identității și a culturii românești și ortodoxe pentru cei înstrăinați de patria mamă.

În memoria slăvitului voievod, în anul 1871, de hramul mănăstirii, aici a avut loc Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni. La organizarea serbării s-a remarcat în mod deosebit Mihai Eminescu, cel care a sintetizat locul Mănăstirii Putna în istoria, cultura și spiritualitatea românilor, numindu-o „Ierusalimul neamului românesc”, locul care adăpostește „altarul conștiinței naționale” – mormântul Sfântului Ștefan.

După Marea Unire din 1918, mănăstirea va reprezenta o inimă sufletească a României Mari în zbuciumatul secol XX. Viața monahală va fi din nou grav primejduită la începutul perioadei comuniste, dar o inițiativă a Mitropolitului Sebastian Rusan se va dovedi salvatoare. În 1956, acesta aduce aici o obște nouă, din școala duhovnicească a părintelui Cleopa Ilie de la Mănăstirea Sihăstria. Noul stareț, arhimandritul Dosoftei Murariu, va pune o temelie, conformă cu statutul și menirea mănăstirii, pe care se va construi până în prezent.

Glasurile Putnei: ortodoxie și românism

După trecerea la cele veșnice a Sfântului Ștefan cel Mare, mormântul său de la Putna a devenit un loc de închinare al tuturor românilor. În 1992, a fost canonizat, iar în 2010 mănăstirea a primit ca al doilea hram ziua sa de sărbătoare, 2 iulie.

Pe urmele închinătorilor de peste veacuri, niciunul dintre vizitatorii de astăzi nu părăsește Mănăstirea Putna fără a trece pe la mormântul celui care a ctitorit-o, Sfântul Ștefan cel Mare. Aici, o candelă stă aprinsă de veacuri, ofrandă a poporului către „domnul mai presus de orice laudă”, cum a fost el numit de către Dimitrie Cantemir.

Așa cum Sfântul Voievod Ștefan cel Mare are un loc aparte în văzduhul sufletului românesc, „mănăstirea lui cea dragă” este datoare, în chip aparte, cu rugăciunea și nevoița pentru împlinirea voii lui Dumnezeu cu neamul nostru. Ortodoxie și românism – acestea sunt glasurile Putnei.

Românii aud și ascultă aceste glasuri, așa cum mărturisesc și însemnările din Cărțile de impresii.

O telegramă trimisă de redacția ziarului „Tribuna” din Arad, organizatorilor Serbării din 1904, spune: „Trimitem inimile noastre la mormântul lui Ștefan cel Mare”. Cu același prilej aromânul Alexandru Mocioni scria: „Cu pietate și admirațiune asist, în sufletul meu, la serbarea de la Putna,

Spre aduceri ominte
Bolcură de a fi român
Ștefan

Liceul Militar Ștefan cel Mare din Bormăntu
vine pe primeana în frunte cu împărtășania
de credință pentru neamul românesc; la mormântul
patronului său, Ștefan cel Sfânt și Mare.
6 Mai 1904
Capitan J. Măndru
Cămin, Lung 45, Bormăntu
E. M. E.

Astăzi Ștefan se-a uitat pe tot.
Cine-i cel care-i va urma exemplul?
Lăbăr Leabă
Constanta Golea
Orlov - barmăntu

Putna - inima și conștiința
României Mari
11.05.1992
Tury

"Enfin la vraie Roumanie"
25/9/88.

La Putna ar trebui să venim în fiecare
an, ca să nu uităm că gloria noastră
și ea.
51.02.1977
Tury

unde se întâlnesc inimile tuturor românilor într-un gând și-o simțire, spre glorificarea memoriei gloriosului voievod, Ștefan cel Mare și Sfânt”.

În 1957, în plin proces de comunizare a României, un pelerin face următoarea însemnare: „Niciodată nu mi-am dat seama cât de adânc sunt împlântate rădăcinile neamului nostru în frumoasele plaiuri Bucovinene decât în clipa când Bunul Dumnezeu mi-a ajutat să-mi plec fruntea pe mormântul care adăpostește cel mai scump tezaur românesc”. Apoi scrie două versuri din *Doina*: „Ștefane, Măria Ta, / Tu la Putna nu mai sta” și parafrazează continuarea lor: „Ascultă strigătele disperate ale Marelui Eminescu prin care vorbește Neamul nostru întreg!”

La Serbarea din 2 iulie 2004, au participat și soldați din Basarabia care au fost răniți în războiul din Transnistria și copii ai celor uciși în acest război, care au recitat poezii scrise de ei. Unul din soldați, purtând pe el rănile războiului, a spus: „am ajuns până la capătul lumii, fiindcă ne-a deportat Uniunea Sovietică de la Polul Nord până în Kazasthan, dar nicăieri nu am văzut dealurile acestea pline de har ca aici la Putna noastră, a tuturor românilor”.

Sfântul Iacob Putneanul, al doilea ctitor al mănăstirii, numea Putna „maica și moștenitoarea mea”.

De ziua frumoasei și sfinteii aniversări a 550 de ani de la punerea pietrei de temelie, duminică 10 iulie, IPS Arhiepiscop Pimen împreună cu clericii „născuți” în viața monahală la Putna, aflați la mănăstire sau cu ascultarea la alte mănăstiri, au

săvârșit Sfânta Liturghie, în semn de recunoștință și mulțumire pentru maica ce a rodit și a crescut atâtea generații de monahi. Cu acest prilej s-au sfințit noile clopote ale mănăstirii.

Bătrâna maică rămâne să primească în continuare pe cei ce vor să își închine viața lui Dumnezeu aici, sub ocrotirea Maicii Domnului, și pe cei ce vor să aibă rugăciunile lor purtate la cer de sfinții și de viețuitoarii de peste veacuri ai mănăstirii ctitorite de Sfântul Voievod Ștefan. ■

Canonizarea Sfinților putneni Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei, și a colaboratorilor săi, Cuvioșii Sila, Paisie și Natan

În ședința din 6–7 iunie 2016, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât trecerea în rândul sfinților a Mitropolitului Iacob Putneanul al Moldovei, cu zi de prăznuire 15 mai, și a colaboratorilor săi, Cuvioșii Sila, Paisie și Natan, cu zi de prăznuire 16 mai.

Sfântul Iacob Putneanul, Mitropolitul Moldovei: ierarh, ctitor, pedagog, părinte duhovnicesc

Mitropolitul Iacob Putneanul a fost un mitropolit sfânt al Moldovei, un ctitor al învățământului românesc și un ales părinte duhovnicesc, care a vegheat asupra vieții monahale de la Mănăstirea Putna și așezămintele ei, Sihăstria Putnei, Sihăstria Ursoaia și așezământul din jurul Bisericii Dragoș Vodă, numit „Mănăstirea veche”, la mijlocul și în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Mitropolitul Iacob s-a născut la 20 ianuarie 1719 și, la numai 12 ani, în 1731, a intrat în viața monahală la Mănăstirea Putna. Acest tânăr cu înțelepciune de bătrân și viață aleasă a fost tuns în schima mică în 24 martie 1733 și apoi hirotonit diacon. A fost hirotonit întru preot la numai 17 ani, a fost ales egumen al Mănăstirii Putna la 25 de ani și episcop de Rădăuți la 26 de ani. După doar cinci ani, vrednicia și râvna sa au fost hotărâtoare pentru mutarea sa în scaunul de mitropolit al Moldovei de la Iași. Între 1750 și 1760, desfășoară

o intensă activitate pastorală și socială, promovează cultura și tiparul românești și veghează la traducerea de cărți folositoare de suflet. Reușește să deschidă o tipografie, unde în 10 ani a tipărit mai bine de 15 cărți de slujbă și de învățătură în limba română. Ele s-au folosit în bisericile și în mănăstirile din toate zonele locuite de români și au fost de un deosebit folos în apărarea identității ortodoxe a românilor din Transilvania.

În 1755 tipărește *Bucvarul*, primul Abecedar din Moldova, iar în 1759, la propunerea lui, se înființează în satul Putna prima școală elementară rurală din Moldova atestată documentar, școală care funcționează fără întrerupere până astăzi.

În perioada dificilă a domniilor fanariote, a intervenit împreună cu ceilalți ierarhi pentru eliminarea mai multor impozite foarte împovărătoare, în primul rând a văcăritului, legând cu blestem pe domnii țării să nu revină asupra acestora. Mitropolitul Iacob a intrat astfel în conflict direct cu unii conducători politici din acei ani, renunțând în cele din urmă la scaunul mitropolitan, în anul 1760, și s-a retras la Putna.

El a refăcut mănăstirea aproape în întregime, devenind al doilea mare ctitor al ei, după Sfântul Ștefan cel Mare. În această lucrare a fost sprijinit de către monahii mănăstirii și de cei ai sihăstriilor. În general, în lucrarea sa pastorală și misionară, Mitropolitul Iacob nu a fost singur. Doar sprijinindu-se unul pe altul, lucrându-și fiecare talentul dat de Dumnezeu, Mitropolitul Iacob și monahii putneni, între care s-au remarcat arhimandritul Vartolomei Mazereanu și Cuvioșii Sila și Natan, au reușit să scrie o pagină sfântă în istoria zbu-ciumatului secol al XVIII-lea din Moldova, fiind împreună-ctitori ai vieții monahale putnene.

Mitropolitul Iacob a ajutat, până la a fi considerat al doilea mare ctitor, și alte mănăstiri și biserici: Mănăstirea Doljești, biserica Sfântul Dumitru

din Suceava, Catedrala episcopală din Suceava și Catedrala mitropolitană din Iași, Mănăstirea și spitalul Sfântul Spiridon din Iași. Prin sprijinul și sfatul pe care le-a acordat negustorilor români din Suceava, a ajutat să renască acest oraș în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Pe 11 mai 1778, a mers la Sihăstria Putnei și a primit tunderea în schima mare prin duhovnicul și colaboratorul său de decenii, Cuviosul Natan, primind numele de Eftimie. Pe 15 mai 1778 a trecut cu pace la Hristos Domnul.

Mitropolitul Iacob și-a închinat întreaga viață slujirii Bisericii, luminării poporului prin Sfintele Taine, rugăciune, educație și cateheză, apărării celor nedreptățiți și promovării culturii și spiritului românesc. Multa lui osteneală și slujirea jertfelnică de păstor l-au adus cu sufletul curat în brațele lui Hristos.

A fost înmormântat în pridvorul mănăstirii Putna, cea pe care o numește „maica și moștenitoarea mea”.

Activitatea pastorală și misionară a Mitropolitului Iacob și a celor împreună-lucrători cu el, dintre care Cuvioșii Sila, Paisie și Natan sunt cinstiți ca sfinți,

reprezintă un model de comuniune și unitate între ierarhi și monahi, între clerici și laici, între instituții civile și instituții bisericești, între clerul de mir și clerul monahal, între laici și monahi. Sub ascultarea Mitropolitului Iacob, colaboratori din toate cinurile bisericești și din toate straturile sociale au lucrat împreună spre binele comunității și spre mântuirea lor.

Prin darurile bogate cu care Dumnezeu l-a înzestrat și pe care el cu râvnă și fără de odihnă le-a pus în lucrare, Mitropolitul Iacob a arătat în faptă unitatea și complementaritatea dintre cultură și cult, dintre preocuparea dreaptă pentru cele materiale și pentru cele spirituale, dintre viața implicată social și viața de rugăciune, dintre viața de obște și viața sihăstrească și binefacerile pe care conlucrarea acestora le aduce.

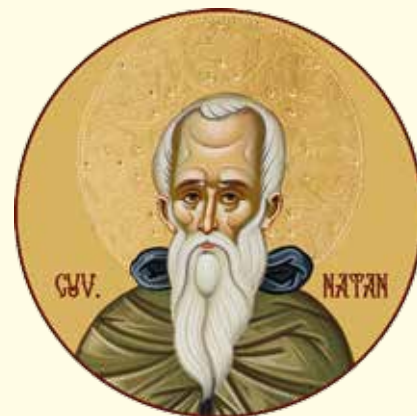

Mitropolitul Iacob Putneanul, tablou din 1755

Sfântul Cuvios Sila

Cuviosul Sila s-a născut în jurul anului 1697 și a intrat din copilărie în mănăstire, la Schitul Orășeni din Botoșani. După ce părintele duhovnicesc al acestui schit a murit, cândva în perioada 1710–1715, Cuviosul Sila a venit la Schitul Sihăstria Putnei. Aici este călugărit de către părintele duhovnicesc al Sihăstriei Putnei, Teodosie. După ce acesta trece la cele veșnice, noul părinte al schitului, starețul Dosoftei, rânduiește să fie hirotonit diacon și apoi preot și tuns în marea schimă. În octombrie 1731, mitropolitul Antonie al Moldovei dă binecuvântare ca ieroschimonahul Sila să fie de ajutor bătrânului stareț Dosoftei.

Cuviosul Sila a fost dăruit de Dumnezeu cu darul propovăduirii, cuvântul său pătrunzând

în inimile oamenilor și lucrând acolo iubirea de Dumnezeu și de aproapele. Starețul Dosoftei îl trimite la boierii din Moldova, pentru a obține obiecte necesare bunei rânduiei a slujbelor, iar mai târziu, Mitropolitul Iacob îl va trimite în Țara Românească pentru a strânge fonduri pentru refacerea Mănăstirii Putna. Cuviosul Sila va ajuta mănăstirea și în alte moduri, fiind socotit între ctitorii noi din veacul al XVIII-lea.

După mutarea la Domnul a starețului Dosoftei, în 1753, Mitropolitul Iacob îl numește pe Cuviosul Sila stareț al schitului.

După ocuparea nordului Moldovei de către Imperiul Austriac în 1775, mănăstirea și sihăstria pierd legătura cu Moldova, inclusiv cu sprijinitorii din punct de vedere material, de dincolo de noua graniță. Începe o perioadă de mari lipsuri pentru Biserica din această regiune: doar trei mănăstiri rămân deschise, celelalte mănăstiri și toate schiturile, inclusiv Sihăstria Putnei, fiind închise.

În 23 aprilie 1783, Cuviosul Sila și-a dat sufletul în mâinile Mântuitorului Hristos, după ce în ultimii ani ai vieții trăise durerea pricinuită de asuprirea monahismului.

Sfântul Cuvios Paisie

Despre viața Cuviosului Paisie înainte de a fi viețuitor al Sihăstriei Putnei știm puține lucruri. Dintr-o mărturie a sa din 30 mai 1765, pe când era deja viețuitor la sihăstrie, aflăm că Sfântul Paisie a fost egumen la Mănăstirea Sfântul Ilie în vremea domniei lui Constantin Cehan Racoviță (1749–1753; 1756–1757) și a fost mutat la Mănăstirea Râșca, după care a ajuns la Sihăstria Putnei.

Tradiția spune despre el că era ca un stâlp de foc, sprijinind pe toți cei din jur ca un povățuitor adevărat. De asemenea, se spune despre el că promise darul înainte-vederii. A trecut la Domnul pe 16 decembrie 1784.

Sfântul Cuvios Natan

Cuviosul Natan s-a născut în zona Pașcanilor și a fost multă vreme viețuitor la Mănăstirea Putna, fiind eclesiarhul mănăstirii și purtând numele de Nathanail. Dornic de mai multă liniște, s-a retras la Sihăstria Putnei și a fost tuns în schima mare, cu numele de Natan.

În 10 martie 1781, Cuviosul Sila, simțindu-și sfârșitul aproape, hotărăște să lase ca „stareț și părinte fraților” pe „cuviosul Nathan duhovnicul”.

Acesta a fost renumit ca un duhovnic iscusit, la el spovedindu-se și Mitropolitul Iacob. Totodată, viețuitorii mănăstirii îl cinsteau ca pe cel care era păzitor și păstrător al bunelor rânduiei și al datinilor străbune. Înzestrat și cu darul caligrafierii, a scris numeroase lucrări.

Datorită greutăților care au început odată cu ocupația austriacă, Cuviosul Natan a trimis o serie de scrisori, în anii 1782–1783, pentru a cere sprijin material.

S-a mutat cu pace la cele veșnice în 26 decembrie 1784.

Mănăstirea Putna după restaurarea făcută de Mitropolitul Iacob Putneanul, tablou din sec. al XVIII-lea

Sfintele moaște

În 24 aprilie 1990, părinții Mănăstirii Putna au început refacerea schitului de la Sihăstria Putnei, după ce acesta fusese închis pentru mai bine de 200 de ani. În această zi au fost găsite sfintele moaște ale Cuvioșilor Sila, Paisie și Natan.

Mai întâi a fost găsită piatra de mormânt a Cuviosului Sila, în partea dreaptă a bisericii schitului, la exterior, având inscripția „Aici zac oasele ieroschimonahului Sila, care au răposat văleatul 1783, aprilie 23”. La o palmă de pământ se aflau osemintele lui, galbene și frumoase. Pe aceeași latură, lângă naos, a fost aflată piatra de mormânt a Cuviosului Paisie, cu inscripția „Aici odihnesc oasele robului lui Dumnezeu Paisie ieroschimonahul, și au răposat la văleatul 17[...]”. Sub această lespede erau rămășițele sale pământești, tot galbene și frumoase, cu o putere harică deosebită. În interiorul bisericii s-au descoperit osemintele Cuviosului Natan.

În 15 iunie 2016, în prezența Înaltpreasfințitului Arhiepiscop Pimen, conform binecuvântării și aprobării Sfântului Sinod, a fost desfăcută cripta Sfântului Iacob Putneanul. Părinții mănăstirii au aflat toate osemintele sfântului, care erau precum o pâine coaptă și rumenă – culoarea sfințeniei și a desăvârșirii întru Domnul. În mormântarea sa a fost

una a smereniei: a fost așezat în mormânt îmbrăcat smerit, doar în veșmânt monahicesc de schimnic, cu o singură cruce, simplă, din argint. Cu adevărat, atunci când a părăsit demnitatea de mitropolit s-a și lepădat de toate cele trecătoare ale lumii.

Pentru ale lor sfinte rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, miluiește-ne pe noi! ■

Protos. Dosoftei D.

Vasile Alecsandri

Altarul Mănăstirii Putna

Domnul Ștefan, viteaz mare, ce-a dat groaza prin păgâni,
Locaș sfânt creștinătății astăzi vrea să facă dar,
Și pe malurile Putnei, cu vitejii săi români,
Însuși merge să aleagă locul sfântului altar.

Mare obștie-l urmează și pe culme se lățește,
Precum aburii pe baltă când lumina asfințește.

Căpitani, ostași cu zale și cu platoșe de fer
Pe-ai lor cai sirepi stau mândri ca la semnul de război.
Al Moldovei steag de fală fâlfâie falnic în cer;
Buciumul vuieste-n munte, sună valea de cimpoi.

Iată că lângă-o movilă domnul Ștefan s-a oprit!
Totul tace!... ochii țintă, stă poporul neclintit.

Trei ostași cu arce-n mână pe movilă-acum se urcă;
Doi, ca zimbrul, ageri, mândri, nalți ca bradul de la munte,
Pe-ai lor umeri poartă glugă, la brâu paloș, și pe frunte
Cu-a lor lungi și negre plete se coboară-o neagră țurcă.

Ei ades cu-a lor săgeată repezită sus, în nor,
Printre-a fulgerelor focuri au oprit vulturu-n zbor.

Multe fiare din cei codri, mulți dușmani tineri, semeți,
Drept în inimi, drept în frunte au simțit a lor săgeți,
Căci ei sunt arcașii vrednici ai lui Ștefan domn cel mare,
Ce-și gătește-acum săgeata s-o izbească-n depărtare.

– Copii, trageți... eu vreau astăzi să mă-ntrec în arc cu voi.
Astfel zice domnul Ștefan!... iar voinicii amândoi

Se plec, arcele-și încoardă, trag... săgețile lor zboară,
Spintecă repede vântul ce dă foc și vâjâiește,
Se tot duc, se duc ca gândul, și de-abia ochiul zărește
Pe câmp departe, departe locul unde se coboară.
„Ura!”-n ceruri se ridică! Urlă dealul, clocotește!
– Să trăiți, copii! le zice Ștefan, ce-acum se gătește.

Zbârâie coarda din arcu-i, fulgeră săgeata-n vânt,
Piere, trece mai departe, și-ntr-un paltin vechi s-a frânt.
– Acolo fi-va altarul! zice falnicul monarc,
Ce se-nchină și se pleacă pe războinicul său arc.

– Să trăiască domnul Ștefan! mii de glasuri îl urmează,
Și poporul jos, pe vale, umilit îngenunchează!

1843, Bucovina

Subiectul acestei balade l-am cules în Bucovina,
și chiar la Mănăstirea Putnei,
unde se află mormântul eroului care a zidit-o.

Sfântul Ierarh Antim, georgianul cu suflet de român

Mitropolit al Țării Românești, Sfântul Antim Ivireanul rămâne în memoria Bisericii noastre ca o personalitate de o complexitate rar întâlnită. Tipograf neîntrecut, arhitect de biserici, scriitor dăruit cu un talent literar surprinzător, eminent cărturar, iscusit traducător și editor, caligraf, xilograf, sculptor, pictor, miniaturist și jurist, predicator fără egal, poliglot, spirit filantropic și bun chivernisitor al Bisericii, sfântul ierarh de origine georgiană a plătit cu prețul vieții dorința sinceră de a vedea neamul românesc liber și independent. Pentru el, Țara Românească a devenit o a doua patrie, consacrandu-i toată energia și viața sa. Vremurile cereau oameni autoritari, drepti și demni, care să apere Ortodoxia și interesele neamului, găsindu-i în persoana voievodului Constantin Brâncoveanu (+1714) și a ierarhului Antim (+1716), ambii cu sfârșit martiric. Prin cele 63 de tipărituri și cele două manuscrise originale a contribuit la desăvârșirea procesului de românizare a slujbelor

bisericești, la promovarea limbii române ca limbă de cultură și la unitatea de limbă și de cuget a tuturor românilor. Mănăstirea Antim din București, ctitoria sa, rămâne unul dintre cele mai remarcabile monumente de arhitectură, pictură și sculptură din România.

Melcul, raza și steaua

Deopotrivă arme și călăuze pe drumul vieții, simbolurile acestea le întâlnim pe pisania ctitoriei sale din București sau pe frontispiciul *Diatei* autografe păstrate la Academie. Un melc urcă drumul trasat de o rază și se îndreaptă spre o stea. Simbol al lumii, melcul sugerează dificultățile vieții. Casa lui în spirală stă mărturie despre evoluția către desăvârșire a creației, iar coarnele care ies și se ascund sunt simbol al vieții și al morții.

Melcul urcă pe o cale trasată de o întreită rază. Căldura ei încălzește, dar și purifică prin ardere, supunându-se cu răbdare încetinelii melcului. Deși adevărul

e departe, melcul are marele avantaj de a-și vedea țelul. Sfântul Antim ne lasă astfel un mesaj de speranță: cine vede adevărul și îl urmează cu sârg nu se teme de greutate și de eșec. Să-l atingi sau să mori încercând e la fel de frumos, la fel de eficient. Și esențială nu este distanța, ci orientarea față de scop. ■

Cuvinte din Didahii

Dumnezeu ne iubește ca pe niște adevărați fii ai Lui și milostivirea Lui cea iubitoare de oameni nu poate răbda să ne aflăm pururea în ticăloșii și în nevoi, ci numai așteaptă rugăciunea noastră, stă pururea cu urechile deschise pentru ca să ne asculte. Dar noi poftim să ne ajute Dumnezeu și să ne facă milă fără a-L ruga. ■

Fără de credință nu este cu putință să ne mântuim și știți că locașul ei este inima omului și viața ei, faptele cele bune. ■

Nădejdea este o îndrăzneală adevărată către Dumnezeu, dată în inima omului din dumnezeiasca strălucire, ca să nu deznădăjduiască niciodată de darul lui Dumnezeu, ci să fie încredințat cum că va lua, prin pocăință, iertare păcatelor și orice altă cerere. ■

Bunătatea smereniei a făcut pe Dumnezeu, care este făcătorul Luceafărului, de S-a plecat, lăsând cerurile și toată lauda ce avea de la puterile cerești, pogrându-Se pe pământ și până la iad de a scos pe Adam cu tot neamul lui și l-a suit împreună cu Dânsul la cer, unde a fost și mai înainte. Iar Luceafărul n-a putut să se mai suie, căci îl atârna păcatul în jos. Că păcatul se aseamănă pietrei și caută să meargă la maica ei, în pământ. Iar bunătatea se aseamănă focului și merge sus, în văzduh, unde-i este maica,

pentru că Dumnezeu este foc mistuitor și pară de foc subțire, precum L-a văzut prorocul Ilie ■

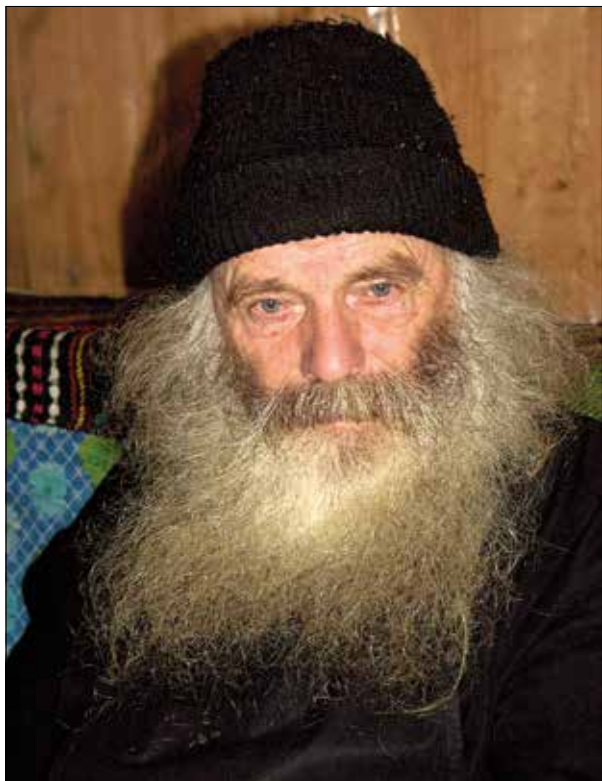
Toți copacii și toate ierburile, răzimând în pământ, cresc și se măresc și-și dau roada, iar dacă nu se răzimă în pământ se usucă și pier. Așa și credința, răzimând în dragoste, crește și se mărește și face toate roadele bunătăților, căci pământul credinței este dragostea. ■

Să alergăm la sfintele biserici, de nu în toate zilele, măcar duminicile și sărbătorile; căci pentru aceasta s-au rânduit aceste sfinte zile: una, pentru ca să ne odihnim de ostenele săptămânii; a doua, ca să mulțumim și să dăm laudă lui Dumnezeu pentru multe faceri de bine ce ne arată totdeauna și ne chivernisește ca un milostiv; a treia, să auzim cântările și slujbele ce se fac pentru folosul sufletesc. Că precum nu poate trăi trupul omului fără hrană simțitoare, așa nici sufletul fără hrana duhovnicească, care este cuvântul lui Dumnezeu. ■

Când ieșim de la biserică, să nu ieșim deșerți, ci să facem cum face ariciul că, după ce merge la vie, întâi se satură el de struguri, apoi scutură vița de cad boabele și se tăvălește pe dânsle de se înfig în ghimpii lui și duce și puilor. Așa să ducem și noi, pe la casele noastre, copiilor și celor ce n-au mers la biserică, din cuvintele ce am auzi, ca să-i hrănim și pe dânsii cu hrana cea sufletească. Apoi să ne păzim mintea de cugetele cele viclene și trupurile noastre să le ferim de toate spurcăciunile. Să avem dragoste către toți, să facem bine vrăjmașilor noștri, să avem răbdare la nevoi și la scârbe, să ascultăm și să cinștim pe părinții noștri, să ne cucerim cu cuviință duhovnicilor noștri și preoților și călugărilor, că așa place lui Dumnezeu. ■

Material realizat de ierod. Gherasim S.

Numai cei care se vor îmbogăți în smerenie vor câștiga mult

Monah Proclu Nicău

Dacă osândim, pierdem totul. Că uite cum îi. Prima dată, noi trebuie să putem zice *Tatăl nostru*. Acolo zice: „Și ne iartă nouă..., precum și noi iertăm”. Cineva m-o ocărât și nu l-am iertat. Înseamnă că mint când spun *Tatăl nostru*. M-am ostenit, am făcut rugăciune, dar nu vreau să iert. Degeaba m-am ostenit. Nerăutatea face pe Duhul Sfânt să locuiască în inima noastră.

Când ne răzbunăm asupra oamenilor, facem pace cu dracii. Și când cauți să rabzi de la oameni, abia atunci cauți să te lupți cu duhurile cele rele, când cauți să nu superi pe nimeni. Atunci Duhul Sfânt te ajută, te înțelepțește, te luminează. Când te pui la rugăciune, să n-ai nimic cu nimeni, că acela-i cel mai mare spor. Dacă ai pomenirea de rău atunci când te rogi, este foarte greu. ■

Numai cei care se vor îmbogăți în smerenie vor câștiga mult. Tot ceea ce faci cu smerenie, nu aduce tulburare. Dacă vor fi mulți părinți care să ducă o viață după Dumnezeu prin mănăstiri, care să se roage zi și noapte, atunci va fi mai bine. Dacă vor fi creștini în lume care se vor pocăi și se vor

păzi să osândească pe slujitorii Bisericii, atunci Bunul Dumnezeu va înfrâna lucrarea diavolească, căci sfârșitul lumii este în mâna lui Dumnezeu. ■

Are o foarte mare însemnătate să ne păzim mintea tot timpul de tot ce este păcat. Cine se păzește de păcatele mici, la care aproape că nici nu le dai importanță, acela nu ajunge să lupte cu păcatele mari, căci îl acoperă Domnul, văzând lupta și smerenia lui.

Vorbirea cu gândurile spurcate trezește patimile și, chiar de nu te-ai învoit cu ele, te vor chinui zile și săptămâni întregi. Când ai vorbit cu gândul, ai stat de vorbă direct cu diavolul. Atunci, Duhul Sfânt s-a depărtat, pentru că n-ai vrut să lupți. Ca să te ajute Duhul Sfânt din nou, trebuie să pui început bun de pocăință, prin multă smerenie și, cât poți, să nu judeci pe nimeni și să dorești mântuirea tuturor și, mai ales, să-i vezi pe toți mai buni decât tine.

Duhul Sfânt este foarte fin și sensibil. Este suficient un gând de osândire, de încântare de sine, cu care te-ai învoit și Duhul Sfânt se retrage. ■

Dreapta socoteală se dobândește prin smerenie. Dacă nu ne vom osteni să avem smerenie, în toate primejdiile vom cădea, ne vom prăpăstui. ■

Dacă vrei să birui, să faci în felul ăsta: te asprești asupra trupului și ai milă pentru aproapele. Să folosim mila pentru a îndrepta pe alții, să nu ocărâm pe nimeni, să ne punem noi în locul lor. Asprimea este permisă atât cât nu ucide dragostea. Sunt suflete sensibile, care nu suportă cuvinte urâte. Ele înfloresc și cresc atunci când sunt înconjurate de lucruri frumoase, de bunătate, de vorbe bune, de blândețe. ■

Odată, pe vremea lui Ceaușescu, a trecut un sectar prin mănăstire și părinții l-au trimis aici, la mine. El a început a-mi spune de sectele lui, iar eu am pus degetele în urechi ca să nu mai aud, că eram sătul de ale mele. Pe urmă mi-a pus întrebări despre Maica Domnului și despre Sfânta Cruce. I-am spus că de aici s-au rătăcit ei. L-am lămurit că Dreptul Iosif fusese căsătorit, era bătrân, cum este un patriarh, un mitropolit, un om cu viață sfântă. Duhul Sfânt locuia în sufletul lui și îngerul Domnului l-a încredințat că, prin Sfânta Fecioară, tot prin puterea Duhului Sfânt, se va ridica neamul creștinesc. Atunci, cu multă evlavie, el a ajutat-o pe Maica Domnului.

Mi-a tot pus întrebări, până s-a făcut ora patru dimineața. El avea două facultăți învățate la București, era om deștept. Dar, cu toată deșteptăciunea lui, diavolul i-a sucit mintea. La sfârșit mi-a spus o trăsănaie: „Noi îi învățăm pe creștini cu frumosu’ și, dacă n-o să-i putem dovedi, fixăm o noapte și îi

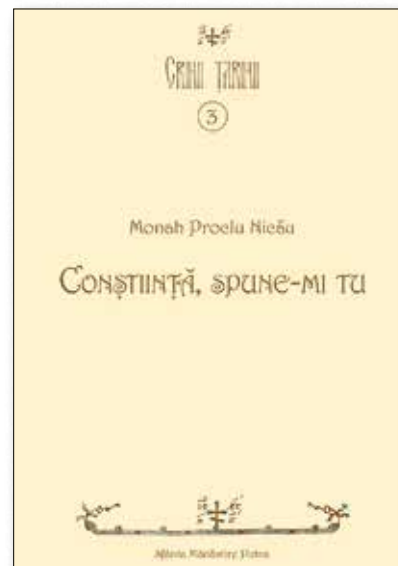
omorâm pe toți, de la mic până la mare, și pe mitropolit, și pe toți, într-o oră îi terminăm”. Eu i-am răspuns: „Vai de mine și de mine, așa v-a învățat Hristos să faceți, să omorâți oamenii?” Atunci nu a mai zis nimic, stătea numai și se uita în ochii mei ca să vadă ce mai zic. N-am mai zis nimic. Ne-am dus fiecare să ne culcăm, iar eu l-am luat cu binișoru’ și i-am zis: „Să te rogi la Maica Domnului cu multă smerenie, fără a bârfi, fără a huli. Și, dacă vrei să te apropii de Dumnezeu, fă-te ca o furnică, mic, nevrednic, păcătos! Roagă-te cu toată inima”. L-am pus să zică așa: „Măicuța Domnului, mă rog, ai grijă de sufletul meu, descoperă-mi adevărul ca să nu mă ia diavolul la iad”. El a zis după mine rugăciunea asta și atunci am stins lumina. Eu nu m-am culcat; făceam o cruce asupra mea și o cruce asupra lui.

Atunci i-a venit un somn adânc. Când s-a trezit, mi-a spus că a avut o descoperire cum că toate Tainele lui Dumnezeu sunt în Biserica Ortodoxă. Apoi mă întreba: „Părinte, ce să fac cu cărțile mele?” I-am spus: „Cărțile tale eretice să le dai pe foc!” M-a ascultat, le-a dat pe foc și l-am îndemnat să se ducă la un duhovnic. S-a dus, s-a mărturisit și, vreo 6 ani de zile, a tot ținut legătura cu mine. Nu mă mai contrazicea cu nimic. Se ducea la biserică, lua sfânta anafură, se împărtășea, își făcea canonul, ca un creștin râvnitor. A îngăduit Bunul Dumnezeu, când a fost Revoluția în 1989, să moară. Dar nu a murit ca un păgân, ci a murit ca un creștin și s-ar putea să fie chiar mucenic. ■

Extrase din volumul al treilea,

Conștiință, spune-mi tu,

al colecției *Crinii țarinii*, editată de Mănăstirea Putna

Râvna este asemenea unui foc pe care trebuie să îl aprindem

Arhimandritul Elisei, egumenul Mănăstirii Simonos Petras din Sfântul Munte Athos

Părinții cei dinaintea noastră și sfinții din mănăstirile noastre ne sunt modele. Ne silim să urmăm pilda vieții lor, dar nu reușim întotdeauna din pricina patimilor noastre, din pricina acediei sau pentru că ceva din lume încă ne place. Sfinții și stareții înțeleg neputințele și arată iconomie în ceea ce privește persoanele și împreună-pățimesc, dar niciodată nu vor înceta să cheme pe toți la desăvârșire. Prin urmare avem patimile noastre, dar avem și bucuria pocăinței. Dacă învingem o patimă, ne bucurăm. Dacă avem o izbândă, atunci suntem entuziaști. Nimic nu trebuie să ne înfricoșeze. Numai un lucru trebuie să ne pună pe gânduri: eul nostru. Nu trebuie să ne fie frică de el, dar nici să ne fie milă de el, ci să jertfim orice din acest eu. Putem să cădem, dar trebuie să ne ridicăm; păcătuim, dar și pe Dumnezeu îl preaslăvim; putem avea gânduri, dar asta nu înseamnă, însă, că nu vom cânta frumos la biserică Maicii Domnului.

Părintele stareț Emilianos ne înțelegea, dar nu îi era milă de noi, ci întotdeauna ne îndemna: veniți către rugăciunea și către dragostea în Dumnezeu. El se adresa numai celor care doreau să îl urmeze de bunăvoie. De aceea, starețul are ca responsabilitate să cultive voința omului cea bună. Dacă îți dorești, vei învinge toate patimile. Le vei scoate pe toate din inimă, una câte una, chiar dacă acest lucru doare, și vei împlini foarte multe din faptele și nevoințele părinților noștri,

iar Dumnezeu îți va trimite binecuvântarea Lui. Dumnezeu binecuvintează ostașii Săi, chiar dacă ei cad, chiar și dacă mor; chiar dacă ostașul va arăta ca o jertfă sângeroasă, Dumnezeu îl va primi și îl va ridica.

Fiecare părinte din mănăstire are de la Dumnezeu o chemare, o vocație de a îmbrățișa viața monahală și de a-i urma lui Dumnezeu. Însuși Dumnezeu ne-a făcut această invitație. Apoi s-a întâlnit voința lui Dumnezeu cu voința noastră și s-au unit. Acestea două au devenit o cruce și această cruce este schima pe care o purtăm acum. Trebuie să avem această conștiință, că suntem chemați de Dumnezeu. Să nu aveți nicio îndoială: dacă avem râvnă, niciodată nu vom rămâne fără de izbândă în viața monahală, pentru că Duhul Sfânt ne-a ales din lume pentru a putea să ne bucurăm de darurile pe care Dumnezeu însuși dorește să ni le împărtășească. Râvna este asemenea unui foc pe care trebuie să îl aprindem. Odată aprins vom deveni noi înșine foc care va arde patimile, dar care se va arăta și ca o iubire față de Dumnezeu.

Strădania noastră zilnică trebuie să fie cum să reînnoim râvna, cum să ținem acest foc aprins. Această râvnă se reînnoiește prin bunăvoința pe care o arătăm în fiecare zi, prin osteneala pe care o depunem, pentru că osteneala este tot ce putem noi să-i oferim lui Dumnezeu.

Viața de chilie este alt mijloc prin care putem

menține râvna inimii. În chilie ne odihnim departe de toate grijile zilei, dar ne facem și pravila noastră, nu în mod formal, ci rugăciune aprinsă, studiu duhovnicesc și căutare de noi metode care să aprindă sufletul nostru de dragostea dumnezeiască. Nimeni nu cere într-o mănăstire de obște să ai pravilă de șase ore. Nu poți să te rogi trei ore, două ore sau o oră? Atunci o jumătate de oră să te rogi, dar cu râvnă și cu conștiință. Și atunci Dumnezeu nu va fi zgârcit: va da și unuia, și altuia, darul. Ajunge doar să nu ne invidiem unul pe altul din pricina harismelor pe care le are unul sau altul. Astfel vom fi întotdeauna în pace și bucurie și vom fi pregătiți spre înfruntarea ispitelor, și în special a celor pe care nu le așteptăm să vină. Și astfel, noaptea, canonul nostru va ajuta foarte mult ziua

care vine. Să avem iubire între noi, iar ziua, slujirea și ascultarea, legăturile dintre noi vor dovedi dacă cele pe care le-am făcut seara au fost corecte, au fost autentice și nu au fost rod al înșelării.

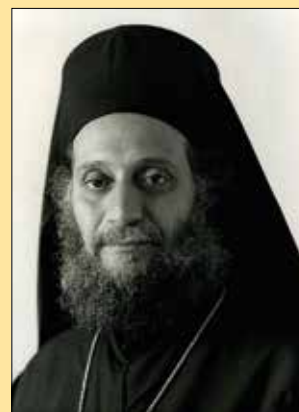
Atunci, mergând la biserică, la slujbă, vom fi gata să înțelegem câteva din tainele lui Dumnezeu. Vom înțelege care este măreția lui Dumnezeu, care este harul Lui, ce este energia sau lucrarea lui Dumnezeu, pentru că izvorul este acolo, în slujbele bisericii și în Sfânta Euharistie. Osteneala noastră va fi răsplătită după vrednicie. Pentru că ne ostenim, dar dorim să bem și apă, iar apa este Sfânta Euharistie, care ne curățește, ne întărește și ne dă nădejdea vieții veșnice. ■

Fragmente din cuvântul rostit la întâlnirea cu părinții
Mănăstirii Putna, 15 octombrie 2015

Chiar dacă obolesc la rugăciune în înfățișarea mea înaintea lui Dumnezeu, chiar dacă nu-L cunosc pe Dumnezeu, chiar dacă moțâi, sau nu înțeleg, sau îmi fug cuvintele rugăciunii, sau trăiesc în mii de întunecimi, sunt sigur că în această neștiință a mea, în orbecăiala mea, în acest întuneric al meu, Dumnezeu este prezent, Dumnezeu mă aude, Dumnezeu mă vede, Dumnezeu este de față.

Liturghia noastră, dragii mei, este o logodnă cu Hristos, o nuntă. Ne duce în împărăția Lui. Apoi vom ieși din nou ca să mergem la casa noastră cu patimile noastre, cu păcatele noastre, cu mizeriile noastre. N-are nicio importanță! Vom merge iarăși la Liturghie, îl vom răpi iarăși pe Hristos, ne va îndumnezei din nou. Și astfel, printr-o luptă continuă, printr-o călătorie continuă, înainte fiind preotul, iar înapoia lui noi, vom ajunge în Împărăția cerurilor. Mergem la Liturghie cu acest dor? Atunci ne-am asigurat Împărăția cerurilor.

Arhim. Emilianos Simonopetrul

Frumusețea tinereții

Omul poate fi liber doar dacă vede frumosul din ceilalți. Atunci când suntem orbi la frumusețea din ceilalți, suntem limitați la noi înșine. Când Fericitul Augustin zicea „lubește și fă ce vrei”, el înțelegea că numai iubirea este esența libertății, iar esența iubirii este descoperirea și manifestarea frumuseții, a unicității persoanelor. În special la poporul român frumusețea este armonie și criteriu etic. Românul dojenește pe cel ce greșește: Este frumos ceea ce faci?

Cultivați, copiilor, nemurirea din voi înșivă. Deoarece nemurirea nu este ceva ce va trebui să înceapă, ci acel ceva care este neîncetat în noi și care va fi adus la lumina zilei în toată frumusețea lui. Moartea nu va veni să ardă nemurirea noastră, ci ceea ce este muritor în noi. Dacă-L elimini pe Dumnezeu din univers, ai șters deosebirea dintre viață și moarte și ai predat morții spre nimicirea definitivă toată frumusețea, de la un țarm al timpului și spațiului la alt țarm. ■

Sf. Nicolae Velimirovici

Viața fără Hristos nu este viață. Dacă nu vezi pe Hristos în toate lucrările și gândurile tale, înseamnă că ești fără de Hristos. El este tot ce e mai bun și mai frumos, e totul. Ne strigă mereu: „Sunteți prietenii Mei, oameni buni, de ce nu pricepeți? Suntem frați! Eu nu vă ameninț cu iadul, ci vă iubesc! Vreau să vă bucurați împreună cu Mine de viață!”. Așa este Hristos! Nu îmbufnat, nici supărat, cum e omul chinuit de gânduri și presiuni ce l-au rănit de-a lungul vieții. Hristos e

viața nouă, El e totul. Bucuria, viața, lumina cea adevărată care-l veselește pe om și-l face să zboare, să sufere pentru toți, să-i dorească pe toți, împreună cu el, aproape de Hristos. Iubiți-L pe Hristos și nu râvniți nimic decât dragostea Lui. Toate cele frumoase sunt în Hristos. Departe de Hristos nu e decât mâhnire, melancolie, furie, supărare, amintiri ale loviturilor vieții, ale presiunilor și greutăților de tot felul. ■

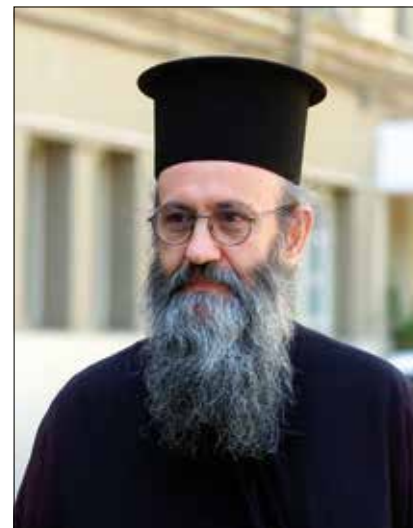
Sf. Porfirie Kavsokalivitul

Pentru mine, marea poezie a fost întotdeauna baia de frumusețe în care m-am cufundat când am avut nevoie de intrarea în altă dimensiune. Poezia ține, după părerea mea, de partea cea mai ascunsă, cea mai intimă a ființei noastre. Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe. În rugăciune intri pentru a te integra absolutului. ■

Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta

Să dăm un sens înalt vieții noastre

*Înaltpreasfințitul Ierótheos,
Mitropolit de Nafpaktos și Agios Vlasios*

Înaltpreasfințitul Ierótheos Vlachos (n. 1945) este Mitropolit de Nafpaktos și Agios Vlasios din 1995. Formarea sa duhovnicească și teologică se întemeiază pe învățătura Sfinților Părinți, a monahilor contemporani din Sfântul Munte Athos, a profesorului Ioan Romanidis și a Cuviosului Sofronie Saharov. În limba română au fost publicate 12 dintre cărțile sale.

Ce este omul? Ce trebuie să știm despre noi înșine?

Omul este făptură a lui Dumnezeu și este rezumatul întregii lumi create. Dumnezeu a creat mai întâi lumea înțelegătoare (*noetică*), adică pe îngeri, apoi lumea sensibilă și, la sfârșit, pe om, care este alcătuit deopotrivă din parte noetică și parte sensibilă. Astfel, omul este cea mai frumoasă făptură a lui Dumnezeu. Este definitoriu felul cum îl caracterizează Marele Vasilie: „mare om”, „odraslă cerească”, „cel chemat să devină Dumnezeu”.

Sfântul Grigorie Teologul scrie despre om într-un mod personal: „Mic sunt și mare, smerit și măreț, muritor și nemuritor, pământesc și ceresc”. În altă parte, vorbind despre faptul că omul este alcătuit din parte noetică și parte sensibilă, scrie că aceasta este trăsătura înțelepciunii și bogăției firii.

Îmi place, de asemenea, o definiție extraordinară pe care o dă omului Sfântul Grigorie Teologul. Scrie: Omul este „ființă vie, care se iconomisește în cele de aici, dar destinația lui este în altă parte, să ajungă la cer, iar aceasta este o taină, și capătul acestei taine este ca omul să se îndumnezeiască prin harul lui Dumnezeu”.

După toate acestea, mai putem oare să ne desconsiderăm pe noi înșine și să pierdem ținta noastră cea mare?

În societate există foarte multă dependență: de televizor, de internet, de droguri, de pornografie. De ce? Și cum am putea să ne vindecăm?

Din păcate, omul, din „bogăție a firii” a devenit rob al firii, s-a identificat cu firea și nu îl mai caută pe Creatorul său. A fost creat pentru ținte înalte și el se ocupă de lucruri mult inferioare, de patimile și viața de fiecare zi. Desigur, nu le tăgăduim nici pe cele de zi cu zi, dar nu ne putem limita la ele, de vreme ce omul a fost creat, cum spuneam, pentru ținte înalte.

De altfel, specialiștii sociologi au semnalat că astăzi ne aflăm în epoca post-modernă, în care predomină patru situații. Prima este „saturația socială”, ceea ce înseamnă că omul nu dorește să-și limiteze relațiile la mediul care-l înconjoară. A doua este „înmulțirea relațiilor”, ceea ce înseamnă că omul vrea să își înmulțească relațiile și, de aceea, încontinuu își schimbă locul și modurile de viață. A treia situație este „colonizarea sinelui”, adică omul se umple pe sine, construiește în sine posibilități multiple și automate. Și a patra situație este „comportamentul multiplu”, adică omul se fragmentează în multiple înfățișări, apare cu multe „măști”.

Dvera Înălțării, 1484

Astfel, astăzi, în afara dependențelor trupești, există multe dependențe psihologice și ideologice.

Vindecarea de toate aceste probleme presupune să ne îngrijim de întregirea noastră duhovnicească. Acest lucru se dobândește prin educație, cunoaștere, modele sănătoase, lucrarea în adâncul sufletului, acordarea de sens vieții. La aceasta ajută tradiția niptică (isihastă) ortodoxă, care îl eliberează pe om de orice dependență și îi conferă deplinătate a vieții.

Dacă nu cunoaștem această metodă niptică a Bisericii nu putem să înțelegem originea noastră dumnezeiască. Este posibil ca un om de știință să cunoască știința fără să cunoască metoda prin care dobândește cunoașterea omenească? Cum este cu puțință ca creștinul să nu cunoască metoda Bisericii prin care devine liber și iese de sub imperiul oricărei dependențe?

În perioada modernă, în viața oamenilor a apărut un interval de timp, care nu exista până acum 100 de ani, anume cel dintre 18–25 de ani, în care majoritatea

fac studii, nu au un serviciu permanent și nu se căsătoresc, deși formează cupluri care locuiesc împreună. În această perioadă, cu mult timp liber, fără responsabilități majore, se acutizează trăirea vieții fără Dumnezeu. Cum credeți că poate identifica un tânăr un mod de a-și trăi această perioadă a vieții care să îl bucure și pe el și să-L bucure și pe Dumnezeu? Vă rugăm să indicați și activități concrete, eventual din experiența tinerilor greci.

Constatările dumneavoastră sunt exacte. Într-adevăr, aceste probleme există și la tinerii din Grecia, pentru că azi oamenii, chiar și creștinii, sunt insuflați de duhul vieții plăcute, al iubirii de sine și, în genere, al antropocentrismului. Însă, în toate situațiile grele ale vieții noastre trebuie să-L punem în centru pe Dumnezeu, Biserica, iar nu sinele nostru împătimit.

În plus, va trebui ca fiecare om, și tinerii mai ales, să vadă viața în mod creator, pozitiv

și prin prisma întregii noastre tradiții bisericești și culturale.

Voi sublinia trei puncte concrete.

Întâi de toate, va trebui ca tinerii să-și descopere harismele aparte pe care le are fiecare, care constituie un tezaur nevăzut, și să le valorifice. În noi avem multe puteri ascunse, care ne deosebesc de ceilalți, și le ignorăm, cum ar fi harismele intelectuale, artistice, administrative, organizatorice și altele. Va trebuie să le cultivăm pe toate acestea și astfel vom umple multe goluri din viața noastră.

Apoi, va trebui să găsească moduri de a da un sens vieții lor de fiecare zi. Psihologia existențială se referă la „voința de a da sens”, adică încontinuu, în fiecare zi, să dăm un sens înalt vieții noastre. Există multe lucruri pe care le poate face omul când iese din sine. Mai mult încă, putem să ne implicăm voluntar în multe lucrări sociale și prin aceasta să găsim și o lucrare mai stabilă.

Pentru că mă adresez unor tineri creștini, doresc să îi îndemn să-și pună sinele în lucrarea Bisericii, care este un organism viu, care are multe de oferit, și acolo nu doar că își vor pune în valoare harismele, dar îi vor întâlni și pe frații lor și pe Dumnezeu, vor găsi o familie duhovnicească, așa că vor rezolva una dintre problemele celor mai mulți tineri, care este simțirea psihologică, emoțională, că sunt orfani.

Tinerii sunt adesea lipsiți de inițiativă. Depresia și descurajarea sunt din ce în ce mai răspândite în rândul lor. Cum pot fi depășite?

În teologia ortodoxă se vorbește despre faptul că omul, după căderea din Rai, a purtat, cu binecuvântarea lui Dumnezeu, tunicile de piele, care sunt stricăciunea, pătimirea și moartea, și acestea creează multe probleme în viața lui.

Omul, de la nașterea sa până la sfârșitul vieții sale, trece prin multe „morți succesive”. Trecerea de la o vârstă la alta își are propriile lupte, propriile probleme, propriile dezamăgiri. Acest proces, când este corect abordat, contribuie la maturizarea biologică, psihologică și duhovnicească a omului.

Ceea ce pot spune este că pe tineri nu trebuie să îi cuprindă dezamăgirea și deznădejdea în fața atmosferei bolnave care domină în societatea noastră, ci să înfrunte viața cu optimism, mai ales cu credință. Cred că tinerii sunt sângele care trebuie transfuzat în organismul bolnav al societății, pentru a-l curăța.

De asemenea, trebuie să găsim un om matur cu care să ne sfătuim, ca să ne transmită experiența

sa, mai ales un părinte duhovnicesc bun și cu discernământ, așa încât să simțim că aparținem unei familii duhovnicești. Așa cum familia biologică îi ajută pe bebeluși și pe copiii mici să se dezvolte în mod firesc, și le oferă siguranță și ajutor, la fel și familia duhovnicească îi ajută pe toți tinerii să crească și să se dezvolte duhovnicește.

Ce bine aduce fecioria trupească în viața adolescenților și a tinerilor? Ce este fecioria sufletească și cum se poate păstra de-a lungul vieții?

Voi începe cu a doua parte a întrebării. Fecioria sufletească și duhovnicească nu înseamnă suspendarea energiilor sufletești și trupești, ci este îndreptarea lor către Dumnezeu, adică dragostea și erosul omului se îndreaptă către Dumnezeu, iar aceasta se dobândește prin focul Duhului Sfânt, și astfel omul înaintează cu avânt către Dumnezeu. Atunci, toate puterile sufletești și trupești se mișcă și se orientează către Dumnezeu și întreaga lume interioară sufletească a omului se umple de dragoste, pace, deplinătate. Atunci este cu putință să existe feciorie sufletească, duhovnicească și trupească. Acest lucru îl vedem în viața Sfinților. Este un eros curat și plener care nu se sfârșește niciodată.

Când vorbiți despre feciorie trupească în viața adolescenților și tinerilor, cu siguranță vă referiți la înfrânare, și anume la înfrânarea dinaintea căsătoriei. Această înfrânare, atunci când există și înfrânarea sufletească și duhovnicească, este necesară pentru viața conjugală a tinerilor. Orice lucru mare are nevoie de o bună pregătire.

Se știe că, precum organismul trupesc al omului crește și se întregeste treptat, la fel se întâmplă și cu organismul sufletesc al omului.

Tânărul trebuie să ajungă la o maturitate sufletească și biologică și, desigur, să primească binecuvântarea lui Dumnezeu, pentru a lucra matur și plener în căsătorie. Pentru că, atunci când cineva folosește rău puterile sale biologice, fără maturitate în gândire și în dorințele sale, atunci vor surveni muștrările de conștiință, sentimentele de vinovăție.

De asemenea, pentru a se dezvolta legături corecte, în afară de impulsurile biologice trebuie să existe și condițiile de mediu adecvate, precum și binecuvântarea lui Dumnezeu. Adam și Eva au mâncat din rodul pomului fără binecuvântarea lui Dumnezeu și acest lucru a dus la urmări cutremurătoare.

Trebuie să se înțeleagă faptul că omul nu-și

Procovăț. Împărtășirea cu Sfântul Trup, 1481

găsește odihna doar în impulsurile biologice, dacă în paralel nu există deplinătatea sufletească și binecuvântarea lui Dumnezeu. Trupul, în sine, este foarte precar și incapabil să îl odihnească pe omul care caută sens și deplinătate a vieții, viața veșnică.

Care credeți că sunt principalele greșeli în percepția curentă asupra relației de prietenie dintre un băiat și o fată?

Cred că la această întrebare tocmai am răspuns. Omul are, într-adevăr, nevoi biologice, dar are și nevoi psihologice și duhovnicești, pentru că a fost creat ca să devină Dumnezeu după har.

Vă referiți la relații erotice și, desigur, vă dați seama că există o distincție între relații trupești, sufletești și duhovnicești și că acestea trei se cuvine să se împletească în nunta binecuvântată, pentru că altfel îi lasă tânărului o infirmitate psihologică și duhovnicească.

Ca să nu credeți că evit să răspund la întrebarea dumneavoastră, vreau să spun că relația dintre doi tineri de sex diferit este un lucru important. Tinerii înțeleg că există dragoste în asemenea relații, că ies din singurătatea lor și se creează o relație de comunicare și multe altele.

Însă, dacă această relație se mișcă în perspectiva iubirii de sine, atunci mai mult dezamăgește, este infirmă psihologic și duhovnicește. Din acest motiv, mulți tineri, pentru că au multe aventuri în viață, ajung traumatizați și dezamăgiți la nuntă – care este cea mai frumoasă clipă pentru cei care preferă viața de familie.

Astfel, greșeala fundamentală a tinerilor care

au relații trupești înainte de vremea potrivită, este că fac asta într-o atmosferă a iubirii de sine și a iubirii de plăcere, sunt iubitori de plăceri, iar nu iubitori de Dumnezeu, sunt egoiști și împătimiți. Iar pe celălalt nu-l putem vedea ca pe un obiect al plăcerii.

Relațiile dintre oameni, ca să fie depline, trebuie să lucreze pe toate nivelurile, adică biologic, material, psihologic, cultural și duhovnicesc. Când are loc o ruptură între acestea și ele rămân la un nivel inferior, atunci apare deznădejdea și dezorientarea.

Biserica binecuvântează relația dintre doi tineri de sex diferit prin taina dragostei, care este Taina Cununii, și acest lucru se săvârșește în condiții adecvate și mature. Orice fruct tăiat înainte de vreme din copac este necopt, acru și nu se poate mânca.

Care sunt urmările avortului pentru tatăl și mama copilului și cum pot fi ele vindecate?

Avortul este un act care exprimă multe patimi, precum iubirea de plăcere, iubirea de sine, pentru că oamenii vor să aibă o relație biologică fără rod, fără rezultat, și aceasta este o concepție egoistă despre viață.

Aș spune că acest lucru este și un fapt nefiresc, pentru că plăcerea fizică este legată și de rezultate. De exemplu, mâncăm și facem mâncarea gustoasă, dar în același timp lăsăm mâncarea să treacă în stomac, să aibă loc digestia, ca să se hrănească întregul organism al omului.

Urmările avorturilor sunt multe. Sunt teologice, pentru că Dumnezeu dăruiește un copil, iar omul îl refuză. Fiecare zămislire este o lucrare a Proniei lui Dumnezeu, așa că prin avort omul se opune voinței lui Dumnezeu și în felul acesta se face pricină să nu se nască poate un mare binefăcător al umanității, un om folositor în societate, un om de știință serios, un sfânt.

De asemenea, urmările sunt și sociale, pentru că natalitatea scăzută este cea mai mare problemă în societățile noastre, după cum sunt și urmări psihologice, pentru că provoacă multe muștrări de conștiință, pe care omul nu le poate tămădui cu ușurință. De multe ori creează și multe probleme trupești în organismul femeilor.

Unul dintre aspectele importante este că părinții care săvârșesc această faptă lipsesc un copil de dreptul de a se naște. Pentru că drepturi nu au doar oamenii care s-au născut, ci și embrionii care nu s-au născut. Dacă studiază cineva felul cum este conceput un embrion, cum este fertilizat

ovulul și cum se dezvoltă embrionul în pântecul mamei sale, și că în 2-3 luni organismul s-a format complet, atunci va înțelege că zămisirea, ca și creșterea embrionului, este o mare taină, o mare minune.

Desigur, nu există niciun păcat care să biruiească iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dumnezeu îl iubește pe omul pe care Însuși l-a creat, iar când acesta cere mila Lui i-o va da din belșug. Dumnezeu nu este nici procuror, nici polițist, ci doctor care tămăduiește și părinte care iubește. Acest lucru îl trăiește omul în Biserică, care este spital duhovnicesc. Astfel, când găsește un bun părinte duhovnicesc, care are virtutea discernământului, se tămăduiește de orice păcat ar fi săvârșit.

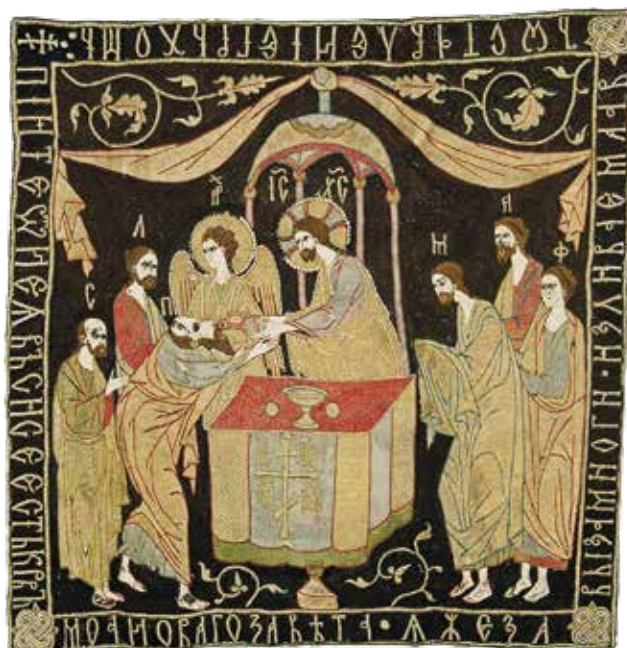
De ce tinerii de azi se deschid greu în fața unui duhovnic? Mai repede se îndreaptă către un psiholog sau către prietenii din anturaj pentru rezolvarea problemelor lor.

De această situație suntem răspunzători și noi, părinții duhovnicești, care nu exprimăm duhul iubitor de oameni al lui Dumnezeu și al Bisericii și suntem fără discernământ și aspri. De multe ori ne raportăm la păcatele celorlalți din perspectiva propriilor noastre patimi.

În orice caz, însă, faptul că se adresează cineva unui psiholog pentru problemele sale dă la iveală o mentalitate și o tendință de a soluționa problema doar psihologic și antropocentric. A-și dezvălui cineva unele fapte din viața sa unor prieteni este o abordare emoțională, însă a le spune părintelui duhovnicesc este o lucrare responsabilă, care cere seriozitate, asumarea responsabilităților, raportare la voia lui Dumnezeu care are urmări veșnice, este un act așezat în perspectiva veșniciei.

Vorbiți-ne despre un caz care v-a impresionat de întoarcere a unui tânăr la Dumnezeu.

Știam un tânăr de când era mic copil și aveam cu el o legătură duhovnicească. Însă, când a terminat liceul și s-a dus în străinătate pentru studii, a început să consume droguri, heroină chiar. Într-o zi și-a pierdut cunoștința și a căzut pe stradă. Trecătorii l-au dus la spital. Când și-a revenit nu știa unde se află. Psihologul care a încercat să îl ajute l-a întrebat dacă se gândea la vreun om anume în timp ce era fără simțiri. El a spus că îi venea în minte chipul părintelui său duhovnicesc, care îl iubea, referindu-se la mine.

Procovăț. Împărtășirea cu Sfântul Sânge, 1481

Atunci psihologul i-a spus: „Acela te va ajuta, la el să te duci!”

A venit, am stat de vorbă cu el, a încercat să părăsească lumea înșelătoare a drogurilor, a început să spună Rugăciunea lui Iisus, s-a luptat cu gândurile și patimile lui, se împărtășea regulat și așa a scăpat de droguri.

Aceasta arată că, dacă omul găsește o atmosferă bună la vârsta copilăriei și a adolescenței, acasă și, în general, în mediul său, atunci va putea să își revină dintr-o perioadă grea a vieții lui. Acest lucru se vede în pilda fiului risipitor. Ce l-a făcut pe fiul risipitor să se pocăiască? Amintirea dragostei tatălui său și atmosfera plină de dragoste care domnea în casa lui. Astfel, părinții trebuie să-și educe copiii nu cu multe cuvinte, ci oferindu-le o dragoste duhovnicească plină de noblețe.

Ce este monahismul? Dați câteva povețe pentru monahul contemporan, dar și pentru cei care se gândesc să îmbrățișeze viața monahală.

Monahismul este încercarea cuiva de a trăi la treapta desăvârșirii poruncile lui Hristos. Monahii sunt „cei ce trăiesc evanghelic”.

Am scris o carte în care am încercat să descriu noțiunea de monahism și i-am pus titlul: „Monahismul ca viață procească, apostolică și martirică”. Asta înseamnă că monahii sunt noii proroci, care au insuflare, comuniune cu Dumnezeu, rugăciune, sunt noii apostoli, care l-au dăruit lui Dumnezeu totul, Îl urmează până

la Cruce și Îl văd înviat și sunt noii mucenici, care l-au jertfit lui Dumnezeu însăși viața aceasta.

Astfel, toți cei care vor să urmeze viața monahală trebuie să aibă înlăuntrul lor dorința de a se dăruși și de a trăi viața dinainte de cădere a lui Adam și a Evei, trăind astfel raiul încă din viața aceasta – desigur, cei care l-au așezat pe Hristos în centrul vieții lor. Este o pregustare a vieții veșnice.

Vă rugăm să ne spuneți un cuvânt al Părintelui Sofronie Saharov care credeți că este de folos tinerilor de azi care se străduiesc să trăiască în Hristos și un cuvânt care ar putea folosi pe un tânăr ce nu se preocupă de viața duhovnicească, dar este dornic să afle un sens vieții sale.

Am avut marea binecuvântare de la Dumnezeu să-l cunosc îndeaproape mulți ani la rând pe Părintele Sofronie și să comunic cu el. A fost un mare Părinte al Bisericii în epoca noastră, un teolog care s-a bazat pe experiențe duhovnicești, care avea un cuvânt înțelept și sfințit prin care aprindea foc duhovnicesc în inimile oamenilor, mai ales ale tinerilor.

El însuși a trecut prin multe în viață. De mic copil îl căuta pe Dumnezeu, veșnicia, infinitul. Avea întrebări lăuntrice despre sensul vieții, de aceea, în afară de viața bisericească, a intrat în contact cu diferite curente ale epocii sale, cum ar fi filosofia apuseană și misticismul oriental. Rusia epocii sale primea toate aceste influențe, era o intersecție a culturilor, a curentelor ideologice și religioase.

Procovăț. Punerea în mormânt, 1481

Când însă Dumnezeu i-a descoperit harul Său și când l-a întâlnit în Sfântul Munte pe Sfântul Siluan, care trăia la Mănăstirea Sfântul Pantelimon, atunci a găsit odihnă sufletul său neliniștit.

Îmi cereți să vă spun câteva cuvinte pentru tinerii creștini care se preocupă de cele duhovnicești, dar și pentru cei care nu au asemenea căutări. Cu adevărat, mă simt neputincios și nu știu pe care dintre cuvintele sale să le aleg și să vi le menționez.

Ceea ce știu este că Părintele îi iubea pe tineri și vorbea liber cu ei și cu dragoste despre subiectele care îi preocupau. Când discuta cu ei, dorea să ajute cu adevărat, pentru că își amintea de căutările sale din tinerețe.

Răspundea totdeauna în funcție de nevoile fiecăruia și în funcție de ce îi descoperea Dumnezeu în inimă. Nu avea cuvinte gata pregătite să le spună, așa cum fac unii filosofi, pedagogi, psihologi, care urmează o anumită școală de gândire, ci totdeauna răspundea la căutările fiecăruia cu un cuvânt prorocesc.

Știa din experiență că dezamăgirea poate să deschidă calea către adevăratul Dumnezeu, că pocăința este venire a dumnezeieștii Lumini, care arată dispoziția lăuntrică din om, că setea pentru veșnicie este căutare a lui Hristos, Care este viața veșnică. Știa că libertatea dezvoltă în om elanul către Dumnezeu, că pomenirea morții este calea îndepărtării de păcat, că înțelegerea tragediei lumii îl conduce pe om la rugăciunea din Ghetsimani, că ateismul este o stare tragică, dar care deschide orizontul pentru Dumnezeu și multe altele.

Părintele Sofronie, ca unul ce era foarte experimentat în problemele duhovnicești, cunoștea că fiecare om are nevoie de un cuvânt aparte și

i-l oferea cu mult discernământ, fără să facă pe învățătorul, și îi deschidea aceuia o nouă perspectivă.

Oricine îl întâlnea și avea preocupare pentru cele lăuntrice intra în altă dimensiune, inima i se aprindea de căutarea Dumnezeului celui veșnic și voința i se aprindea de dorința de a face voia lui Dumnezeu. Apoi toate lucrau în mod firesc.

Iar acest lucru se întâmplă în Biserica Ortodoxă. ■

Dorul de unitate

Cu pași grăbiți ne apropiem de aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire din 1918. La Chișinău se simte freacățul mai multor activități care vor comemora evenimentul istoric. Unii dintre cetățeni, cei mai creduli, își imaginează că în acel moment, în acea zi de 27 martie 2018 vom prăznuți dublu, vom comemora centenarul evenimentului interbelic, apoi îl vom actualiza. Astăzi este greu de făcut asemenea prognoze. Chiar dacă trăim evenimentul formării unui „Sfat al Țării 2”, totuși, politicul actualei Republici Moldova se perindă pe alte tărâmurii.

Trăim în consecințele greșelii făcute în anul 1990, când am obținut juridic independența față de URSS. Astăzi este greu să reparăm această gafă politică. Am obținut, de fapt, o independență *de jure*, căci, *de facto*, totuși, suntem dependenți de Federația Rusă. De ce? Pentru că mulți din actorii politici trăiesc nostalgia comunismului, chiar dacă fac parte dintr-un partid politic numit „democratic”, sunt copiii fostului regim, sunt creatura colhozurilor și a sovhozurilor, în care prosperau minciuna și diabolicul. Mai mulți deputați ai primului Parlament al Republicii Moldova au recunoscut faptul că independența din 1990 a fost o mare greșală, dar vâltoarea amenințărilor din 1989–1991, imediatul război de pe Nistru, i-au înfricoșat și nu au mai propus spre vot reactualizarea marelui eveniment istoric din 1918. Nici nu se putea altfel. Alți deputați au remarcat că nici România nu era gata să ne primească atunci, se confrunța și ea cu problemele postcomuniste.

Vorbind din perspectiva istoriei, Basarabia a fost prima provincie care a solicitat unirea cu Patria Mamă. Din cei 105 deputați ai Sfatului Țării de etnie română care au votat unirea, 74 au fost școliți în Seminariile Teologice de la Chișinău sau Cernăuți. Gândirea unității naționale era intercalată cu unitatea ecleziastică. Iar emanciparea națională pornește de la cunoscutul filantrop Vasile Stroeșcu, ctitor de multe biserici, care în aprilie 1917 fondează Partidul Național

Statuia Sfântului Ștefan cel Mare, Chișinău

Catedrala Mitropolitană din Cluj

Moldovenesc. Astăzi trebuie să recunoaștem cu toții că evenimentul din 1918 a pornit de la altare. Cei mai nemulțumiți de regimul de rusificare au fost slujitorii cultului, deoarece erau obligați cu strictețe ca serviciile divine să se officieze în limba slavonă, nici măcar în rusă. Nemulțumirile românilor din Basarabia le adunau preoții din satele românești. Pe de altă parte, extinderea cu pași repezi a curentului pretins confesional ortodox „inochentismul” a urgentat lupta slujitorilor cultului pentru aducerea limbii române în serviciul divin public. Inochentismul avea o mare priză la cetățeni pentru faptul că toate serviciile se officiau în limba română. Unii dintre preoți au ripostat deciziei țariste și, pe propria răspundere, au început să officieze toate slujbele în limba poporului, ba, mai mult, au organizat la biserică școli de educație românească. Aceste evenimente nu au rămas fără jertfe. În noaptea de 17 spre 18 august 1917, în satul Costești, în apropierea Chișinăului, a fost asasinat protoiereul Dumitru Baltaga, pentru faptul că slujea Domnului și poporului în limba română. Peste doar trei zile aveau să fie asasinați voluntarii politici pro-românești Andrei Hodorogea și Semion Murafa, uciși în via Episcopiei de pe strada Viilor. Tocmai în această perioadă se naște cea mai frumoasă odă a limbii

române, „Limba noastră”, scrisă de preotul-martir Alexei Mateevici. Sunt multe mărturii ale faptului că Unirea din 1918 a pornit de la altare.

Din 1990 până astăzi au încercat să reunească Țara mai multe categorii de cetățeni. La început au pornit scriitorii, au făcut o unire în poezie și în proză. Au adus acasă alfabetul latin și dulcele grai românesc. Fără succes au încercat unii dintre politicieni, care au compromis idealul unității naționale. În fond, astăzi, cetățenii din Republica Moldova sunt îmbibați cu multe și diferite stereotipuri despre România. Rusificarea noastră s-a făcut cu pași repezi și grei, iar spulberarea stereotipurilor se lasă așteptată. Chiar dacă se fac cozi la Consulatele României pentru a primi cetățenie română, redobândirea gândirii unității naționale încă nu a început. Mai mult, se nasc foarte multe curente politice și culturale care ne propun o altă formulă a unității: *formula moldovenismului*. Aceștia doresc o „unitate națională moldovenească” și aduc ca argument: „Să refacem Moldova lui Ștefan cel Mare”. Toți cetățenii moldoveni, unii dintre ei având și cetățenie română, luptă sub acest steag al moldovenismului, care face diferență între moldoveni și români. Iar pe întreg teritoriul republicii vom observa scris pe garduri, pe plăci de beton, pe la stații etc., unele strigăte interioare ale poporului

român junior: „Moldoveni, deci Români”, „Limba moldovenească – limba română”, harta României Mari etc. Curente moldovenismului au fost foarte active pe parcursul anului 2012, comemorând 200 de ani de la alipirea Basarabiei la Imperiul Țarist, iar noi, românii, am avut un an de doliu. Tot în acea perioadă au reușit să editeze o porcărie de dicționar numit „Dicționar moldovenesc-român”; o altă invenție diabolică nu s-a găsit. Curente moldoveniste au redirecționat vectorul unității naționale, iar gândirea poporului a fost bulversată.

În pofida tuturor evenimentelor care s-au petrecut, care sunt și care vor veni, avem o singură soluție pentru a ne uni cu Țara. Actualizarea evenimentului din 1918 se va face tot de la altare. Credibilitatea Bisericii în fața poporului încă se menține. Tot din mijlocul Bisericii se vor naște fii care vor lupta pentru unitatea națională și ecleziastică. Incapacitatea politică, economică, în care ne aflăm astăzi ne îndreaptă spre București. Istoria anilor de independență a demonstrat că noi nu ne putem descurca singuri. Cea mai mare problemă, la nivel etnic, este alterarea noastră morală și națională, iar din acestea se nasc crizele economice, politice etc. Sursa care va aduce Lumina este Biserica. Cei care vor opera cu Lumina sunt Sfinții Români. Se simte nevoia unor lacrimi de pocăință ale poporului în fața Mântuitorului Hristos pentru cei 50 de ani de lepădare de Dumnezeu. Se simte nevoia lacrimilor de pocăință în fața Sfinților Români, pentru că am scuipat în Biserica neamului nostru, în fața eroilor neamului, ostași și mărturisitori din temnițele comuniste, pentru faptul că am trădat și am vândut idealul național și spiritual. Trebuie să ridicăm biserici închinare Sfinților Români, trebuie să ridicăm Troițe închinare eroilor de la Cotul Donului, celor peste 350 de preoți români din Basarabia împușcați sau deportați în perioada anilor 1940–1944, trebuie să ridicăm monumente românilor deportați sau morți în timpul foametei organizate, trebuie să restabilim monumentele românești din perioada interbelică. În momente de criză, neamul românesc a ridicat biserici simbol; așa a făcut Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, așa a făcut Voievodul martir Constantin Brâncoveanu, așa au făcut cei care au votat unirea pe 1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Drept simbol al unității naționale în perioada interbelică, Basarabiei i-a fost oferită Catedrala „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din orașul Bălți, Ardealului i s-a dăruit Catedrala „Adormirea Maicii Domnului” din orașul Cluj, Bucovinei Catedrala „Pogorârea Sfântului Duh” din Rădăuți, iar Banatului Catedrala „Trei Ierarhi” din Timișoara. În prezent, cu toții suntem martorii

restabilirii unui alt simbol al unității naționale și bisericesti: Catedrala „Mântuirii Neamului” de la București – capitala tuturor românilor. Uitarea acestor evenimente, uitarea celor care s-au jertfit și a celor care au ctitorit ucidă, nepăsarea ucidă, ucidă lent.

Cu harul lui Dumnezeu, cu mijlocirea Sfinților Români și, nemijlocit, cu îngenuncherile poporului, sperăm că, odată cu sfințirea Catedralei „Mântuirii Neamului”, vom consfinți deplin actul unirii naționale. Unitatea națională este în planul divin și este în mâinile noastre. ■

Pr. Viorel Cojocaru,
Chișinău

Catedrala Mitropolitană din Timișoara

Martirii neamului de la Lunca

În urma pactului Ribbentrop-Molotov (1939), Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herței au fost anexate de către URSS în 28 iunie 1940. Imediat după anexare, regimul comunist a declanșat represiunea, din dorința de epurare etnică și de înlăturare a valorilor societății românești, în primul rând a credinței și a iubirii de neam. Numeroși români, mai ales din nordul Bucovinei și din ținutul Herței, au început să fugă peste graniță, în România. Mulți dintre ei au căzut uciși de gloanțele grănicerilor sovietici.

Cel mai cunoscut masacru de acest fel a avut loc la Fântâna Albă, în Bucovina, pe 1 aprilie 1941. O altă rană a românilor, plină de lumina crucificată a iubirii de neam, este la Lunca, în raionul Herța.

În noaptea de 6 spre 7 februarie 1941, circa 600 de țărani, bărbați tineri și adulți, între care și două femei și doi copii, din satele: Coteni, Buda, Boian, Ostrița Herței, Horecea Mănăstirii, Horecea Urbană, Plaiul Cosminului, Ceahor, Corovia, Mahala (toate situate în raioanele Herța și Noua Suliță) au încercat să treacă Prutul, să ajungă în România. Au înaintat pe o vreme foarte rea, prin nămeți și pe un viscol năprasnic, până la câteva

sute de metri de graniță. Pe malul Prutului au dat de o sârmă și au crezut că au ajuns în România. Au strigat „ura”, dar mitralierele grănicerilor au început să îi secere.

Doar 57 au reușit să ajungă în România. Sutele de morți au fost aruncați în patru gropi comune din albia Prutului. Șapte dintre cei scăpați și răniți au fost arestați și duși la Cernăuți. Au fost împușcați pe 13 iunie 1941 și zac în cimitirul militar al orașului.

În iulie 1941, a fost descoperită numai una dintre cele patru gropi comune, cu 107 cadavre, celelalte trei fiind luate de viiturile Prutului din primăvara aceluiași an. Vremea celui de-al Doilea Război Mondial, perioada comunistă de apoi, perioada postcomunistă, cu problemele ei, au făcut ca numele celor morți să nu se mai știe decât în parte: Apetre Dumitru, Conovaru V. Mihai, Mironescu Toader...

Toți cei care au murit pentru dragostea lor de neam și de libertate au fost pomeniți după 75 de ani, la 7 februarie 2016. Pe locul masacrului a fost înlocuită vechea cruce de lemn, ridicată în 1992, cu una nouă și, în fața chipului jertfei Mântuitorului

Iisus Hristos, au fost pomeniți cei care s-au jertfit pe acel loc.

Inițiativa manifestărilor a avut-o doamna Elena Nandriș, primar în comuna Mahala, din care au fost cei mai mulți dintre cei uciși. Au participat doamna Eleonora Moldovan, Ionel Ivan, ministru consilier, și alți reprezentanți ai Consulatului General al României la Cernăuți, primari și reprezentanți ai autorităților locale și regionale, Preasfințitul Longhin de Bănceni, Arhimandritul Melchisedec, starețul Mănăstirii Putna, părinții protopopi de Storojineț, Herța, Noua Suliță și alți 20 de preoți din satele ai căror fii au murit la Lunca, profesori și oameni cultură, între care Vasile Tărățeanu, poet cernăuțean și membru corespondent al Academiei Române, români veniți din România, alături de circa 600 de săteni din Mahala și satele vecine.

După slujba de sfințire a crucii, a avut loc parastasul. Apoi, mai mulți dintre cei prezenți au rostit cuvinte de recunoștință, pline de durere, dar și de încredere că cinstirea celor căzuți pentru iubirea de neam și de libertate este temelia viitorului urmașilor lor de pe acele meleaguri, dar și a neamului românesc, în general.

Preasfințitul Longhin s-a adresat cu multă însuflețire celor prezenți: „Să fiți mândri că suntem români și ortodocși. Ei nu au făcut niciun rău, nu au avut nicio vină. Cred că Dumnezeu, în ziua cea mare a învierii de obște, îi va primi pe toți acasă, în Casa Sa, unde nu este dușmănie, nici rău, ci doar slava lui Dumnezeu. Să îi ierte Dumnezeu și pe cei care au făcut acestea, căci nu au știut ce fac, căci nu au avut credință. Iubiți pe toată lumea, nu faceți rău nimănui, trăiți în pace cu toți! Tuturor celor adormiți, îngropați aici sau în Siberia, le

spunem cu recunoștință: nu te va uita, frate sau soră român, poporul tău, biserica ta, Dumnezeul tău, niciodată”.

Arhimandritul Melchisedec a vorbit despre starea sufletească a celor de atunci, un îndemn pentru cei de azi: „În sufletul lor nu era altceva decât dragoste de Dumnezeu și libertate a minții. Când omul dușmănește pe cineva, mintea lui nu este liberă, inima lui este robită. Când iubești, inima este largă, este binevoitoare, este plină de lumina care vine de la Hristos. Toți aceia care au rămas aici sunt martiri și să nu vă îndoiiți a-i pomeni cu drag și a pune o candelă la mormântul lor. Este datoria sfântă de a ne aduce aminte de strămoșii noștri, de cei care s-au jertfit pentru neam și țară.”

Doamna Consul General Eleonora Moldovan, demna și neobosita reprezentantă a statului român la Cernăuți, a vorbit despre necesitatea de a aminti despre momentele grele din istorie: „Este un moment de rugăciune, este un moment binecuvântat. Toate popoarele, și românii, și ucrainenii, toate națiunile au datoria de a-și aminti de asemenea masacre. I-am pomenit creștinește și dăm slavă Domnului că avem aceste momente de libertate și putem să îi pomenim pe cei care au căzut nevinovați. Freamătul luncii ne aduce aminte de sângele care a fost vărsat. Ei au făcut calea liberă și destinul mai ușor al celor de azi.”

Rugăciunile, cuvintele rostite, cântecele interpretate de grupul de fete organizat de doamna Elena Nandriș și de grupul „Dragoș Vodă”, dar mai ales duhul zilei conglăsuiau: „Cine nu îi uită, cine îi cunoaște și cine îi cinstește pe înaintași, acela are viitor.” ■

Protos. Dosoftei D.

Comemorarea a 75 de ani de la deportările din 13 iunie 1941, lângă bustul Anișei Nandriș

Duminică, 12 iunie, în comuna Mahala din Regiunea Cernăuți a avut loc comemorarea celor 602 români deportați de aici în noaptea de 12 spre 13 iunie a anului 1941. S-au pomenit toți cei deportați din Basarabia și din nordul Bucovinei în urma anexării acestora de către Uniunea Sovietică.

Comemorarea, inițiată de primarul comunei, doamna Elena Nandriș, s-a desfășurat lângă monumentul Anișei Nandriș-Cudla, țărancă din Mahala deportată în Siberia acum 75 de ani, alături de cei trei copii, și care a reușit să supraviețuiască și să se întoarcă acasă după 20 de ani.

La slujba parastasului, alături de protopopii de Noua Suliță și Storojineț – părintele Vasile Covalciuc, a cărui soție, Maria, este nepoată a Anișei Nandriș – și preoți din zonă, au slujit părintele Arhimandrit Melchisedec Velnic, starețul

Mănăstirii Putna, și clerici de la această mănăstire.

Academicianul Vasile Tărășeanu, care a scris imnul Comunei Mahala, a primit titlul de Cetățean de onoare al Comunei, iar doamna Eleonora Moldovan, Consulul General al României la Cernăuți, a subliniat importanța lecției de credință, dragoste, demnitate și bună-cuviință a Anișei Nandriș.

Din partea autorităților locale au vorbit Eugenia Boico, șefa Administrației raionale Noua Suliță, și Olga Țurcan, locțiitoarea Șefului Consiliului raional Noua Suliță.

Între cei care au luat cuvântul s-a aflat și Aurora Bujeniță, de 80 ani, care a fost deportată pentru cinci ani în Siberia:

Tatăl meu, Dumnezeu să-l ierte!, a fost și el la Lunca. Din fericire, a reușit să treacă sănătos în

România. Dar noi, acasă, nu știam nimic. Eu ce puteam să știu? Eu vedeam că plânge mama, că plânge bunica. Eram numai de 4 ani, fratele era de un an. Și, în seară, spre 13 iunie, a bătut cineva la fereastră. Mama s-a dus să deschidă ușa că a venit tata. Dar nu era tata. Erau soldați înarmați, erau și cei care i-au dus la casa noastră, că acei soldați nu știau unde trăim, erau oameni de aici din sat – să mă iertați că spun, dar de aici au fost – și au intrat în casă, au umplut casa. Ne-au citit că suntem judecați pe 5 ani, să ne ducă în Siberia. Bocea bunica, ne-am trezit și noi, copiii, din somn. Răcnet, plânset, dar n-a cătat nimeni nici la lacrima noastră, nici la strigătul părinților. Ne-au scos din casă la repezeală.

Am luat o strachină de făină de păpușoi și un săculeț cu poamă uscată, cu pădurețe, cum se mai spune. Fratele era numai de un an. În drum ne aștepta mașina. Ne-am suit în mașină și am fost duși la gară. Încărcați în vagoane de vite, nu știu câți erau, că nu pot să știu, dar n-aveai unde te-ntoarce. Și o dată în zi ne deschidea vagonul și ne da pâine neagră și pește sărat. Nu voi uita niciodată cât de tare plângeam de sete. Ceream de la mama apă, dar de unde avea să ne dea, dacă

Aurora Bujeniță

vagonul era încuiat și ne ducea? Dacă ploua, sco-team mâna prin fereastră, prin gratii – că erau și gratii la ferestre –, să curgă oleacă de apă de ploaie, să ne ude gura.

Și am mers așa... Am ajuns pe malul râului Peciora. Acolo, în partea aceea a Siberiei, îs numai pădure și mlaștini, alta nu e nimica. Țânțari câți vrei. Și când am ajuns pe malul Peciorei, ne-au pus în genunchi pe fiecare ca să ne poată număra. Fratele plângea tare. Mama s-a ridicat oleacă, ca să poată legăna mai ușor pe fratele, să-l liniștească. Și atunci, un soldat a întins arma ca s-o împuște, crezând că vrea să fugă. Altul, de alături, a apăsat pe arma lui. I-a arătat că plânge copilul.

A trecut și asta. Ne-au dus în barăci. Ne-au împărțit; erau vreo două, trei barăci, nu vă pot spune precis, dar și-n barăcile acelea, fără ferestre, fără uși, câți au încăput, atâția am intrat acolo. Nici pat, nici masă, nici nimica; în mijlocul barăcii era un poloboc mare de fier unde se făcea foc. Cu acela ne încălzeam. Dar nu ajungea pentru baraca toată, că barăcile erau tare mari. Și a doua zi, a venit împăratul și a zis că femeile trebuie să meargă la lucru. Nu la alt lucru au fost puse mamele noastre decât la tăiat pădurea, cu fierăstrău de mână. Care se întorceau în baracă, seara, primeau 400 de grame de pâine pentru o zi de lucru. Pentru o zi de lucru în pădure, 400 de grame de pâine! Copiii nu primeau nimic, nici cei bătrâni. Când veneau mama și sora mamei din pădure, sora mamei împărțea pâinea cu bunica, iar mama cu noi amândoi. Închipuiți-vă! Dar nu era pâine din

Degeaba așteptăm autocritică din partea făptuitorilor; dar chiar și în această situație amintirile noastre se constituie ca o binecuvântare specială pentru ei. Omul fără memorie e un nimeni, e o nulitate socială, o nulitate politică. Amintirile noastre sub forma unor asemenea comemorări, cum este cea din ziua de astăzi, de la Mahala, le oferă o șansă să se schimbe spre bine prin căință. Doar prin căință ei vor ajunge la iertare de sine. Aceasta este teribila lor pedeapsă. E judecata prin care trebuie să treacă fiecare.

John Nandriș, nepot al Aniței Nandriș, Oxford, Marea Britanie

Anița Nandriș cu o noră și nepoții

asta, oameni buni, credeți-mă! Era un fel de pâine neagră, nici nu știu din ce era făcută și cântărită cu gramul, nu cumva să treacă. Și acea anafură de pâine, că altfel eu nu pot s-o numesc, ne-a ținut până mă vedeți și-n ziua de azi.

Plângeam: Mamă, îs flămândă! Fratele nici nu grăia. Dar mama, când ne culcam, ne acoperea cu o basma, de la dânsa de pe cap, și mă învăța să zic „Tatăl nostru”. Îmi spunea să-l zic, dar să-l zic în gând, să nu mă audă nimeni. Zicea mama: Să nu te audă nimeni! Dacă cineva te-a auzit și te-a pârât că spui „Tatăl nostru”, nu primesc bucățică de pâine, măcar că lucrez. La Lunca a fost trădare. Și acolo, între noi, că toți eram români și toți sufeream, tot de trădători ne feream. Ziceam „Tatăl nostru”, mai uitam, mai ne aduceam aminte, iară ziceam. Mamă, ziceam, tare îs flămândă! Fă-ți cruce cu limba! Să nu-ți faci cu mâna, să nu te vadă nimeni că tu-ți faci cruce cu mâna. Fă cruce cu limba! Amu, cât, mamă, să fac? Atâta până o-i adormi! Și atâta îmi făceam cruce cu limba, până adormeam. Adormea și fratele, adormeam și eu și ne sculam înapoi iară la plâns.

Așa a fost un an de zile. Peste un an, ne-a mutat în altă parte, în alt lagăr. Acolo, oleacă, oleacă s-o făcut mai bine. Când ne-am dus în primul lagăr, în Livadi, eram 350 de familii și în decurs de un an ne-am dus în Sudostroi 60 de persoane. Închipuiți-vă cât de multă lume a rămas acolo. Îi aruncau în mormânt comun și olecuță de țărână

deasupra – știe Domnul unde-s și cum îs, cine calcă pe oasele lor.

Așa am petrecut până în anul '47. Și în '47 am împlinit judecata, dar amu am împlinit nu 5 ani, ci 6 ani, și ne-au dat pașaport și ne-au dat voie să venim acasă. O lună de zile, de pe 5 ianuarie până pe 2 februarie, am venit acasă. Mama tot timpul ne spunea că vrem să mergem la patria noastră. Fratele nu vorbea deloc românește. Eu am ținut minte, că mama noaptea grăia cu mine românește, ziua era la lucru, dar noaptea era cu mine și eu am ținut minte. Dar fratele, nu. Și amu, când am ajuns acasă, casa era fărmată, distrusă, era iarnă, frig. Fratele o întreabă pe mama, în limba rusă: Mama, asta e patria ta? Omăt, casa fărmată, unde ne-ai adus? Ne-ai scos din baracă și ne-ai adus aici. Așa o fost. Și anul '47 a fost anul foametei. Și iară, de la început, foame și nevoi.

Amu un animal mai bine îl îngrijești, și câteodată, când dau mâncare la câine și el cată la mine că nu-i place, mă gândesc: Să fi avut eu astă mâncare cândva! Am suferit foame, înjosire, mâncată de țăntari, nu pot să vă spun ce-am petrecut și ce-am suferit. Numai Domnul știe și numai rugăciunea la Dumnezeu și credința într-Însul și Sfânta Cruce pe care mi-am făcut-o cu limba, aceea mă ține în ziua de azi. ■

Articolul integral poate fi citit pe www.putna.ro

Anița Nandriș

A close-up portrait of an elderly man with long, flowing white hair and a full white beard. He is wearing a blue jacket. The background is slightly blurred, showing a religious icon of a woman in a red garment.

Daniel Turcea

Lumină din lumină

taină, pogoară, rămâi
în
taina
ființei mele, lăcaș
Ție, întreită lumină,

fii tăcerea mea, fii cuvintele mele.

Foto: Ilarion Moga

Scrisoare deschisă către un adolescent, despre spitalul sufletelor

Dragă Florin,

Mă bucur foarte mult că, în această avalanșă de amăgiri, ești preocupat în continuare de problemele sufletului și de căutarea Adevărului.

M-ai întrebat ce părere am despre sloganul manipulator – „Vrem spitale, nu catedrale”. Eu cred că este bine, sub inspirația Duhului Sfânt, să avem puterea de a vedea lucrurile împreună. Adică, avem nevoie și de spitale performante, și de biserici vii, și de școli serioase etc. Fiecare își păstrează un rol însemnat, într-o societate liberă și responsabilă. Să nu ne facem părtași unui duh al dezbinării românești, de care se bucură atât de mult cei care vor să ne înrobească din nou.

În același timp, este necesar să nu uităm cuvintele atât de frumoase ale Sfântului Ioan Gură de Aur: Biserica este un „spital al sufletelor”, ea „este un spital duhovnicesc și se cade ca aceia care vin aici să primească lucruri potrivite și să le pună pe rănilor, și așa să plece acasă”. Faptul că România este, probabil, țara unde, raportat la numărul de locuitori, se construiesc cele mai multe biserici, ne arată că românii simt nevoia să se apropie mai mult de Dumnezeu și de ei înșiși. Mulți dintre români simt nevoia unei schimbări launtrice. Această dorință este contagioasă și pentru unii dintre străinii care ajung pe pământurile noastre.

De exemplu, Maria, o fată din Chile, care s-a născut catolică și s-a convertit la dreapta credință, a vrut să facă studiile universitare în România, într-un oraș care să fie cât mai aproape de zonele cu mănăstiri. Acum este studentă la Iași. Mama Mariei a rămas catolică și este foarte uimită când vede schimbarea în bine care s-a produs cu fata ei, de când și-a asumat credința ortodoxă. Maria a devenit mai deschisă, mai comunicativă, mai interesată de spiritualitate și de rugăciune.

Florin, Biserica îl poate învia pe om din iadul patimilor, către o viață luminoasă! Acesta este un lucru extrem de important! Îmi amintesc de un adolescent care venise să se spovedească la avva Sofian (+2002), apostolul Bucureștilor, prin anii '90. Tânărul era foarte încrunțat, era întunecat și mânios. A stat foarte mult la spovedit. Când a ieșit, aproape că nu-l mai recunoșteam. Harul și bucuria duhovnicească îi străluceau în priviri. Mai târziu, părintele Sofian ne-a spus că tânărul acela fusese pe punctul de a se sinucide și că venise la spovedanie ca la ultima soluție. Iată că, cine se smerește și are încredere în sfinți și în Tainele Bisericii, dobândește har. Cine se smerește și are încredere în sfinți și în Tainele Bisericii, va reuși în cele din urmă să-și dărâme din minte idolii păcatelor și ai ideologiilor secularizate.

Îmi vine în gând remarcabilul poet creștin Daniel Turcea (+1979). A fost o minte strălucitoare, dublată de o sensibilitate artistică impresionantă. Într-o primă parte a vieții s-a afundat mult în viața fără sens a patimilor și a rațiunii autonome, negând prin fapte și prin gândire existența Dumnezeului celui viu. Era cuprins de un orgoliu luciferic și datorită uimitoarelor cunoștințe culturale pe care le avea. La un moment dat a știut să-și smerească inima, iar harul a lucrat cu putere în sufletul său. Cu Daniel Turcea a avut loc cea mai spectaculoasă convertire din literatura română. El a devenit un poet mărturisitor de talie mondială. Iată cum descrie sora poetului ultima împărtășire a acestuia cu Sfintele Taine, înainte de a muri: „Daniel s-a împărtășit cu atâta evlavie și lacrimi de bucurie, încât nu-mi găsesc cuvinte potrivite să descriu acest moment. Eu, una, nu mai văzusem ceva asemănător, n-am termeni de comparație! Aveam impresia că trăiesc un moment prea frumos, ca să poată fi și real”. La rândul său, părintele Sofian, cel care l-a spovedit pentru ultima dată pe poet, a spus, după moartea acestuia: „Noi, cei care am rămas, nu suntem vrednici nici să ne gândim la smerenia pe care a avut-o Daniel, dar s-o atingem!”

Dragul meu, avem nevoie să ni se deschidă ochii sufletului! Avem nevoie să dobândim cât mai mult har, pentru a putea pricepe cum lucrează Dumnezeu în viața noastră! Sfântul Maxim Mărturisitorul scrie foarte limpede că Biserica

„întărește prin har înțelegerea celor care caută spre ea cu evlavie”. Harul Bisericii ține întreaga lume și a ținut acest neam de-a lungul veacurilor. Există o legătură foarte strânsă între Ortodoxie și identitatea românească. Cele mai ziditoare momente din istoria noastră se întemeiază pe credința vie împregnată discret pe fundalul existenței românești. Acesta este specificul nostru ca neam și trebuie să știm să fim mulțumitori, nu cârtitori, față de Bunul Dumnezeu.

Mi-ai scris că ești dezamăgit de unele lucruri pe care le observi în viața bisericească. Nu uita că nimic din ceea ce aparține acestei lumi nu este perfect. Să nu ne înecăm în amănunte. Vrei să simți harul plinătății Ortodoxiei? Roagă-te cu toată sinceritatea lui Dumnezeu și sfinților Săi. Sfinții sunt cea mai importantă autoritate din Biserică. Partea esențială a învățaturii Bisericii se întemeiază pe experiența pe care au avut-o sfinții în dorința lor de a se apropia cât mai mult de Dumnezeu. Citește Viețile Sfinților. Acolo vei găsi scris despre oameni deveniți cu adevărat locașuri ale Duhului Sfânt. La acest lucru să ne gândim: în Biserică putem dobândi har pentru a ne îndumnezei!

În încheiere, te îndemn, dimpreună cu Sfântul Apostol Pavel: „Așadar, dacă ați înviat împreună cu Hristos, căutați cele de sus” (Coloseni 3, 1).

Cu dragoste,
părintele Teofan

Foto: Ilarion Moga

„La ortodocși este chiar credința adevărată!”

Simona B., din județul Suceava, s-a născut într-o familie de penticostali. De mică, ea s-a simțit, totuși, atrasă spre Ortodoxie. În cele din urmă, s-a botezat în dreapta credință, iar la scurt timp a primit și Taina Cununii. Acum este mama a cinci copii frumoși. Doamna Simona a acceptat să ne prezinte câteva episoade din istoria convertirii sale.

De la ce vârstă ați simțit o atracție față de credința ortodoxă?

De când eram în școala generală. Îmi plăcea cum predă profesorul de religie de la ortodocși și mergeam la el, la ore. Când venea preotul cu Iordanul pe la vecini, fugeam de acasă și voiam să mă stropească și pe mine cu agheasmă. Aveam și eu acasă mere sau pere, dar voiam să mănânc fructe stropite cu apă sfințită. La înmormântări, nu mai vorbesc. Mă scăpau părinții de acasă și fugeam pe la babe, pe la moși, pe la vecini. Când mă întorceam, de multe ori părinții mă băteau,

dar eu tot plecam. Când mergeam la ortodocși, simțeam o mare pace în suflet.

Știu că ați făcut parte dintr-o familie numeroasă. Ați avut o copilărie grea, trăită în lipsuri?

Nici vorbă. Am fost doisprezece copii acasă, însă la penticostali vin multe ajutoare. Dacă o familie avea cel puțin 4-5 copii, începeau să vină ajutoarele. Cred că și acum este la fel, fiindcă văd tot felul de TIR-uri cu ajutoare pe la sectanți. Cât timp noi am fost la școală și în liceu, o dată sau de două

ori pe lună, ni se trimitea un plic cu bani direct din America. Tot la noi acasă se trimiteau lunar, din Statele Unite, pachete pentru vreo treizeci de familii. Erau alimente, pături, haine... Pe lângă noi erau familii de penticostali care aveau și mai mult de doisprezece copii. Ar trebui și noi, ortodocși, chiar dacă nu avem ajutoare din America, să lăsăm să vină pe lume mai mulți copii. Să nu ne mai facem atâtea calcule cum ne vom descurca. Ne va ajuta Dumnezeu!

Din ce mi-ați spus, îmi dau și mai bine seama că unii părăsesc Ortodoxia pentru anumite avantaje materiale. Pur și simplu își vând credința pe bani...

Lumea este necăjită și se duc la ei pentru bani cei care au o credință căldicică. Este bun așa? Ei fac acum o Casă de adunare uriașă în Vicov, chiar lângă liceul de acolo. Ei spun că va fi cea mai mare Casă de adunare penticostală din România și, poate, chiar din Europa. Le trebuie acum mulți adepți ca să poată să umple sala de rugăciune. Am o verișoară, ortodoxă, în Vicov și îmi spunea cum umblă sectanții și oferă câte patru-cinci mii de euro pentru familia care trece la penticostali. Numai să nu spui că ți-au dat bani. Primii care s-au înfipt au fost țiganii.

Înseamnă că, acum, fiind ortodoxă, vă descurcați mai greu din punct de vedere material.

Da, este mai greu. Însă nu am avut nicio clipă muștrări de conștiință că am venit la ortodocși. Într-adevăr, la ortodocși se muncește mult mai mult, nu se compară cu traiul pe vătrai de la penticostali. Pe mine m-a ajutat foarte mult să rămân pe calea Bisericii, indiferent de greutate, și faptul că Dorin, soțul meu, este credincios; părinții și frații lui se spovedesc și ei. Dacă nu aș fi ajuns într-o

familie credincioasă, poate că aș fi rămas așa, nici ortodoxă, nici sectară.

Vă rugăm să ne spuneți cum ați ajuns la botezul ortodox.

La penticostali botezul este după 18 ani. Eu nu eram hotărâtă să mă botez la ei. Nu simțeam nicio atracție pentru asta. Încă din liceu vorbeam cu Dorin. Vreo opt ani am vorbit, până ce ne-am cununat. Eu așa mă rugam: „Doamne, dacă Dorin este pentru mine, să nu ne despărțim! Dacă nu-i, atunci să nu mai vină pe la mine!”. El cunoștea și alte fete, dar, totuși, venea acasă la mine, ca să ne mai vedem. Toată familia mea era contra lui. La început nu voiau să-l lase nici măcar în curte.

Deși nu eram încă trecută la ortodocși, am fost odată cu Dorin la Mănăstirea Putna. N-am înțeles nimic din ce cântau călugării. Mi se părea că vorbeau într-o altă limbă. Dar era ceva care mă atrăgea la slujbele din mănăstire. Și înainte de a-l cunoaște pe Dorin, eu îmi doream să fiu ortodoxă, dar nu credeam că se poate.

Mai cunoașteți și alte cazuri de penticostali care vor să treacă la Ortodoxie?

Sunt destui penticostali care ar vrea să treacă la ortodocși, dar nu au curajul să facă pasul acesta. Se gândesc ce vor zice neamurile, vecinii, pastorul, cei din Adunare. Se gândesc cum se vor descurca fără niciun ajutor de la rude. Eu tare i-am deranjat pe sectari că am trecut la ortodocși.

M-au amenințat și cu bătaia. Nu le-am spus că mă voi boteza. Le-am dat o mare lovitură cu botezul.

Ce ați simțit după ce v-ați botezat?

După botez am simțit că am renăscut, eram foarte bucuroasă, era ceva cu totul nou pentru mine. Simțeam că m-am eliberat, că am scăpat de influența dracilor. Eu

cred că demonul le dă uneori putere în cuvânt sectarilor, ca să-i păcălească pe ortodocși. Sunt foarte tari în a-i vrăji cu multe cuvinte pe oamenii neștiutori. Penticostalii lucrează uneori cu dracii, fără să-și dea seama. Ei spun că se coboară Duhul Sfânt la adunările lor și, de aceea, încep să vorbească în limbi. Eu cred că cei mai mulți dintre ei joacă teatru, ori coboară diavolul și ei cred că este Duhul Sfânt.

Cum v-ați descurcat după botez cu cei din familie?

Cea mai grea perioadă din viața mea au fost cele patru luni dintre botez și nuntă. După botez, m-am mutat la bunici. Și ei erau penticostali, dar erau mai deschiși față de ortodocși, mai înțelegători, mai comunicativi cu toată lumea. În aceste patru luni au venit încontinuu la mine cei de la Adunare. Au încercat să mă întoarcă din drum și cu vorba bună, și cu amenințări. Toți erau împotriva mea. Frații mei îmi spuneau că nu mă mai recunosc, se întrebau ce-i cu mine. Eu le spuneam că merg înainte, cu ajutorul lui Dumnezeu. Mi-au zis că fac o mare greșală și că îi fac de rușine. Pastorul i-a amenințat pe părinții mei că nu o să-i mai îngroape și că o să-i dea afară din Adunare. Îmi spuneau să-mi dau jos crucea de la gât. Ziceau că o să-mi găsească un băiat sectar, că nu o să rămân nemăritată. Nu mi-a fost deloc ușor să-i înfrunt pe

toți. M-a întărit Dumnezeu. Dorin a fost tot timpul lângă mine.

Ce l-ați sfătui pe un penticostal să facă, pentru a-și da seama unde este adevărul de credință?

Să meargă să vorbească cu un preot ca să-l învețe ce-i trebuie pentru mântuire. Doar la ortodocși există harul preoției, moștenit de la Mântuitorul și de la Sfinții Apostoli. Să vină la biserică și să vadă adevărata credință. Este o diferență foarte mare față de rugăciunile de la sectari, o diferență pe care nu o poți explica în cuvinte. Se simte cum plutește harul la slujbele ortodoxe. Sau la spovedit, tot la fel simți. Când ies de la spovedanie, nu știi în ce parte să o iau de bucurie, atât de puternică este această Sfântă Taină. La ortodocși este chiar credința adevărată. De aceea trec la Ortodoxie atâția oameni pregătiți, din întreaga lume.

Ați făcut parte din comunitatea penticostală timp de peste douăzeci de ani, iar acum sunteți, de peste zece ani, un mădu-lar viu al Bisericii Ortodoxe. Din experiența dumneavoastră, care este diferența dintre Ortodoxie și penticostalism?

La Adunările penticostale este ca la circ, ca la teatru. Deși am mers pe la adunările lor, nu am simțit că Dumnezeu este prezent acolo. La un moment dat, în timpul rugăciunii în comun, toți ne ridicam mâinile și fiecare răcnea la Dumnezeu, își spunea păcatele cu voce tare... Nu se mai înțelegea nimic, era o hărmălaie de nedescris. La slujbele ortodoxe este o ordine, este ceva tainic, sufletul simte că a ajuns acasă. La rugăciunile de la sectanți eu nu am simțit nimic. Am fost și pe la bapțiști, și pe la adventiști, fiindcă aveam prietene pe acolo. Nu se compară cu frumusețea care există la Sfânta Liturghie de la ortodocși, mai ales în noaptea de Paști.

V-au mărturisit și alți penticostali că au simțit puterea slujbelor ortodoxe?

Eu cunosc sectanți care merg, pe ascuns, la Mănăstirea Putna, de Înviere. Vor să simtă și ei bucuria Învierii, care la ei nu există. Le place și lor, dar nu s-ar da la ortodocși. Chiar i-am auzit pe unii cum ziceau că au fost la Ierusalim, de Paști, într-un grup în care erau și ortodocși, și sectanți. Penticostalii erau supărați și se întrebau: „De ce s-au aprins lumânările doar la ortodocși, iar la noi nu s-au aprins?” Eu nu înțeleg cum nu-și dau seama oamenii că Ortodoxia este adevărata credință? Din moment ce Lumina Sfântă, de sute de ani, apare numai când slujesc ortodocșii la Sfântul Mormânt, ce alte dovezi mai așteptăm?

La penticostali nu există aproape deloc posturi. Ei mănâncă tot felul de preparate din carne, până în ziua de Paști. Și atunci ce bucurie să mai simți de Înviere? La penticostali există un fel de post negru, joia și duminica. Fiecare ține postul până la ce oră vrea, apoi se mănâncă de dulce.

Ce alte diferențe ați mai observat?

O altă diferență ar fi cum ne prinde momentul morții. La ortodocși ne spovedim, ne împărtășim cu Sfintele Taine, plecăm pregătiți și întăriți în cealaltă viață. La sectanți, dacă la ei nu există harul preoției și nu are cine să le facă dezlegări de păcate, oamenii mor cu toate păcatele adunate în suflet într-o viață. Cunosc un caz cu un penticostal care făcuse mari păcate în viața lui, păcate pe care le știau mai mulți oameni. El fusese născut ortodox, dar a fost înșelat de sectanți. La bătrânețe nu a vrut să revină în Biserică, deși fata lui era ortodoxă și a tot încercat să-l convingă că se pierde. Într-o dimineață, l-au găsit mort în curte, dezbrăcat de toate hainele și plin de vânătăi. Erau numai cioburi pe jos. Îl scosese răcii prin geam. El era bătrân și bolnav, nu se mai putea scula din pat. Nu avea decât fata lui cheia de la casă. Ea fusese plecată și totul era încuiat. Nu intrase nimeni. Moșul îi tot spunea fetei, de câteva zile, că vin niște oameni întunecați și-l bat aproape noapte de noapte.

Culmea este că sectanții sunt siguri că se vor mântui.

Daaa... Ei spun că, dacă te-ai botezat la penticostali și mergi la Adunare, dacă ridici mâinile la rugăciunile lor (și, eventual, ai o față cât mai miloagă), ai să te mântui, indiferent de ce păcate faci. Unii dintre ei, care se dădeau mari credincioși, trăiau pe ascuns în păcate foarte urâte, dar erau siguri de mântuire.

Poate doriți să mai adăugați un cuvânt de încheiere...

Să știți că la ortodocși există mai multă comuniune, mai multă dragoste. În Biserică preotul vorbește cu tine, se interesează ce probleme ai... La penticostali, din ce am văzut eu, nu prea este așa. La început, am crezut că cei din Biserică se purtau cu mine mai frumos întrucât venisem de la sectari. După aceea, mi-am dat seama că, în parohie, chiar eram într-o familie. Asta m-a ajutat foarte mult. La ortodocși este o căldură sufletească în Biserică, este prezent cu adevărat Duhul Sfânt!

Vă mulțumim.

Și eu vă mulțumesc. M-aș bucura dacă cele pe care vi le-am povestit ar ajuta măcar un suflet rătăcit ca să-și dea seama că adevărul mântuitor este doar în Ortodoxie. ■

A consemnat Ionuț Schipor

Cădelnița de la 1470

În 12 aprilie 1470, Sfântul Voievod Ștefan cel Mare dăruiește o cădelniță, cea mai frumoasă dintre cele dăruite de el și una dintre cele mai frumoase din România, Mănăstirii Putna, prima mănăstire pe care o ctitorise și în care își alesese și locul de înmormântare.

Cu treisprezece ani mai devreme, pe 12 aprilie 1457, Sfântul Ștefan devenea domn al Moldovei, punând pe fruntea țării cea mai strălucitoare cunună pe care aceasta a purtat-o. De atunci, hotarele țării își recăpătaseră locul avut pe vremea bunicului său, Alexandru cel Bun, iar planul coagulării unei coaliții antiotomane, pentru eliberarea Balcanilor și a Constantinopolului, se pregătea să fie pus în aplicare.

De unde a venit puterea de a face binele? De unde îi va veni puterea de a face mai departe binele pe care îl dorea? De la Părintele Ceresc, dătătorul a tot binele. Către El se îndrepta fumul tămâii din cădelniță, odată cu rugăciunea Sfântului Ștefan, de mulțumire pentru darurile primite, de cerere pentru cele care îi stăteau în față.

Cântărind peste 2,5 kilograme, cădelnița lucrată în argint aurit a fost realizată de pricepuți meșteri transilvăneni, la indicațiile voievodului. Ea are forma unei turle de biserică de influență gotică, fiind împărțită pe trei niveluri suprapuse, alcătuite din portaluri în arc frânt care sunt despărțite prin contraforturi.

În partea de jos, pe doi lobi din piciorul cădelniței, sunt gravate stema Moldovei și stema Sfântului Ștefan cel Mare. Primul nivel cuprinde 16 portaluri, corespunzător celor 16 proroci din Vechiului Testament. Patru dintre ele au între arcuri chipuri de sfinți, reprezentându-i

„Această cădelniță este făcută de Ioan Ștefan voievod, domnul Țării Moldovei, în anul 6978 <1470>, aprilie 12 zile.”

pe cei patru Evangheliști, Matei, Marcu, Luca și Ioan, care au văzut împlinite profețiile prorocilor și au vestit nașterea în lume a Fiului lui Dumnezeu, Mântuitorul Iisus Hristos. Arhitectura cădelniței trimite la biserica descrisă de către Sfântul Ioan

Evanghelistul în cartea Apocalipsei.

Sinteza arhitecturală care s-a realizat în Moldova în vremea Sfântului Ștefan cel Mare, de la bisericile de zid până la cea din această cădelniță, reflectă nu doar măiestria artistică, ci și un geniu al sintezei pe care l-a avut și slăvitul voievod și pe care îl are și poporul român luat ca un întreg. Îmbinând armonios elemente gotice, bizantine și locale, stilul ștefanian, cum este el numit în istoria artei, este forma văzută a sufletelor și rugăciunilor înălțate de Măria Sa și de oamenii Măriei Sale, creștinii Moldovei în vremuri de hotar, vremuri dintre războaie, dar și vremuri de slujire neînfricată și smerită a lui Hristos.

„Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta”, cântăm la slujba Vecerniei. Din 12 aprilie 1470, văzut sau nevăzut, această cădelniță și urmașele ei la altarul Putnei înalță către cer rugăciunile voievodului, ale monahilor și ale credincioșilor de atunci și de peste timp. Și toți cei care se închină primesc harul Duhului Sfânt, așa cum se roagă preotul în rugăciunea de binecuvântare a tămâii care va fi arsă în cădelniță: „Tămâie Îți aducem Ție, Hristoase, Dumnezeule, întru miros de bună mireasmă duhovnicească, pe care primindu-o întru jertfelnicul tău cel mai presus de ceruri, trimite-ne nouă harul Preasfântului Tău Duh”. ■

Stema Sfântului Ștefan cel Mare

Stema Moldovei

Foto: Dinu Savopol

Marșul dinspre moarte spre viață

Textul de mai jos a fost scris de o adolescentă care a participat la Marșul pentru viață 2016. El este reprezentativ pentru modul în care copiii și adolescenții de azi privesc avortul. Fără lentilele ideologiei comuniste, fără lentilele corectitudinii politice, ei observă adevărul elementar: avortul înseamnă moarte.

Speranța este că, atunci când vor crește, vor avea tăria să fie apărători ai vieții nu doar teoretic, ci și practic, prin susținerea femeilor aflate în criză de sarcină. Pentru că avortul nu se face pentru că nu se știe că el ia viața unui copil, ci din frică pentru dificultățile care apar odată cu acest copil. Iar atunci, o mamă lăsată singură este o mamă condamnată de cei din jur să facă avort.

Încep prin a spune de la început că nu sunt în favoarea violenței, de niciun fel, și nici a prezentării evenimentelor în notă dramatic-senzațională. În schimb, cred cu tărie că lucrurilor trebuie să le fie spus pe nume.

În memoria fiecărui om există un moment în care a trecut pe lângă moarte. Poate că a trecut

pe strada bunicilor un cortegiu funerar, poate că a trecut pe lângă un accident și i-au bătut luminile Salvării în ochi. Oricum, e imposibil să nu fi auzit de incendii, atentate sau prăbușiri. De fapt, moartea este o realitate de necontestat: la un punct, murim cu toții. La un punct. Și, de fiecare dată când auzi de moarte, îți pare rău, te sperie,

te revoltă. Moartea ridică întrebări – așa e normal, de altfel, pentru că simțim că suntem creați pentru viață, nu pentru moarte.

Dar ce ar fi dacă astăzi am intra pe internet și am afla despre un genocid de 8 milioane de oameni, desfășurat în cam 20 de ani? Unde s-a întâmplat, cum de nu s-a știut, cine e responsabil, cine sunt cei care au murit? Nu ne-am pune, în mod firesc, întrebările acestea? Nu ar fi cât se poate de etic să le căutăm un răspuns?

Iată situația, pe scurt: începând cu 1990, în România nu a mai existat vreun impediment legal pentru avortul la cerere până la vârsta copilului de 12 săptămâni. Și așa s-au numărat doar în spitalele de stat și doar prin metode chirurgicale 8 milioane de avorturi. Mă refer doar la cele de după 1990, nu la cele din 1958–1966, când regimul comunist a legalizat avortul, nici la cele din 1967–1989, când regimul comunist l-a restricționat, ci doar la generațiile de copii de după 1990, pentru că și eu aparțin acestei generații. Printre cele 8 milioane de copii avortați după 1990, au fost și copii care acum ar fi fost de vârsta mea și a prietenilor mei.

Avortul înseamnă privarea de dreptul la viață, drept de necontestat fiecărui om de pe Pământ. Avortul înseamnă uciderea unui om înainte de a se naște. Omul, înainte de a se naște, este tot om – nu cred că există vreun raționament bine fundamentat care să explice că o pasăre e pasăre doar după ce se naște, că un câine e câine doar după ce se naște, că un om e om doar după ce se naște. Cu atât mai mult cu cât există mii de femei în jurul nostru care simt cum copilul este o persoană în sine înainte de momentul nașterii.

Dacă am opri un om pe stradă și l-am întreba ce crede și ce simte după atentatele de la Bruxelles din 22 martie, ar răspunde: „Nu e corect, au murit oameni”. Au murit oameni. Dacă există compasiune pentru oameni care mor la mii de kilometri distanță, dacă îi compătimim – cum, de altfel, este normal, pentru că sunt oameni – nu văd pentru care motiv nu i-am compătimi și pe oamenii care mor la maxim câțiva kilometri de noi, înainte chiar de a se naște. Este firesc să îi compătimim pentru exact același motiv: sunt oameni nevinovați, a căror viață este luată fără voia lor și fără a se putea opune. Și nu văd de ce nu am căuta să vedem cine e responsabil, dar, mai ales, ce se poate face pentru a nu mai continua uciderile.

Poate cineva ar spune că se simte în pericol în urma atacurilor teroriste. Dar s-a gândit vreodată că, după normele actuale, mama sa avea dreptul de a-l omorî, că ar fi putut să o facă fără niciun impediment legal? Am mai privi acest drept legal la fel dacă am fi noi înșine în situația aceasta, și conștiinței? Poate oamenii care mor în tot felul de circumstanțe ar putea fi învinovați de ceva, dar un om care nici măcar nu a văzut lumina Soarelui, de ce ar putea fi acuzat?

Sâmbătă, 26 martie, a avut loc Marșul pentru viață. L-am simțit și ca un fel de cortegiu funerar pentru milioanele de oameni cărora nu li s-a recunoscut dreptul la viață. În schimb, dacă în fața unei procesiuni funerare oamenii s-ar fi oprit măcar din respect pentru cel decedat, indiferent dacă îl cunosc sau nu, acum unii dintre trecători nici măcar nu au schițat un gest de regret, înțelegere sau semn că au luat la cunoștință.

Poate că anul viitor vom merge în liniște pe bulevarde, încercând să ne gândim la ce înseamnă de fapt moartea, mai ales moartea unor oameni care nu au avut șansa de a se naște. Dacă vom fi conștienți că suntem reprezentanții unor oameni care nu mai pot spune nimic, noi fiind supraviețuitorii generației noastre, iar ei nu, poate vom conștientiza și că vrem cu adevărat să ajungem la viața, la salvarea celor care încă mai au timp să fie salvați. În primul rând, acesta a fost marșul dinspre moarte și, mai apoi, marșul pentru viață. ■

Maria Chiribeș, 16 ani

Foto: Claudiu Pânte

Foto: Berlizzo

Mărturii despre criza de sarcină

Puține lucruri au un impact atât de mare, dar sunt atât de puțin înțelese precum criza de sarcină: momentele din viața unei femei însărcinate în care avortul apare ca alternativă viabilă la continuarea sarcinii și nașterea copilului.

Pentru femeile care se vor afla în situații de criză și pentru cei din jurul lor care le pot sprijini, dacă vor, asociațiile Studenți pentru Viață și ProValori Media au realizat site-urile avorturiregretate.ro și femeifericite.com, de unde sunt preluate următoarele două mărturii.

Mamă ești din momentul în care Dumnezeu ți-a pus viața în pântec

Aveam 20 de ani. Lucram într-o fabrică de încălțăminte. De vreo doi ani, aveam o relație cu un băiat. Ne gândeam să ne căsătorim, dar, când începeam să vorbesc mai serios despre asta, devenea agitat.

Locuiam împreună cu părinții lui într-o casă în afara Bucureștiului. Aveau cal, vacă, porc, păsări. Așa, ca la țară. Eu făceam atât treaba din curte, cât și cea din casă, ca o noră responsabilă și o soție iubitoare; era ceva nou pentru mine, eu

fiind născută și crescută în București. Și nici măcar nu eram căsătoriți, dar îmi asumam rolul acesta, deoarece credeam că așa e normal.

Într-o zi, am făcut un test de sarcină. A ieșit pozitiv. Atunci când i-am spus că sunt însărcinată, mi-a zis să fac ce vreau și că nu este prea fericit... Timpul trecea, eu eram bine, copilul la fel.

Când am fost la medic pentru prima ecografie, puiul meu era format complet. Ținea o mânuță ridicată. Parcă mă saluta! Era ceva unic, simțeam

bucurie, grijă, emoții, împlinire – o minune!

Am ajuns acasă, i-am explicat și prietenului meu sentimentele trăite, bucuria, emoția... Zâmbea și atât. Apoi indiferența lui își făcu simțită prezența. Într-o zi m-a mângâiat pe burtă și mi-a zis: „Trebuie să-l dai afară!” Am amuțit! Am simțit un gol în stomac și în suflet... Mi-au dat lacrimile. Mă gândeam la acea mică ființă care nu avea nicio vină că era acolo. Mi-am amintit mânuța aceea mică și ridicată parcă pentru a saluta. Eram șocată!

Timpul trecea, el mă presa, părinții lui, la fel. Cei din jurul meu îmi spuneau că primul copil „nu se dă afară”, dar presiunea psihică pe care mi-o creau cei din casă mă făcea să mă simt amenințată, singură și tristă.

M-am hotărât să fac avort crezând că va fi bine, că el se va schimba, că relația noastră va fi frumoasă, ca la început.

Nu știam că primul organ care se formează în trupul unui bebeluș este inima. Nu știam că, la 40 de zile de la concepție, bebelușul are întregul sistem nervos format și se mișcă în voie. Nu știam că acea ființă vie simte măcelul din interiorul pântecului.

Of! Dacă atunci eram susținută moral, dacă cineva îmi explica realitatea, dacă nu mă simțeam așa singură, puiul meu trăia azi. Pântecul mamei ar trebui să fie locul cel mai protector, cel mai călduros și plin de iubire. Din păcate, pentru mulți bebeluși, acesta a fost și este o tortură, un real pericol, un iad. Am întâlnit femei care îmi spuneau că acolo este o bucată de carne care nu simte nimic. Câtă minciună! Cât de crud totul!

Plecasem spre spital speriată, tristă, stresată... Acolo îmi așteptam rândul. Cât de penibil era: trebuia să ofer bani pentru a-mi omorî copilul. Ușa aceea îmi vine și acum în minte. O priveam lung. Ușa pe care intrasem parcă mă atrăgea spre ea. Aș fi vrut să plec, dar parcă ceva mă ținea pe loc. Doamne, ce naivă eram!

Mi-a venit rândul la tortură, la măcel, la crimă... Nu promisem nicio pastilă înainte, nici anestezie, nici vreun sfat, totul era nou pentru mine. Am crezut că voi muri în acele chinuri. Avort pe viu. Doctorul îmi zicea să stau liniștită, asistenta mă certa, puiul meu murea... Dumnezeu a vrut să simt și eu doar puțin din ce a simțit puiul meu. Mi-o meritam!

După 10 minute se terminase. Golul acela din suflet, pierderea aceea... era groaznic ce simțeam! Din acel moment, conștiința mă muștra mai rău decât orice.

Am ajuns acasă. Toți din casă mă priveau tăcuți... Soacra m-a întrebat: „Gata?” Am răspuns tristă: „Da.”

La scurt timp, ne-am despărțit. Îl iubeam, dar simțeam că nu ne mai leagă nimic și că nu era pregătit pentru viața de familie. Am plecat la părinții mei. M-au primit cu brațele deschise și cu reproșurile de rigoare. Coșmarul nu se terminase. Timp de un an am avut coșmaruri groaznice.

În fiecare noapte visam o fetiță cu părul până la bărbuță, brunetică și cu ochii mari, căprui, cu tenul alb. O frumusețe... Mă întreba cu un glas tremurând și cu o privire inocentă: „De ce, mami? De ce?”

Era groaznic! Mă trezeam plângând în miezul nopții și tot așa adormeam. Timp de un an, nu o zi sau o lună! Un an! Noapte de noapte!

Nu avusesem în pântec „o bucată de carne”. Era fetița mea iubită! Iubită, după ce am realizat ce am făcut...

Avortul nu este o scăpare. Este o încărcare psihică, sufletească, o greutate emoțională, o depresie veșnică, o singurătate pe care o simți o viață întreagă, este o crimă, un măcel, un suflet nevinovat tocat mărunț... Un pui de om care simte absolut tot și nu se poate apăra.

Mamă ești din momentul în care Dumnezeu a pus viața în pântecul tău, nu când naști. Mama trebuie să ofere iubire, protecție, căldură sufletească, mângâiere.

Anii au trecut, sunt din nou mamă. Am trei fetițe frumoase și dulci, sunt fericită și împlinită. Dar, după 13 ani, vă mărturisesc sincer că am scris aceste rânduri cu aceeași durere în suflet și cu același gol... Acel copil era unic. La fel ca fiecare dintre noi. Fetița mea cea mică seamănă cu acea fetiță din vis, dar nu e aceeași. ■

Raluca, 33 de ani
www.avorturiregretate.ro

Foto: Dinu Savopol

Mami nu te omoară!

M-am căsătorit pe când aveam 21 de ani. Acum am 33. Înainte să îl cunosc pe Claudiu, soțul meu, locuiam în Berceni. Eram al treilea copil în familia mea mutilată de mama, care făcuse un număr mare de avorturi; câteva de gemeni, dar și alți copii.

Prin '83, când aflase că e din nou însărcinată, cu mine, voia să mai facă un avort. Pe atunci, era

illegal avortul în diferite situații și era destul de riscant să practici așa ceva, că te turna cineva și suportai consecințele. Au chemat o moașă la apartament „să pună în mișcare treburile”, dar tocmai în acel moment de pe hol se auzeau niște țipete teribile. Ce se întâmplase? Vecina de palier murise în timpul unui avort și soțul ei striga disperat pe hol! Tata a ieșit să vadă. Moașa s-a făcut nevăzută. Așa m-au lăsat și ai mei să trăiesc. Aflasem toate acestea pentru că stăteam mereu cu urechile ciulite pe când mama avea musafiri. M-au născut, m-au botezat. Aflasem, de asemenea, că tatăl meu voia să-mi pună numele „Zoe”, care, în greacă, înseamnă „viață”. Trecusem pe lângă moarte...

M-am căsătorit cu Claudiu. Ne cunoscuserăm în București. Întâi am stat pe la soacră-mea, mai apoi cu chirie, pe urmă ne-am mutat de tot la țară. Pe la 25 de ani am născut primul copil: 19 aprilie 2009, ziua de Paști. Foarte dorit – o fetiță. Mai apoi, luam pastile. Duhovnicul meu – păstram legătura strâns cu el – îmi zicea să nu le iau. Eu nu știam: să le iau, să nu le iau? Nu știam ce vreau: „Părinte, dacă nu le iau, rămân gravidă!” „Și ce se întâmplă?”

Am rămas din nou însărcinată. Nici un an diferență de la primul copil. Am vorbit cu mama.

Ea a început să plângă. Pentru ea, a face un avort e destul de normal, asta îmi tot sugera. Mama mai era cum era, dar soacră-mea mă suna și ea: „Tu nu ești sănătoasă la cap! Îi distrugi viitorul lui Ramona! – Ramona fiind primul copil – Cum să mai faci acum un copil?! O mai lași să crească 4-5 ani și pe urmă te mai apuci de făcut!”

Claudiu, când a aflat, a început să plângă. Plângea ca un copil. Plângea nevoie mare!

„Te duci și-l dai afară! Te duci și-l dai afară!” Atât îmi tot spunea. Eu tăceam, nu ziceam nimic. Începuse să mă mustre conștiința. Mă gândeam pe toate părțile. Cum să îmi omor copilul!? Nu mai puteam! Zilele treceau... Eram stresată încontinuu. Mama, soacră-mea, soră-mea, Claudiu și toată lumea... Toți aveau ceva cu mine! Toți erau împotriva! Toți mă presau.

Timpul trecea. El era din ce în ce mai rece, din ce în ce mai dur. Aveam vreo lună și jumătate de sarcină și el zicea: „Dacă nu te duci să îl dai afară, îți fac eu ceva să-l pierzi!” Și zic eu: „Bine, atunci! Mă duc să îl dau afară, dacă tu nu înțelegi și nu vrei, asta am să fac!” Deși știam că eu puteam să nu fiu, că mama mea voia să mă avorteze, nu m-am gândit la asta când mă încolțeau îndoielile cu privire la ce îmi ziceau toți legat de sarcina mea.

Totuși, simțeam că nu pot face asta. Mi-aduc aminte că, atunci când eram singură în cameră, cu lumina stinsă, plângeam și vorbeam cu copilul din burtică și îi tot ziceam: „Mami nu te omoară, că mami te vrea! Lasă, mami, că timpul trece. Mare-i Dumnezeu!” și discuții din acestea, care creau o legătură din ce în ce mai strânsă între mine și copil. Știam deja cum avea să arate copilul.

Cu Claudiu mă certam mereu. Pe el îl tot presa și influența mama lui. Mai avea și patimi pe care nu le suportam și care reprezentau un motiv în plus de ceartă. Până prin luna a șasea, căci păstrasem sarcina, se uita la mine de parcă eram gravidă cu altul. În ochii lui, eram un gunoi. Mă umilea, mă înjosea. Mă făcea să mă simt cea mai urâtă, cea mai proastă, cea mai grasă, cea mai... Îmi zicea că nici nu-l mai atrag. Pentru o femeie, este foarte greu de suportat disprețul soțului.

Eram foarte stresată! Mă simțeam ultima... Toată sarcina am fost într-o situație groaznică! Pe fond nervos, îmi ieșiseră niște pete infecțioase, pe tot corpul, niște blânde, ca niște furuncule, care supurau și se infectau. O babă care mă văzuse zicea că am făcături. Mă simțeam atât de rău! Dar citeam Acatistul Sfântului Nicolae. Eram sigură că voi muri la naștere. Așa își tot bat joc dracii de oameni!

Pe 6 decembrie 2010, am născut. Surprinzător, Claudiu, când a venit la spital, a vrut să o țină

în brațe. După ce am adus-o acasă, a început să se poarte normal. Culmea, el nu se comportase niciodată normal! A ajuns în situația în care a fost nevoit să rămână singur cu copila. Eu eram plecată, ea avea doar câteva luni, trebuia să-i schimbe scutecele, să îi pună lapte. Dumnezeu l-a adus într-o situație de genul: „N-ai vrut-o, dar ești, totuși, răspunzător!”

Acum ne mai dorim un copil! Prima fetiță ne-am dorit-o, pe a doua n-a vrut-o el, a treia fetiță a venit pur și simplu, al patrulea copil va fi pentru că vrea el. Deși există ceva riscuri, am vorbit cu un medic și se poate. Însă, aș adăuga, aici este mai mult mâna Celui de sus. Pentru că fără Dumnezeu nu faci nimic în viața asta! ■

Zoe, 33 de ani
www.femeifericite.com

Fotografii de Claudiu Pântea

Comunismul și avortul

În România, regimul comunist a legalizat avortul la cerere începând cu anul 1958. Din cauza faptului că, începând cu 1967, a fost restricționat avortul la cerere, există impresia că ideologia comunistă este anti-avort și că avortul reprezintă libertatea. Este fals: comunismul este în mod intrinsec pro-avort, iar acolo unde avortul este validat, o ideologie de tip comunist este prezentă și libertatea dispare.

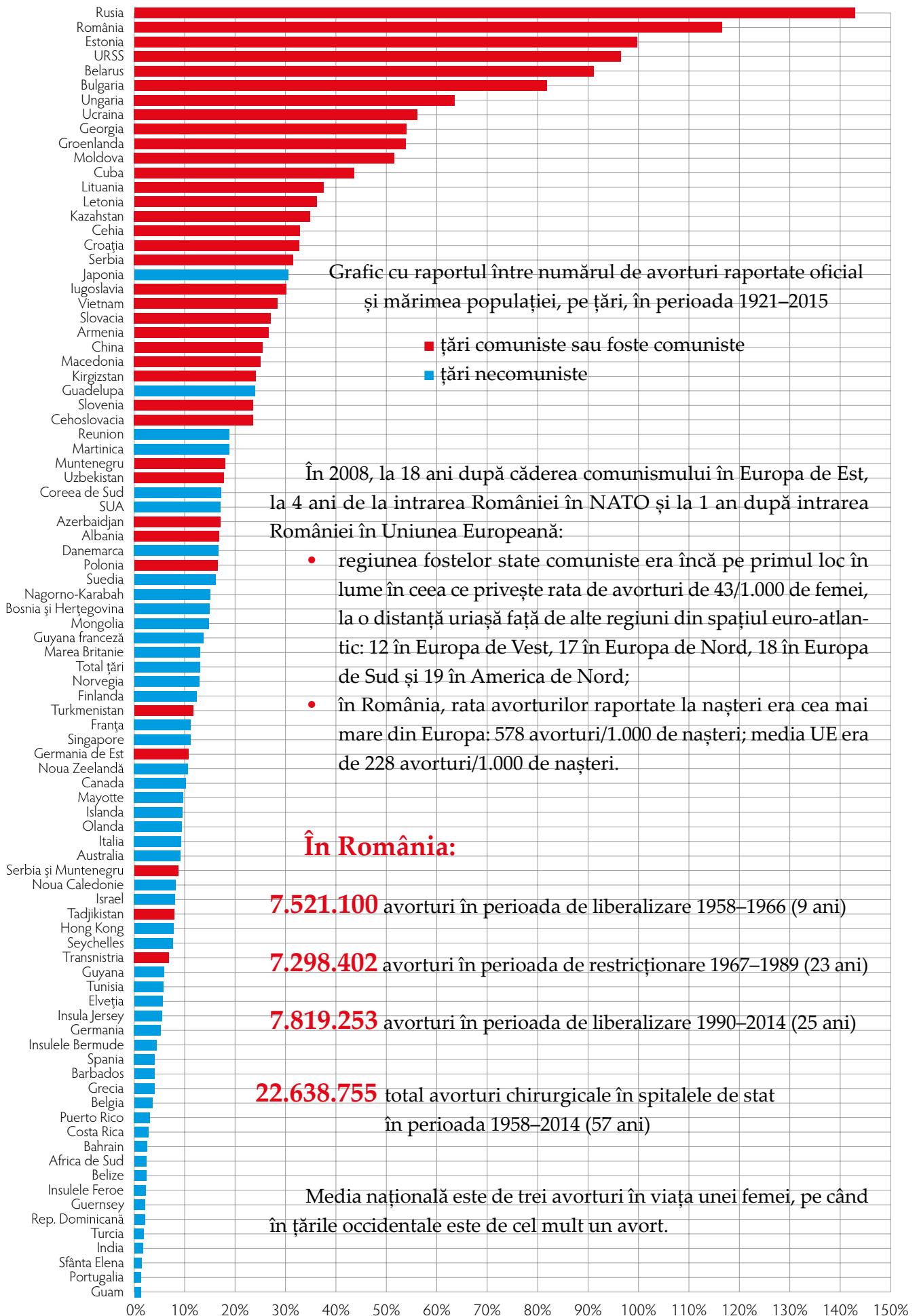
Țările comuniste – campioni avortului

În 1958, România comunistă urma modelul URSS, prima țară din lume în care avortul a fost legalizat, sub Lenin, în 1920. În URSS, avortul a fost restricționat în 1936 din cauza scăderii populației, de către Stalin, și legalizat din nou în 1955, de către Hrușciiov. România și alte state din blocul comunist au urmat exemplul URSS și au legalizat avortul în anii imediat următori (1956 – Polonia și Bulgaria, 1957 – Cehoslovacia). În democrațiile occidentale, avortul la cerere va deveni legal după 10–20 de ani, în general în timpul guvernărilor socialiste.

În ceea ce privește numărul de avorturi

raportat la numărul total al populației țării, statele comuniste stau în fruntea acestui top al morții. Prima este Rusia, cu circa 205 milioane de avorturi la o populație actuală de circa 144 de milioane de locuitori, adică 142% în favoarea avorturilor. A doua țară este România, cu mai mult de 22 de milioane de avorturi la o populație actuală mai mică de 20 de milioane de locuitori, raportul fiind de 116,5%.

Între primele 25 de state în ceea ce privește raportul dintre numărul de avorturi și populația actuală, 23 sunt țări comuniste și care au fost comuniste, în timp ce SUA sunt pe locul 35, iar procentul corespunzător pentru întreaga omenire este plasat pe locul 46.

Din cauza legalizării mult mai timpurii și mărimii ratei avortului în statele comuniste, universitarii occidentali au vorbit despre o adevărată „cultură a avortului” existentă în acestea.

Comunismul în România și avortul

În România, avortul a fost legalizat de către conducerea comunistă prin Decretul 463/1957. Într-un regim politic care a nesocotit viața, demnitatea și libertatea umană, care a avut ca axiomă lupta de clasă, a omului contra aproapei, numărul avorturilor a explodat rapid.

În 1965, în România au fost avortați 1.115.000 copii și s-au născut 278.362 copii; în acest an, România a avut cea mai mare rată a avorturilor la 1.000 de femei înregistrată vreodată pe plan mondial: 252 avorturi/1.000 femei. Văzând că intră în criză demografică, statul a restricționat avortul la cerere prin Decretul 770/01.10.1966.

Restricționarea avortului nu a însemnat interzicerea lui. În perioada 1967–1989, în spitale s-au făcut în mod legal 7.298.402 avorturi! Numărul avorturilor ilegale din această perioadă nu este cunoscut cu exactitate.

Restricționarea nu a fost făcută din respect pentru viața copiilor nenăscuți, ci pentru că dictatura comunistă avea nevoie de mai multă forță de muncă. Controlul populației este o practică uzuală a statelor comuniste, indiferent că este folosit pentru creșterea populației sau pentru descreșterea populației. Așa se explică faptul că, deși avortul era restricționat, doctorii ginecologi nu aveau dreptul să refuze să facă avorturi, consfințit pe plan mondial în virtutea libertății de conștiință.

În primul decret dat de noua putere politică de după 22 decembrie 1989, decretul 1 din 26 decembrie 1989, a fost anulată restricționarea avortului la cerere. Cultura avortului dobândită în perioada comunistă și-a spus cuvântul: în 1990 au fost avortați 992.265 copii și s-au născut 314.746 copii, adică 76% dintre copii au fost avortați și doar 24% s-au născut. Deși procentul avorturilor din 1990 este uriaș, el este mai mic sau egal cu procentul avorturilor din fiecare an din perioada 1960–1966, perioadă în care anual 76% sau mai mult dintre copii au fost avortați.

Astfel, în România, a cărei populație actuală este de circa 19.908.574 de locuitori, din 1958 până în 2014 au fost înregistrate, doar în spitalele de stat din țară, 22.638.755 avorturi chirurgicale. După 1958 și până în prezent, incidența avortului a fost mai mare decât în țările occidentale, indiferent de regimul legal al avortului!

În prezent se fac circa 220 de avorturi

chirurgicale pe zi, doar în spitalele de stat. Însă numărul total al copiilor avortați după 1990 este mult mai mare decât cel care apare în statistici, pentru că statisticile Institutului Național de Statistică cuprind doar avorturile chirurgicale efectuate în spitalele de stat și nu cuprind alte trei categorii de avorturi, pentru care nu există cadru legal de raportare: avorturile chirurgicale realizate în clinicile private, avorturile medicamentoase și avorturile făcute de persoanele tinere și mature plecate la muncă sau la studii în străinătate, care reprezintă o parte însemnată din populația României aflată în perioada de fertilitate.

Dacă s-ar avea în vedere și cele trei categorii, probabil numărul avorturilor din statistica INS s-ar dubla pentru perioada postcomunistă.

Comunismul este unit cu avortul

Între principiile comunismului se numără lupta de clasă, care înseamnă exterminarea celor considerați inamici ai binelui. De ce este avortat un copil? Pentru că unul sau mai mulți adulți consideră că acel copil stă în calea binelui lor. Astfel, avortul este lupta de clasă a adulților împotriva copiilor, este lupta celor datori să ocrotească împotriva celor care au nevoie de ocrotire, este lupta celor puternici împotriva celor slabi.

Din punct de vedere economic, comunismul a luat dreptul de proprietate de la oameni și l-a dat statului, mai precis unei elite conducătoare, nomenclatura de partid. S-a spus că, în mod similar, restricționând avortul, comunismul a luat posibilitatea femeii de a dispune de propriul corp. În realitate, comunismul a luat tuturor copiilor nenăscuți posibilitatea de a dispune de propriul corp, dând adulților, sau funcționarilor Planificării familiale în China comunistă, dreptul de a decide asupra vieții sau morții copiilor.

Statului comunist nu i-a păsat nici de femeile care au murit în urma avorturilor ilegale, nici de copiii morți în aceste avorturi, nici de copiii morți în avorturile legale, pentru că statul comunist nu prețuia viața unei persoane. Însă nu doar în perioada comunistă, dar nici în perioada postcomunistă, statul român nu a oferit nicio formă de sprijin femeilor aflate în criză de sarcină sau femeilor cu Sindrom post-avort.

Aceste aspecte și statisticile alăturate ar trebui să ne determine să ne întrebăm: dacă noi suntem statul, cum suntem noi? ■

Ioan Vasilescu

Datele din articol sunt preluate din comunicatul *Marșului pentru viață 2016 – Pentru viață, pentru femeie, pentru familie*, disponibil pe www.marsulpentruviata.ro

An	Nr. avorturi	Nr. copii născuți vii	Procent avorturi	Procent nașteri	Reprezentare grafică
1958	112.100	390.500	22%	78%	
1959	578.000	368.007	61%	39%	
1960	774.000	352.241	69%	31%	
1961	865.000	324.859	73%	27%	
1962	967.000	301.985	76%	24%	
1963	1.037.000	294.886	78%	22%	
1964	1.100.000	287.383	79%	21%	
1965	1.115.000	278.362	80%	20%	
1966	973.000	273.678	78%	22%	
1967	206.000	527.764	28%	72%	
1968	220.000	526.091	29%	71%	
1969	258.000	465.764	36%	64%	
1970	292.410	427.034	41%	59%	
1971	330.000	400.146	45%	55%	
1972	381.000	389.153	49%	51%	
1973	376.000	378.696	50%	50%	
1974	335.000	427.732	44%	56%	
1975	359.417	418.185	46%	54%	
1976	383.000	417.353	48%	52%	
1977	379.000	423.958	47%	53%	
1978	394.000	416.598	49%	51%	
1979	404.000	410.603	50%	50%	
1980	413.093	398.904	51%	49%	
1981	427.081	381.101	53%	47%	
1982	468.041	344.369	58%	42%	
1983	421.306	321.498	57%	43%	
1984	303.123	350.741	46%	54%	
1985	302.838	358.797	46%	54%	
1986	183.959	376.896	33%	67%	
1987	182.442	383.199	32%	68%	
1988	185.416	380.043	33%	67%	
1989	193.084	369.544	34%	66%	
1990	992.265	314.746	76%	24%	
1991	866.934	275.275	76%	24%	
1992	691.863	260.393	73%	27%	
1993	585.761	390.500	70%	30%	
1994	530.191	368.007	68%	32%	
1995	502.840	352.241	68%	32%	
1996	455.340	324.859	66%	34%	
1997	346.468	301.985	59%	41%	
1998	270.930	294.886	53%	47%	
1999	259.266	287.383	53%	47%	
2000	257.267	278.362	52%	48%	
2001	253.426	273.678	54%	46%	
2002	246.714	527.764	54%	46%	
2003	223.914	526.091	51%	49%	
2004	189.683	465.764	47%	53%	
2005	162.087	427.034	43%	57%	
2006	149.598	400.146	41%	59%	
2007	136.647	389.153	39%	61%	
2008	127.410	378.696	37%	63%	
2009	115.457	427.732	34%	66%	
2010	101.271	418.185	32%	68%	
2011	102.896	417.353	34%	66%	
2012	87.477	423.958	31%	69%	
2013	85.742	416.598	30%	70%	
2014	77.806	410.603	30%	70%	

Situația avorturilor în România în perioada 1958–2014

Împreună pe cale

Sunt din Sibiu, iar soțul meu este din Satu Mare și ne-am întâlnit la Cluj. Făcusem Teologie Pastorală în Sibiu și eram studentă în ultimul an la Pictură și restaurare bisericească în Cluj, și, în același timp, eram profesor titular de religie la un liceu, iar Tudor era în ultimul an la Telecomunicații. Nu am simțit diferența de vârstă (eu sunt născută în 1971, iar el în 1977) când ne-am îndrăgostit. Am văzut frumusețea care a pus-o Dumnezeu în el: cavalerismul, mărinimia, tandrețea, bunăvoința, gentilețea – trăsături care m-au făcut să mă simt acasă. Acum, Tudor lucrează în domeniul IT, iar eu pictez icoane.

Începuturile

Îmi amintesc cu drag de începuturile noastre; l-am îndrăgit pe Tudor de la prima întâlnire, care s-a întâmplat la Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români (ASCOR). Pe atunci el era angajat într-o altă relație. Abia după un an, de Sfântul Nicolae, am primit atenția și afecțiunea pe care le așteptam de la el, când a venit la mine și mi-a cerut să-i pictez două icoane pentru părinții lui. De atunci ne-am văzut aproape zilnic.

Mulți tineri amână căsătoria și venirea pruncilor până au siguranța materială a zilei de mâine. Cu noi nu a fost așa. De când am început să ne vedem mai des, la a treia întâlnire mi-a spus că vrea să ne căsătorim. După Paști a venit la noi și părinții mei l-au cunoscut. În ziua următoare mi-a cerut mâna de la părinți, iar în a treia zi am găsit o sală pentru nuntă și am fixat-o pe data de 1 iulie. Pentru unii poate părea inconștiență, dar noi am avut încredere în Dumnezeu și ne-am lăsat în grija Lui. Odată ce ne-am cunoscut atât cât s-a putut înainte de cununie, iar dragostea ardea în noi, la ce bun să mai amânăm nunta?

Am locuit într-o garsonieră în chirie și doar eu lucram ca profesor titular la un liceu, iar Tudor era în căutarea unui serviciu. Dormeam pe o saltea

second-hand de o persoană, am primit un dulap jerpelit, câteva polițe pentru cărți, o masă, un scaun cu rotile, un dulăpior pentru bucătărie și o plită electrică cu două ochiuri.

Când soțul meu și-a găsit serviciu, eu eram însărcinată în luna a șaptea, ne consumasem toți banii de la nuntă și ne-am făcut și ceva datorii. Trăiam cu strictul necesar. Acum ne amuzăm când ne aducem aminte că locuind la etajul trei și dorind să aerisim caloriferul, am inundat toți vecinii de sub noi... o parte au cerut despăgubiri.

Copiii

Cu fiecare copil venit pe lume – acum avem patru – am anunțat prietenii cu vestea: „Ne-am îmbogățit!”. Cu adevărat, asta simțeam. Iubirea pe care o aveam nu a trebuit împărțită, ci ea s-a înmulțit cu fiecare copil. Și cele materiale s-au adăugat pe parcurs. Azi avem căsuța noastră și cele trebuincioase.

Primul copil a venit imediat după căsătorie. La o lună și ceva am aflat că sunt însărcinată. Aveam un băiat. Au urmat trei fete, cam la trei ani distanță fiecare. Între primul și al doilea copil am pierdut o sarcină în cinci săptămâni. Abia aflasem că vine următorul și l-am pierdut. Ne-a durut mult și nu ne-am găsit pacea până nu a venit următorul copil.

Abia după căsătorie ne-am cunoscut deplin unul pe altul și pe noi înșine. A fost nevoie de multe eforturi, mai ales în primii ani, venite din dragostea de a ne adapta unul la celălalt, pentru a învăța să cedăm și să găsim căi de viață care să nu fie împovărătoare.

Am descoperit în mine neajunsuri însemnate, rigiditate și încăpățănare, care duceau deseori la conflicte și supărări. Pe măsura trecerii anilor, supărările sunt mult mai rare și de durată mai scurtă. Cred că o căsătorie nu poate rezista fără uitare de sine, jertfelnicie și dăruire.

Copiii îți schimbă viața în mod radical, și-o fac mai bogată, dar, în același timp, aceasta se și complică. Rolul de părinte nu se termină niciodată, însă relația, influența și responsabilitatea se schimbă. Fiecare etapă a creșterii lor și a mea a adus cu sine noi provocări, dar și noi recompense.

Nu pretind că aș reprezenta un exemplu de succes în modul de a relaționa cu copiii mei și că la noi în casă nu s-a ridicat niciodată tonul sau nu s-au rostit vorbe de ocară. N-ar fi o descriere onestă a vieții mele din ultimii ani. Cu toate acestea, pot spune că, în general, căminul nostru este un loc liniștit și iubitor.

Educația

A fi părinte îmi pare cea mai grea meserie. Când aduci pe lume un copil, acesta nu vine cu un manual de utilizare atașat, pe care să-l înveți și să-l aplici astfel încât să crești un copil, să ajungă un adult echilibrat și împlinit.

Stilul meu parental s-a datorat în mare parte experiențelor mele anterioare, educației pe care am primit-o acasă. E nevoie de efort conștient continuu pentru a schimba ceea ce e adânc întipărit în mine de la părinți. Și mai greu este a modela o altă ființă umană. Misiunea aceasta mi se pare de o importanță copleșitoare, misiune pe care nu doresc să o îndeplinesc cu superficialitate. Așa că facem cât putem, iar pentru restul, ne rugăm lui Dumnezeu să adauge. Căci mântuirea mea depinde de mântuirea copiilor mei. Nu vreau să fiu un părinte perfect, însă, cu fiecare zi, îmi doresc să fiu un părinte mai bun. La măsura cu care mă străduiesc, Dumnezeu îmi va da. Și nu-mi

pierd nădejdea. Spovedania și împărtășania sunt pilonii mei de sprijin.

Copiilor le merge bine dacă primesc dragostea părinților, care le poartă de grijă, îi respectă, îi acceptă, îi iartă și le acordă încredere. Acesta este cel mai important lucru pe care l-am învățat.

Am stabilit împreună, părinții și copiii, reguli și limite pentru a le da siguranță și echilibru și pentru a se autodisciplina. Nu există cooperare fără reguli, pe care învață zilnic cum să le respecte pentru a ajunge la o bună conviețuire. Prin exersarea lor și testarea limitelor învață treptat ce sunt iertarea, smerenia și autocontrolul. Fac zilnic alegeri și suportă consecințele acestora.

Fiecare are personalitatea lui, propriul fel de a fi și este o muncă dificilă să le șlefuiim marginile mai aspre pentru a le forma un caracter frumos. Cu toate acestea, mă bucur de unicitatea fiecăruia.

Încercări

La revederea după douăzeci de ani de la încheierea liceului, o fostă colegă mi-a zis: „Dar chiar patru copii?!”. Ne amuzăm de fiecare dată când ne amintim că atunci când eram însărcinată cu cea mică am ținut secret cât am putut față de neamuri, pentru a nu-și crea griji inutile, dar până la urmă au aflat și a fost o mare surpriză pentru ei, și nu una plăcută. Încă de la al treilea copil am fost avertizați că ar trebui să ne oprim. Acum, când ne văd, îi laudă și se bucură de ei.

Fiecare sarcină a fost diferită, dar, cu ajutorul lui Dumnezeu, nașterile au fost relativ ușoare. Cu Irina, mezina casei, a fost diferit. Am avut risc de preeclampsie, adică tensiune mare, indusă de

sarcină, și copilașul nu creștea. Am stat la terapie intensivă aproape o lună, monitorizată, primind tratament pentru a mai crește câteva sute de grame, ca astfel să primească șanse mai mari de supraviețuire. Când m-am internat, medicul meu era plecat din țară, iar medicul care m-a văzut la ecograf mi-a zis că fătul are o problemă la inimă și trebuie să mă opereze urgent, deși avea în jur de un kilogram. Disperată, am strigat după ajutor către Maica Domnului și acesta nu a întârziat să vină: un alt medic ecografist m-a văzut și m-a liniștit spunându-mi că nu are nicio afecțiune la inimioară. Ne-a miluit Bunul Dumnezeu și nu a dezvoltat nicio complicație din cele obișnuite copiilor prematuri. Irina s-a născut la treizeci și trei de săptămâni, cântărind o mie șase sute de grame, scăzând apoi până la o mie trei sute de grame. Fețișoara ei era cât pumnul soțului, dar era o luptătoare. La scurt timp după naștere, operația a început să supureze și, fiind sleită atât fizic, cât și psihic, am intrat în depresie, dar nu am rămas mult în acea stare. Tristețile, durerile, neputințele noastre nu zăbovesc dacă nu le hrănim. M-am gândit că Irina nu are nevoie de o mamă depresivă. În starea aceasta eu nu o pot ajuta. I-aș transmite toată durerea și neputința care m-au copleșit, și cui îi folosește? După naștere, au început niște coșmaruri cu arătări drăcești, transpirații abundente, iar riscul de preeclampsie nu a trecut. Părintele duhovnic a venit la spital și m-a spovedit, m-a împărtășit și mi-a citit o rugăciune. Din acea noapte au încetat coșmarurile,

a doua zi tensiunea a intrat în limite normale și în următoarea zi am eliminat surplusul de lichid din corp. Nu a fost prima dată când Dumnezeu a lucrat minunat în viața mea.

Când eram pe masa de operație, medicul mi-a propus să-mi lege trompele și am refuzat. Mi-a zis că la o eventuală sarcină nu garantează pentru viața mea sau a fătului. Asta m-a durut mai tare decât trauma fizică de până atunci. Chiar și lucrurile rele care ni se întâmplă le îngăduie Dumnezeu cu o înțelepciune care pe noi ne depășește.

Viața în familie

Cu copiii încerc să fiu fermă și caldă. Le dau responsabilități în casă pentru a ști că sunt o parte importantă din familie. De exemplu, își spală singuri farfuria și tacâmul după fiecare masă, își fac patul și-și duc hainele murdare la spălat. Câte o zi pe săptămână fac cu rândul la bucătărie: pun masa, strâng masa, spală vasele. Zilnic, verific dacă și-au făcut ordine în cameră, altfel intervine delăsarea. Încurajările fac ascultarea mai ușoară, iar puterea exemplului este un profesor foarte bun. Am auzit demult un proverb care mi-a plăcut și îl amintesc copiilor, spunându-le că este nevoie de consecvență ca să ajungi să formezi un caracter: „Întotdeauna apa bate piatra, nu prin forță, ci prin perseverență” (Confucius).

Sunt selectivă cu ceea ce le dau de citit și cu filmele pe care le văd la calculator și le spun mereu că ceea ce văd, aud, fac și gândesc îi formează. Dar, oricum ar fi, numai Dumnezeu poate lucra deplin în ei. Eu doar pregătesc terenul. De aceea, uneori le citesc din cărți duhovnicești, deoarece ei nu au curiozitatea și răbdarea să le citească. Încă nu au motivație interioară pentru studiu sau lectură și rar găsesc o carte pe placul lor, iar când află una, de cele mai multe ori este științifico-fantastică. Astfel, trebuie să insist asupra lecturii. Avem ca regulă să citim împreună o jumătate de oră pe zi, iar în vacanță, o oră.

Imediat după ce l-am născut pe al doilea copil, am renunțat la televizor, aflând cât de păgubitor este pentru dezvoltarea creierului copiilor. Astăzi, pentru a nu le alimenta frustrarea, vizionăm împreună unul, două filme sau desene animate la sfârșit de săptămână. Le alegem diferențiat, în funcție de vârstă, iar celor mici le citim și le explicăm. Nu au acces la internet, calculatorul este parolat, putând fi folosit numai pentru proiectele școlare. Uneori, când doresc, ascultăm muzică: un pic din ce le place lor, un pic din ce ne place nouă. Așa se întâmplă și când ne aflăm în mașină la un drum mai lung: întâi facem rugăciunile

începătoare, rugăciunea pentru călătorie, cinci minute rugăciunea inimii, apoi pot asculta muzică. Uneori ascultăm predica sau discuții de la bisericuța noastră.

Este important pentru ei, dar și pentru mine, să fim în legătură unii cu alții, contează timpul de calitate petrecut împreună. Uneori mă joc cu ei, sărim împreună pe trambulină, jucăm un meci scurt de fotbal, tenis sau jocuri în casă. Fata cea mare mă roagă să învăț cu ea. Vin de la școală la ore diferite și când se așează la masă, stau cu fiecare și povestim. Zilele trecute, băiatul, în vârstă de paisprezece ani, mi-a zis că-i place de o fată și m-am bucurat că a împărtășit cu mine ceea ce simte. Uneori îmi pare că e nevoie de un efort special ca să am o relație deschisă și pozitivă cu el.

Cred că fericirea copiilor depinde în mare parte de calitatea relațiilor cu noi, părinții, iar atunci când avem o relație de calitate, rezolvăm orice problemă.

Biserica

Copiii încă nu vin cu drag la biserică și, rar, le-am dat libertatea de a alege, dar aleg să meargă

la spovedit, ca să se poată împărtăși. Este minunat că la noi la biserică se împărtășește aproape toată lumea și cred că doresc să fie în comuniune cu ei sau pur și simplu să nu fie lăsați pe dinafară. Iar rugăciunile de împărtășanie, câteodată, le începem de acasă și le citim pe rând în mașină, cu voce tare, sau în gând, la biserică. Știu că harul lucrează și nu e puțin lucru să văd la noi că aceasta este starea de normalitate: să-L avem pe Dumnezeu aproape, să creștem în Biserică, să dezvoltăm relații cu cei din Biserică, și să rămânem în Biserică, orice s-ar întâmpla.

Cât despre post, s-au deprins de mici cu el. Citisem la un Sfânt Părinte că este bine să-i învățăm de mici cu postul, pentru a se exersa în înfrânare, și nu ne-a fost greu, deoarece ne-au văzut pe noi și părea firesc să ne urmeze exemplul.

Acum am privilegiul de a lucra acasă și petrec mai mult timp cu copiii. Sunt pictor iconar și așa cum cer lui Dumnezeu și Sfântului pe care-l pictez să mă ajute, căci singură nu sunt în stare să-l pictez, cer ajutor și în creșterea și educarea copiilor.

Cer ajutorul lui Dumnezeu în tot ce fac, Îi cer și răbdare, fiindcă aici sunt cel mai greu încercată. Fără rugăciune, nu se poate nimic. Nu încetez rugăciunea pentru puritatea sufletului lor și pentru protejarea lor, rugăciune către Maica Domnului, către îngerul lor păzitor și către Sfântul Nicolae, ocrotitorul casei noastre.

Simt că suntem împreună pe cale, cale care duce la Hristos, de la care încercăm să nu ne abatem și pe care încercăm să revenim când simțim că rătăcim. ■

Adela Stoicovici

Scriitorul care nu are și un crez social nu poate fi un om liber

Dialog cu scriitorul Adrian Alui Gheorghe

Adrian Alui Gheorghe (n. 1958) și-a luat doctoratul în Filologie în 2004, cu teza „Tinerețe fără bătrânețe și sentimentul tragic al timpului”. În 2001 a obținut premiul Uniunii Scriitorilor pentru poezie, iar în 2014 pentru proză.

Vorbiți-ne despre climatul în care v-ați format.

După ce te-ai îndepărtat suficient de acele începuturi, memoria selectează și păstrează doar lucrurile încărcate de idealitate; în fiecare amănunt păstrat ca pe un fetiș în memorie îți găsești, generos, semnele biografiei tale ulterioare. Dar, de fapt, traseul memoriei este, mereu, invers: dinspre ceea ce ești spre copilărie! Cu cât te îndepărtezi mai mult, cu atât ea devine (mai) simbolică, precum o insulă pe care se presupune că viața ar avea dimensiunile fericirii. Poate pentru că este vorba de inconștiență? Paradisul e materializarea și dimensiunea inconștienței și a ignoranței? Cine își mai amintește de zgârieturile de pe genunchi, din copilărie, dacă nu s-au transformat și în zgârieturi pe creier? Când mi-a murit tatăl, aveam vreo treisprezece ani. Mi-era frică de el mort, era primul mort pe care îl vedeam de aproape... Acum cred că a murit doar ca să mă învețe acest lucru, că există (și) moarte pe lumea asta. Dar învățăm noi, cu adevărat, ceva din morțile altora? Nu ne rămân ele exterioare? Cel mai mult învățăm din propria moarte, este vorba de moartea care ne însoțește în fiecare zi, cu care intrăm într-o complicitate fecundă.

Care v-au fost mentorii? Care v-au fost modelele formatoare?

Una din primele cărți citite, care trona pe masa din camera „cea bună”, a fost Biblia. Așa am aflat că Dumnezeu ne-a făcut pentru a fi asemenea Lui. Creatori de lumi, adică. Am plâns pe umărul lui Iov. Am compătimit cu Lazăr. Am hulit pe Iuda. Am îngânat pe David. Am urlat laolaltă cu Ioan, apocalipticul. Am sperat laolaltă cu Maria, mama lui Iisus și a mea... După care ne-am regăsit, cu toții, în burta chitului. Era cald acolo. Dar să revenim în lumea terestră...! În copilărie citeam „pe nemestecate” cam tot ce prindeam. Și literatură sovietică și Eminescu și Minulescu și Violeta Zamfirescu și Nicolae Tăutu plus toate poveștile posibile. Totul mă inspira, mă întărea, mă forma, mă deforma. Eram un aluat moale, fraged, dispus să se lase modelat de ceea ce eu însumi modelam. Apoi m-am fixat pe Marin Sorescu, pe Lucian Blaga, pe Topârceanu, pe Nichita Stănescu, pe literatura din reviste. Aveam vreo treisprezece, paisprezece ani. Sâmbăta o țineam tot într-o fugă, preț de trei kilometri, până la Târgu Neamț, să cumpăr „Luceafărul” și „România literară”, apoi „Cronica”, „Tribuna”, „Convorbiri literare”. Cred că niciodată revistele n-au fost citite mai bine, ca

în acele momente, de copilul care eram. Mai apoi mentori mi-au devenit prietenii, conjuncturile, cărțile, întâmplările. Și uimirile. Și amintirile.

Dacă ar fi să vă întoarceți în timp, ce ați schimba în perioada adolescenței dumneavoastră?

Spunea cineva, Sfântul Augustin, parcă: „Un singur lucru nu poate face nici Dumnezeu: să facă neîntâmplate cele ce s-au întâmplat”. Nu aș schimba mare lucru în ceea ce mă privește, probabil că aș schimba istoria pe care am trăit-o, dar asta ar fi prea mult. De când e lumea lume, vremurile nu au fost nici mai bune, nici mai proaste. Numai capacitatea de adaptare a omului a fost diferită.

Scrisul văzut ca un act cathartic, scrisul văzut ca un act christic – de împărtășire a unui prea plin de substanță spirituală, scrisul ca mod de alimentare a hybrisului, scrisul ca un soi de album de fotografii prin care încercăm să înghețăm momentele de inefabil ale existenței. V-am ruga să plasați propriul dumneavoastră crez artistic, estetic, între aceste coordonate.

O să-l îngân aici tot pe Sfântul Augustin, care, la întrebarea ce este timpul, spunea că dacă nu mă întreb, știu, dar dacă mă întreb, nu știu...! Când scriu, nu mă situez de o parte sau de alta, sunt acolo. Unde e situată ființa noastră în universul artei? Dacă nu mă întreb, știu, dacă mă întreb, nu știu...! Catharsisul și christicul coexistă în fiecare text, mai ales în cele inspirate. Dar mai bine poate spune despre unde se situează un autor, la care

Împreună cu Alex Ștefănescu

dintre cele două poluri, cititorul, care are perspectiva din afară. Din interior, orizontul, pentru autor, este unul lunecos, difuz, al aparențelor. Și dacă poezia e rugăciune, rugăciunea nu exprimă, ci este. Metafizica ne ajută să vedem clipa ca parte a eternității și să nu fim disperați pentru asta. Uneori cred că scrisul e totul, apoi am câte o lehamite totală. Poezia, ca organ al metafizicului, îmi dă conștiința limitelor între care trăim.

Câți îngeri v-au „cântat în strună”? Ce v-a legat definitiv de poezie?

M-a legat definitiv de poezie frica de absolut care s-a amestecat cu plăcerea de absolut...! Cu plăcerea de a intui absolutul după fiecare colț al lumii, mai bine zis. Ce e absolutul, în fond? E credința că fiecare gest, fiecare ieșire din curtea casei declanșează o aventură a ființei cu un final imprevizibil. Dar măreț. Moartea e absolutul de care are parte, însă, fiecare om. În mod egal. Iubirea, de exemplu, e discreționară, e tiranică. Sănătatea e o chestiune de șansă. Bogăția e rodul unui complex de împrejurări. Numai moartea e darul care se împarte fără rest la toți oamenii. Gândul la moarte, frica de moarte, acțiunea în numele morții, fie pentru amânarea ei, fie pentru îmblânzirea ei, toate acestea sunt o participare colectivă la un banchet al revelațiilor. Îngerii, pentru că e vorba și de ei în întrebare, sunt cei care pregătesc banchetul, amănuntele. Îngerii cu care am intrat în dialog, despre care am vorbit în volumul „Îngerul căzut”, de altfel, dar și în altele, au fost dintre cei care au putut să-mi spună cât de voluptuoasă e căderea, cât de vie e apoi aspirația „spre înalt”. La această intersecție am încercat să mă situez cu fiecare text scris, am încercat să depun mărturii (poetice) credibile.

Ce v-a adus poezia în această viață?

Cred că totul. Spunea cineva că matematica ne dă să mâncăm, iar poezia ne învață să trăim. Ca să deslușești frumusețea „matematicii vieții” trebuie, cred eu, să înveți să deslușești poezia fiecărei clipe. Poate să pară un truism, poate să pară facilă rostirea acestui adevăr, însă de prea multe ori ne credem mai deștepți decât emoția primară, curată, și încercăm să complicăm un suflet care e o capodoperă de simplitate...

Raportul dintre conștiință, politică și gândirea liberă constituie o mare problemă a lumii contemporane. În aceste condiții, care este, după dumneavoastră,

raportul dintre cetățean și scriitor, dintre scriitor și putere?

Scriitorul care, în acest moment, nu are și un crez social, care nu este și animal politic, care nu este și cetățean în curtea unei patrii, nu poate fi un om liber. Pentru că ești liber în raport cu dorința ta de libertate. Te poți simți liber și în jug, dar asta nu înseamnă că aceea chiar e libertate. Vorba proverbului: Învață să refuzi jugul, nu încerca să te obișnuiești cu el. O formulă a libertății ar suna cam așa: libertatea e raportul dintre conștiință și implicare. Dacă lași pe altul să se implice în locul tău, primul lucru pe care îl va uzurpa va fi chiar libertatea ta.

Fiind scriitor, ce impact considerați că are scrisul, creația, la vârsta tinereții?

Tinerețea este prin definiție o vârstă poetică. Vârsta tinereții este poezia însăși. Doar prin creație ne asemuim lui Dumnezeu, e mare lucru să tindem să fim altceva decât niște viețuitori. De asta, dacă tinerii aud în miezul ființei lor vocea muzicii, a poeziei, a picturii, dacă simt că există pe lumea asta și „arta de a fi om”, să nu ezite să îi dea curs. Dumnezeu ne face frumoși, ne urătesc contextele, obiceiurile, lipsa de educație și de emoție. Ne urătesc invidia, lipsa de generozitate, lipsa de cultură...

Este patriotismul un sentiment perimat sau considerați că el ar trebui cultivat în România actuală? Dacă ar trebui cultivat, atunci cum am putea evita festivismul și extremismul?

Dacă înstrăinezi o pisică, ea tot se întoarce, zeci de kilometri, ca să revină la locul de baștină. Sunt o mulțime de povești duioase, în acest sens. De asemenea, dacă înstrăinezi un câine, și el se va strădui să ajungă la locul nașterii, a curții originare...! Și vita are sentimentul apartenenței la un loc, la o cireadă...! De ce nu ar avea și omul sentimentul acestei apartenențe? Din punctul meu de vedere, ca să exemplific, trecând de câteva ori în goana mașinii prin orașul Copșa Mică, cel înnegrit de pulberile de negru de fum, am avut impresia existenței unui fund de lume spre care nu ar putea aspira nimeni, dintre ființele raționale. Dar mi-a fost dat, mai apoi, să întâlnesc în Franța un inginer care visa să se întoarcă acasă, exact la Copșa Mică! Îi era dor...! Eminescu spunea pe la 1880: „Dar, domnilor, mi-e rușine să fiu român! Dar ce fel de

român? Român care vrea a-și fi însușit privilegiul patriotismului și-al naționalității – așa român de paradă mi-e rușine să fiu. Naționalitatea trebuie să fie simțită cu inima și nu vorbită numai cu gura. Ceea ce se simte și se respectă adânc, se pronunță arareori. Evreii cei vechi n-aveau voie să pronunțe numele Dumnezeului lor! Iubesc poporul românesc fără a iubi pe semidoctii și superficialitățile sale”. Patriotismul are la bază, din câte am aflat trăgând cu ochiul în cartea de istorie și în lumea prin care am trecut, câteva elemente esențiale, între care: familia, proprietatea, sărbătorile, cultura, religia...! Dacă le spulberăm pe acestea, aproape că nu mai ai pentru ce trăi și la ce să ții pe lumea asta. Și s-ar părea că globalizarea tocmai împotriva acestora luptă, omul să intre într-o statistică, să fie o virgulă într-un text scris de niște (după părerea mea!) paranoiici. Românii, care au avut un accentuat spirit al proprietății, mult descântat în folclor și în literatura noastră, au fost ajutați (obligați) în comunism să piardă acest sentiment...! Dramatic. Credeți că pentru mărgele de sticlă, medalii și străngeri de mână la apelul de seară se duceau în război țaranii români? Pentru pământ o făceau. Festivismul și extremismul nu se bazează pe valori certe, dimpotrivă, se bazează pe vorbe și pe iluzorii perspective pe care ți le „povestesc” unii și alții. Și în lipsa certitudinilor, oamenii noștri își asumă și aceste „iluzorii perspective”.

Care ar fi cele zece cărți pe care le-ați lua pe o insulă pustie?

E o listă aleatorie, peste zece minute vă propun o alta, la fel de valabilă, de valoroasă. Iată ce vă propun acum, făcând un apel la memoria afectivă, imediată: „Biblia”, „Dialogurile” lui Platon, „Confesiunile” Sfântului Augustin, „O mie și una de nopți”, „Faust”-ul lui Goethe, „Frații Karamazov” a (ai) lui Dostoievski (plus „Idiotul” sau „Crimă și pedeapsă”, drept bonus pentru bună purtare!), „Procesul” lui Franz Kafka (plus povestirile, toate geniale!), „Citadela” lui Antoine de Saint-Exupéry, Gabriel García Márquez cu al său „Un veac de singurătate” (plus cartea de povestiri „Povestea candidei Erendira și a nesăbuitei sale bunici”); apoi Fernando Celine cu „Călătorie la capătul nopții” (dar de ce nu și „Moarte pe credit?”), Mihail Bulgakov cu „Maestrul și Margareta”, apoi „Calea regală” a lui Malraux, William Golding cu „Împăratul muștelor”, Ernesto Sabato cu „Despre eroi și morminte”, Vladimir Nabokov cu „Lolita”, Umberto Eco cu „Numele trandafirului”... Poate că și Balzac cu „Iluzii pierdute” sau Boccaccio cu „Decameronul”... Sunt zece? Poate nu toate sunt

Dacian Andoni, *Patra Torcello*

cărți uriașe, dar sigur sunt cărți care deschid gustul pentru lectură, îți fac „simpatică” literatura...

Un produs al tehnicii postmoderne este internetul, comunicarea virtuală și blog-literatura. Cenaclurile literare, dar și scriitorii s-au mutat pe internet. Cele mai multe cenacluri sunt configurate sub forma unor rețele de socializare, numite flagrant rețele literare. Cât de relevante sunt aceste cenacluri literare pentru scriitorul român contemporan? Se spune că internetul îl eliberează pe scriitor de canon. Cum comentați acest lucru?

Orice mijloc este bun atunci când nu devine excesiv. La o primă vedere cenaclurile produc cenacliști, rețelele de socializare «socializează indivizi», rețelele literare pun în relație oameni cu aspirații literare. Despre valoarea acestor produse care circulă pe internet mi-e greu să vorbesc, cele mai multe suplinesc vechile «jurnale» adolescente și asta nu e nimic grav.

Scriitorii adevărați se recunosc imediat, Dumnezeu îi smulge din mulțime și îi împinge la momentul potrivit în față. Nu sunt speriat că literatura noastră ar putea să decadă, după ce

avem câteva duzini de scriitori de prim raft într-o posibilă bibliotecă universală, nu mai putem scădea sub ei, căci nu poți valida mediocritatea și s-o așezi lângă Eminescu, Sorescu, Stănescu, Blaga, Mazilescu, Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu, Mircea Ivănescu, Gellu Naum etc., ca să mă refer doar la cei care nu mai sunt. Eliberarea de canon, sub presiunea internetului, nu e posibilă, pentru că opera finită dictează canonul și nu canonul produce operă.

Dacă ar fi să le transmiteți tinerilor de azi un sfat, un mesaj, care ar fi acela?

Am vizitat o mulțime de țări și am ajuns la concluzia că nu e cu nimic mai prejos țara noastră decât oricare alta din Europa sau din lume. De asta trebuie să o iubească, să îi respecte istoria și cultura. Să fie convinși că România le aparține, le va aparține, de asta trebuie să se pregătească pentru a o lua în posesie. Să citească, să se formeze, să se informeze. Lectura e singura cale de a deveni deștept, nu a fost descoperită altă posibilitate. Până va fi descoperită o injecție care să te facă deștept, sau o pilulă, truda lecturii e singura variantă. Să viseze și să aibă curajul să creadă că visul poate căpăta concretețe. Cu răbdare orice vis devine realitate. Să fie convinși de asta. ■

A consemnat ierom. Ieremia B.

Educația – probleme actuale

Prof. univ. Constantin Cucoș

*Director al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic,
Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași*

Dincolo de cerințe contextuale, educația trebuie să se axeze pe niște constante valorice, care transcend spațiul și vremurile: înălțarea ființei umane, mobilarea adecvată a spiritului, crearea unei bucurii existențiale, adulmecarea și cultivarea

setei de perfecțiune și infinit. Este nevoie, în practica educațională, de statuarea unui echilibru între valoarea perenă și valoarea circumstanțială, între constant și tranzitoriu, între proximitate și îndepărtat, între contingent și veșnicie. Avem nevoie de persoane care să se integreze ușor în realitățile zilelor, dar e necesar ca și profilul interior să fie unul coerent, directivat de valori autentice, impregnate de o anumită particularitate purtată de un anumit context istoric și comunitar. Din acest punct de vedere, e bine să recurgem la tradiție, la o serie de scheme paideice care s-au dovedit a fi valide la nivel comunitar, prin re-activarea unor structuri educogene care țin de pedagogia simțului comun manifestate în familie, în mediul comunitar, informal. Nu totul se poate învăța la școală, iar realizarea unei complementarități acționale dintre școală, pe de o parte, și familie, biserică, alte structuri comunitare, pe de altă parte, ar genera un etos mult mai amplu în favoarea unei formări de calitate. În materie de metodologie didactică e bine să tragem cu ochiul la ce și cum fac și alții, dar în ce privește conținuturile care se predau e nevoie să ne cultivăm valorile proprii, să le interiorizăm și să le prezentăm cu demnitate și altora.

A face mai binele în educație nu ține numai-decât de cadrul normativ și de voința decidenților. Calitatea nu este un rezultat al unei cerințe care vine „de sus”, ci al unui răspuns edificat „jos”, „la firul ierbii”. Rămâne prioritar ceea ce face efectiv profesorul în clasă, dincolo de programa sau prescripțiile formale căci, cum îndeobște se spune, „omul sfințește locul”. Un program școlar reprezintă un fel de carcasă, un cadru director, dar care se cere a fi „umplut” corespunzător de către profesor. Dascălul trebuie permanent să adapteze, să reconfigureze, să înlocuiască chiar, să identifice noi elemente de conținut în consens cu particularitățile publicului școlar, cu specificitatea sa culturală, emoțională, cu posibilitățile și așteptările acestuia. De aceea, educația este o activitate de creație, de slujire a celuilalt, de însoțire a ființei și de așezare a acesteia pe un drum care este al ei. Arta educației constă în a identifica și a pune în fața celuilalt exact ceea ce el are nevoie, îi prieste, îi folosește.

Învățământul românesc, așa cum se manifestă în ultimele decenii, suferă prin inconstanță și impredictibilitate, prin amatorism și experimentalism, dacă e să ne raportăm la cadrul normativ și la decizii. Cu învățământul nu te joci precum cu o unealtă, o întreprindere oarecare, mizând pe încercare și eroare, pe asumarea eșecului, pe descoperire din mers etc. Din multe puncte de vedere e nevoie de continuitate, de congruență și corelativitate acțională, de stabilitate pentru a vedea mai apoi efectele reale ale unei schimbări, a lua, când e cazul, și după decantări organice, măsurile cele mai nimerite de intervenție, corecție, perfectare. Aici avem de a face cu ființe, cu oameni, cu putințe, cu trebuințe. Schimbările continue sau bruște nu fac bine unui sistem de instruire, care permite o anumită extensie și ritm al transformărilor. Asta

nu înseamnă staticism, ci mișcare judicioasă în raport cu posibilitățile adaptative din perspectivă psihologică și socială. Cu toate acestea, la nivelul activităților didactice curente încă se face treabă de calitate, grație harului și disponibilității unor oameni devotați școlii; dacă sunt realizări (și sunt!), acestea se datorează dascălilor care, dincolo de devalorizarea simbolică și materială a muncii lor, își fac pe mai departe datoria. Altfel, s-ar ajunge la o spirală a de-motivării, alunecării și căderii, cu consecințe adânci asupra prezentului și viitorului nostru individual sau colectiv.

Schimbarea curriculumului la gimnaziu, de pildă, asumată recent de ministerul de resort, reprezintă un adevărat „studiu de caz” cum nu se face reformă. În primul rând, pentru că s-a acționat în pripă, pompieristic, fără studiu constatativ sau de impact. Avem certitudinea că va fi mai bine decât a fost? Apoi, cu acest prilej, s-a devalorizat și instituția consilierii, prin angajarea unor așa-zisi experți care nici între ei nu s-au înțeles (nu mai punem în chestiune competența lor psihopedagogică, luați individual). Mai departe, ne putem întreba ce relevanță și aport formativ au noile discipline introduse pentru copiii de 11–12 ani („Gândirea critică și drepturile copiilor”, ca să dăm un exemplu). În fine, mai invocăm și lipsa unei viziuni care să particularizeze noul plan-cadru în raport cu cel vechi (practic, s-au scos ori s-au introdus niște discipline; în ce constă noua filozofie?). Cred că un astfel de demers ar fi trebuit să fie girat de un corp de specialiști autentici sau practicieni (din universități, din centre de cercetare, din învățământul gimnazial etc.), supus la numeroase probe, dezbateri, procesări, modelări etc. și apoi asumat de decidenți. Însă, înainte de toate, ar fi trebuit să se croiască orizontul de dezirabilitate: ce profil de om urmărim să formăm prin educație? Care este ținta, finalitatea? Există multă „ceață” în zona aceasta. Să nu uităm că acest cadru curricular este doar un mijloc pentru a ajunge la un scop. Ne-am prefigurat un model al omului de care avem nevoie în perspectiva vremurilor ce vin?

Să nu uităm că lumea este în prefacere, iar panoplia de valori cunoaște metamorfoze uneori greu de urmat la nivel individual sau societal. Noile tehnologii de comunicare și informare au impact nu numai în planul cunoașterii, în sensul imediatității și globalizării ei, dar și în ce privește modurile de raportare a omului la cultură, la natură, la el însuși. Deschiderea și întronarea acestui

„hău” informatic poate să conducă la disoluție, la pierderea reperelor, la însingurare, la depresie, la destructurare interioară. Unde mai sunt convivialitatea, comuniunea, raportul viu cu celălalt? Pot fi preluate de instrumente? Să nu uităm că tehnicul este ambivalent, aduce confort și beneficii, dar ne și poate amenința sau desființa umanitatea din noi. Astfel de realități trebuie luate în seamă atunci când se face educație, atât pentru o bună uzanță sau relaționare la acest cadru tehnosocial, dar și pentru o salvagardare a unor trăsături definitorii pentru ființă, prin perpetuarea unor practici cu un grad înalt de naturalitate (scrisul de mână, exercițiul artistic, activitatea manuală, imersiunea în natură, interacțiunea directă cu obiectele etc.).

Educația nu vizează ființa singulară, ci una deschisă și integrată în lume, atentă la sine și la ceilalți. Autonomia mult clamată nu trebuie să conducă la egoism sau solipsism, ci la responsabilitate și permeabilitate în raport cu altul, cu lumea, cu noi înșine, cu transcendența. Ne dorim nu o adunătură de indivizi performanți, de „bestii exacte”, ci de oameni care se deschid ușor unii către ceilalți, colaborează și performează laolaltă, activează în orizontul Binelui, Frumosului, Adevărului, Sacrului. Aceasta înseamnă reflecție, interiorizare, dar și colaborare, căutare alături de alții; asta presupune spirit căutător, cercetător în bătaia valorilor autentice și înalte. „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (Matei 7, 7) – ne îndeamnă Sfânta Scriptură. Activismul format prin educație trebuie să fie întreprinzător, dar și spiritualizator, să aibă o miză realistă, imanentă, dar să se profileze și în perspectiva unei idealități perfecte, care ne depășește. E de dorit ca educația să încurajeze cercetarea responsabilă, reflecția aureolată de spirit, căutarea ghidată de un sens! ■

Ilustrație: Veronica Iani

Avem nevoie ca românii să se unească, pentru bine și în bine

Foto: Mihnea Păduraru

Domnul prof. dr. Mircea Ioan Popa predă disciplina Microbiologie în cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București. De 30 de ani, în amfiteatrul Institutului Cantacuzino călăuzește studenții în studiul medicinei. Dar, mai mult decât atât, le insuflă valorile creștine pe care orice medic ar trebui să le aibă. Astfel, cursurile, conferințele, prezentările de la cercul de microbiologie sunt adevărate lecții de viață.

Cum ați ajuns la trăirea credinței ortodoxe?

Până în anii '80 am avut o perioadă în care credința era în special tradiție. Părinții și bunicii ne duceau la biserică la sărbătorile mari, iar în familie nu existau discuții despre a merge sau nu. În momentul în care bunicul sau tata spuneau „Acum mergem la biserică”, eu și cu sora mea mergeam și gata. Nu prea înțelegeam și după prima jumătate de oră de slujbă mă durea spatele, cu toate că la alte activități nu mi se prea întâmpla (jucam tenis sau fotbal cât era ziua de lungă fără să mă plâng). Tăceam, rezistam și stăteam până la final.

Trezirea mea a avut loc printr-un eveniment din viața mea, în care am realizat, pur și simplu, că sunt creștin ortodox. Din acel

moment, deși eram tot necunoscător al tainelor, a început să nu mă mai doară spatele la biserică (sau chiar dacă mă durea, acea senzație nu mai prezenta niciun interes), am început să urmăresc mai atent Sfânta Liturghie, am început să nu mai lipsesc în nicio duminică de la slujbă. Mergeam la petreceri, stăteam până la 3–4 sau 5 dimineața, dansam toată noaptea, veneam pe jos acasă (noi nu aveam bani de aruncat pe taxi), dar la ora 8–8.30 mă trezeam și mergeam la biserică. Nu înțelegeam încă foarte bine, dar urmăream ce cântau diaconii, încercam să deslușesc ce se spune în timpul slujbei. În primii ani de facultate am început să citesc și cărți cu profil religios. Nu era ușor să le găsești (erau anii 1981–1982). Încercam să înțeleg mai mult, dar nu prea reușeam. Așa a fost cam până prin anul trei de facultate, când am mers într-o gardă la Spitalul Municipal la

Clinica de medicină internă, împreună cu un prieten mai mare, care ulterior a devenit profesor și formator de școală, dar și un om care transmite mesaje foarte importante către cei tineri. Era o gardă de sâmbătă, iar de la locul unde era camera de gardă se vedea biserica Sfântul Elefterie. Am zis atunci cu voce tare că „E bine că Sfântul Elefterie este aproape, fiindcă mâine mă pot duce la biserică”. Atunci, viitorul profesor s-a mirat puțin, fiindcă nu discutaserăm despre așa ceva până atunci, și m-a întrebat ce fac la biserică. I-am spus că ascult, încerc să înțeleg ce se spune, încerc să cânt. M-a întrebat și mai mirat „Cânti? Ce cânti? Cum cânti?” Din vorbă în vorbă m-a întrebat dacă am un duhovnic. În acel moment nu aveam un duhovnic. Mergeam să mă spovedesc, dar mereu la altcineva. Mi-a spus că nu este bine și nu poate să fie așa. M-a întrebat dacă aș vrea să am un duhovnic. I-am spus că da și am început să vorbim despre biserica Sfântul Silvestru. Nu știam nimic despre aceasta. Mi-a povestit puțin, apoi mi-a spus că ar fi mai bine să îmi fie duhovnic un părinte foarte bun (probabil că s-a gândit și la „condiția mea neștiutoare”). Astfel, mi-a spus că mi-ar recomanda ca să îl rugăm pe părintele Nicolae Bordașiu să îmi fie duhovnic. În următoarea duminică am mers împreună la biserică, iar în final m-a prezentat și l-a rugat pe părintele să mă primească. Din acel moment, părintele Nicolae a început să mă învețe, iar mintea mea și credința mea s-au îmbunătățit foarte mult.

Ce ne puteți spune despre actul de credință din activitatea didactică?

În primul curs pe care îl țin studenților le spun printre altele că, după părerea mea, orice om deștept va crede în Dumnezeu până la urmă. Le aduc aminte de mari profesori care au fost și mărturisitori. Le vorbesc câteva clipe despre insulină, despre Nicolae Paulescu și le pun pe ecran un citat al marelui profesor care a rămas pentru urmași: „Îngrijiți pe bolnav nu ca pe un frate, ci ca pe Însuși Dumnezeu!” Le spun, deși foarte puțini mă ascultă, că este păcat să amâne momentul credinței pentru mai târziu, pentru că nimeni nu știe când vine ziua și ceasul plecării din lumea aceasta. Chiar dacă sunt tineri și li se pare că nu li se poate întâmpla nimic niciodată, că vor trăi veșnic și vor avea timp la un moment dat să se gândească și la credință, realitatea demonstrează că nu este așa.

Dumnezeu ne-a dat dreptul să alegem. Studenții aleg dacă vor să întrebe mai mult sau nu, dacă vor să știe mai mult sau nu – iar aceste discuții pot avea loc în afara activității didactice.

V-a încurcat credința în actul cercetării științifice?

Nu m-a încurcat niciodată. Îmi cer scuze, dar această supoziție mi se pare una absurdă, despre care simt că mi-aș pierde timpul să vorbesc. Nu mi-a trecut niciodată vreun astfel

de gând. Dimpotrivă, putem discuta despre una sau mai multe dintre minunile creației, iar cercetătorii pot alege să înțeleagă care este adevărul, sau nu (este dreptul fiecăruia, stabilit clar încă de la prima Creație). Atunci când avem cursul despre structura bacteriană, am ales să prezint un filmuleț despre complexitatea cilului bacterian. Este o „realizare” imposibilă în ideea de evoluționism și un exemplu extrem de sugestiv. Acest cil reprezintă unul dintre motorașele cele mai (probabil cel mai) complexe, interesante și performante în lumea în care trăim. Recunosc că am speranța ca din amfiteatrul cu 130–200 de studenți să fie cel puțin unii care să realizeze că lucrurile stau puțin altfel decât își închipuiau până în acel moment. Este un filmuleț, între multe altele, pe care oricare cercetător poate să îl vadă și să admire această minunăție. Eu am realizat că totul este minunat. Cât de minunat este sistemul cardiovascular, sau sistemul cardiovascular împreună cu sistemul respirator și împreună cu toate celelalte sisteme din corpul nostru. Toate, separat și mai ales împreună, sunt de o complexitate inimaginabilă (în contextul unor cromozomi care s-au ciocnit întâmplător – sic!) și se îmbină într-un mod perfect. O minte omească nu poate cuprinde aceste lucruri. Dacă avem ochii, inima, mintea deschise, putem doar să ne minunăm și să pricepem că așa ceva nu poate fi făcut, dar este creat.

Ce ați spune unui student care este convins de evoluționism și care îl neagă pe Dumnezeu?

Depinde cum ar fi studentul respectiv, pentru că sunt studenți care ar vrea să audă ce spun, dar există și studenți cu care nu poți sta la discuții și neagă orice de la început, „uite-așa!”. Dacă ar fi din prima categorie, i-aș spune că din start este pe un drum greșit și că acest evoluționism nu aduce nicio dovadă. Este o teorie asumată, cineva a asumat că se întâmplă astfel și orice dovadă le-ai cere că s-a întâmplat așa cum scrie în evoluționism, nu găsești. Nu există. Eu, cel puțin, nu am găsit. Dacă cineva a găsit, să publice ca să citesc și eu. Pe mine m-a iritat extrem de mult în primul an de facultate, în vremea comunistă, când ne puneau să învățăm despre schimbările și „ciocnirile” de cromozomi, cum ne-am format din maimuțe, încât nici nu voiam să merg la examen. Mi se părea odios. Pornind de la cei care impuseseră acest „tip de genetică”, eu nu

am citit niciodată vreo dovadă.

Dacă mă întrebă cineva vreo dovadă a creaționismului, ceea ce pot răspunde este faptul că am simțit acest lucru. Pornind de la exemple pe care eu le-am trăit și pe care alte persoane mi le-au povestit, în toate se revelează Dumnezeu. Însă trebuie menționat faptul că sunt și multe persoane care au trăit o viață de atei, care au părinți atei convinși și care, deși le spun copiilor că îi lasă să facă ce vor, în momentul în care află că merg la biserică, îi ironizează sau îi persecută. Această situație este una dificilă, însă cred că se poate rezolva, cu ajutorul lui Dumnezeu.

Mă doare pentru ei! Mă doare pentru că unii sunt deștepți sau foarte deștepți și în acest caz se încadrează în pilda talanților între cei care au primit mai mulți talanți și de la care se va cere pe potrivă. Mă doare pentru că nu doresc ca ei să trăiască o viață (scurtă) în lipsa adevărului și apoi să sufere o veșnicie. Mă doare pentru că îmi pasă – de ei, de viața lor, de ceea ce va urma pentru ei. Nu se poate să nu îmi pese, chiar dacă nu îmi este deloc ușor.

Ce sfat dați unui student la medicină care la sfârșitul studiilor dorește să plece din țară?

Le spun, tot din primul curs, că nu am nicio admirație pentru cei care decid să părăsească definitiv țara; și nici nu aș avea cum să am. Fiecare dintre noi are o datorie față de țara în care i s-a dat să se nască. Una este cea materială, fiindcă au făcut toată școala gratuit. Cheltuiala pentru formarea unui student la medicină este imensă, mult mai mare în comparație cu taxa plătită de către studenții care plătesc o astfel de taxă. Nimeni, însă, nu este împiedicat să învețe foarte bine și să aibă o notă care să permită clasarea în locurile pentru care nu se plătește nimic. Apoi, mai este datoria morală. Eroii care au murit pe câmpul de luptă nu s-au sacrificat pentru a câștiga bani sau pentru a deveni miliardari. Au murit cu credință, având la ei iconițe și poze cu familia, pentru ca cei apropiați, de acasă, să aibă un alt viitor, într-o țară mai bună, mai întregă, cu toate teritoriile pe care înaintașii noștri ni le-au lăsat moștenire. Acestea au fost jertfe adevărate. Dacă un tânăr judecă în mod corect și își înțelege datoria, nu va mai dori să plece. Însă, dacă pleacă, gândul ar trebui să fie să se întoarcă și să aducă ceva bun din afară. În plus, astăzi, salariul unui medic rezident în

România nu mai este așa de mic cum era în urmă cu câțiva ani (aproso de ideea că „banii sunt prea puțini”). Prin muncă și seriozitate, prin răbdare și cu credință ajungem, până la urmă, să avem și mijloacele materiale pe care le dorim (dacă dorința noastră nu este exagerată).

Ce considerați că lipsește astăzi societății noastre?

Cred că avem nevoie ca românii să se unească, pentru bine și în bine. Din ce am observat, românii par mai puțin uniți decât cei din alte popoare (polonezi, evrei, sârbi, unguri etc.). Aceștia au comunități solide (inclusiv peste hotare), prin care fac mult mai mult decât a se întâlni... la petreceri. Nu știu care este explicația. În mod cert, la situația de azi (și din ultimii aproape 27 de ani!) a contribuit și contribuie, încă, „regimul Ceaușescu” și cei aproape 50 de ani care au stâlcit mentalitățile, omorând și distrugând, călcând în picioare elitele țării. Nu putem avea acum elite, când ele au fost distruse, ucise, terorizate. Se tot vorbea după 1947 despre „crearea omului nou”, așa că noi astăzi ne „formăm” din această școală a „omului nou”. De aici provin și acei părinți

atei, despre care am menționat mai devreme, care îi învață și pe copii să fie atei, ajungând astfel să fie „credincioși” atei, iar asta este tare greu și rău pentru întregul popor.

De multe ori, când cineva are o problemă (de sănătate, la serviciu sau chiar la un examen), spune „Doamne ajută!”. Dar nu așa trebuie să procedăm. Parcă „ne-am târgui”. Când avem noi nevoie – să ni se dea; în rest – nu ne pasă. România se poate trezi și poate renaște prin rugăciune – dar este necesar ca rugăciunea să vină din mintea, din gândul, din inima majorității. O unire în Bine și în Rugăciune.

Cum să ne mirăm că lucrurile merg prost în condițiile în care s-au „executat” peste 20.000.000 de avorturi? Cum să se îndrepte mila lui Dumnezeu asupra unei țări în care au fost uciși atât de mulți, încât țara ar fi putut avea un număr dublu, sau triplu, sau cvadruplu de tineri? Pentru a renaște avem nevoie de bun simț, de credință, de rugăciune. Nimic nu este imposibil. Doamne ajută! ■

Au consemnat Octavian Ioghen
și Mihaela Roxana Huhu

Articolul integral poate fi citit pe www.putna.ro

Foto: Mihnea Păduraru

Superdrogul de mase: pornografia

Îndeosebi în România, părinții sunt foarte ignoranți în ceea ce privește activitatea copiilor lor pe internet. Ei nu știu că majoritatea copiilor (mai ales băieții) deja au luat contact cu pornografia pe internet, mulți devenind dependenți, și, mai ales, nu știu care sunt efectele pornografiei asupra copiilor lor. România se află între primele 20 de țări din lume la consumul de pornografie și mare parte dintre consumatori sunt sub vârsta de 24 de ani. **Părinții ar trebui să-și avertizeze copiii, în forma potrivită, despre pericolele pornografiei și cum poate fi ea evitată.**

„E ca și cum am creat o formă de heroină de 100 de ori mai puternică, utilizabilă la domiciliu și injectată direct în creier prin ochi.”

Profesorul Jeffrey Satinover, Universitatea Princeton, descriind efectul pornografiei

La prima vedere, cocaina și pornografia nu au nimic în comun. Una se procură pe străzi obscure, cealaltă se descarcă gratis de pe internet. Unde-i legătura? Înăuntrul creierului. Pentru creier, pornografia are aceleași efecte ca mai multe droguri combinate.

Adolescenții – cei mai vulnerabili

Consumul de pornografie are ca efect eliberarea simultană înăuntrul creierului a o serie de substanțe chimice (dopamină, testosteron, adrenalină, oxicitină, serotonină), incomparabil mai mult decât în cazul a multor tipuri de drog, combinate. De aceea, creează și cea mai mare dependență în toată lumea la ora actuală. La adolescenți, secreția acestor substanțe este de două până la patru ori mai mare decât la adulți, ceea ce îi face mult mai vulnerabili la instalarea dependenței și la modificările chimice dinăuntrul creierului – în special deteriorarea lobilor frontali, care controlează rezolvarea problemelor logice și luarea deciziilor.

**Este agresivă - „Te caută”
Creează dependență
Deteriorează creierul
Te însingurează
Ucide dragostea**

- 60%** dintre site-urile de pe internet sunt de natură sexuală
- 53%** dintre utilizatori accesează pornografia de pe telefonul mobil
- 87%** dintre tineri și **31%** dintre tinere vizionează pornografie (SUA)
- 12** ani este vârsta de la care copiii încep, în medie, să vizioneze pornografie (SUA)
- 70%** dintre adolescenți spun că pornografia este văzută ca normală de către colegi (Marea Britanie)
- 46%** dintre adolescenți spun că schimbul de mesaje și imagini cu conținut sexual face parte din viața lor zilnică (Marea Britanie)

Soluția după instalarea dependenței:

- » Spovedania
- » Spargerea izolării – vorbirea cu una sau mai multe persoane de încredere și cu persoane care au reușit să scape de această dependență
- » Folosirea programelor specializate care blochează accesul la site-uri cu conținut sexual, de exemplu: **K9 Web Protection, Qustodio, CovenantEyes**

Experiența a demonstrat că în procesul de vindecare este necesară parcurgerea tuturor acestor pași.

Părinții, adolescenții și lumea virtuală

Corina Negreanu

A te îngriji de copiii, adolescenții și tinerii de azi înseamnă a te preocupa de lumea de mâine și de poimâine, dar și a te preocupa de cei care au fost, căci și ei așteaptă de la urmași să li se aprindă o lumânare, să fie pomeniți în rugăciune.

Pe cât este de necesar ca adulții să transmită mai departe binele pe care ei l-au deprins, uneori cu multă durere, pe atât este de dificil, căci, pentru a reuși, trebuie să vorbească limba altei generații, mai tinere. Pentru a reuși este nevoie să iubești. Din iubire se naște înțelegerea și pentru iubire și prin iubire vine luminarea de la Dumnezeu pentru a vorbi pe limba celui mai tânăr. Acest interviu este o privire plină de căldură, dinspre un adult iubitor spre tinerii pe care îi iubește.

Aveți contact cu mulți tineri. Ce schimbări comportamentale, rezultate în urma contactului cu lumea virtuală, observați la ei?

În general, între un tânăr pe care l-am întâlnit acum câțiva ani și unul pe care îl întâlnesc azi, constat o diferență atât cantitativă, cât și calitativă a capacității de dialog extins și de conversație. Mă consider un om sociabil și capabil cât de cât

să-mi adaptez calibrul conversațiilor în funcție de persoana sau grupul pe care îl am în față la un moment dat. Însă, observ tot mai mult, în special la grupul de adolescenți care frecventează biserica și de care fiica mea de 15 ani încearcă să fie apropiată, că devine tot mai dificil să avem un numitor comun de reflexie și de discuție. Sunt indispuși să salute, să dea binețea convenită unui părinte. Limbajul este frust, temele de dialog sărace, ironia, sarcasmul, indiferența și răceala emoțională, argumentele subțiri sau cecitatea abordărilor sunt

cele mai frecvente uzanțe în întâlniri și conversații avute chiar și doar între ei, tinerii. Există un cult al indispoziției și al plictisului versus distracție și amuzament. De curând, fata mea și-a invitat prietenii acasă. Am constatat că și atunci când sunt împreună, pentru a putea coagula o discuție plăcută, care de cele mai multe ori se mărginește doar la comentarii subiective, apelează tot la telefoane mobile, tablete și internet. Privesc împreună la ceva anume și cam asta este întâlnirea.

În general, s-au schimbat substanța și calitatea relațională. Adolescenții și tinerii devin tot mai incapabili de a avea legături adevărate de prietenie, de camaraderie și, implicit, suferă foarte tare. Pierd această frumusețe a întâlnirii curate și a însoțirii dintre om și om prin viu grai. Le este frică să pună suflet într-o legătură pentru a nu le fi călcat în picioare. Când se întâlnesc unii cu alții, bucuria întâlnirii durează foarte puțin, dialogurile devin în scurt timp plate și epuizate, urmând apatia, plictiseala și dezamăgirea unora față de ceilalți. Prietenii consumate pe rețelele de socializare sunt mai „ok” decât în realitatea în care oamenii nu mai sunt atât de interesanți, oferă economie de energie și sunt mai confortabile. Foarte puțini rămân capabili să întrețină o comunicare directă, cu miez, să se bucure de relații directe, statornice și profunde. Dar aici intervin și educația și gradul tot mai scăzut de cultură.

În ce constă mirajul lumii virtuale? Ce ne poate și ce nu ne poate oferi lumea virtuală?

Cele mai invocate avantaje ale internetului sunt că pune la dispoziție informație gata preparată și scutește de eforturi de căutare, că ține la curent oferind mereu noi știri, că oferă capacitatea de conectare cu oricine se dorește și în orice moment. Pe lângă acestea, internetul e tentant pentru că pune la dispoziție o lume magică, imaginară, care mai întâi ispitește, vrăjește simțurile și mintea,

apoi le înrobește prin acel „vreau cât mai mult”. Oferă un „rai” efemer întors pe dos, amăgitor, la care ajungi fără efort. Dă robiei chip de libertate. Provoacă silă, dar nici nu mai poate fi abandonat. Lumea virtuală oferă o putere seducătoare, însă iluzorie, chiar și când este intelectuală. Este o lume iluzorie, magică, mitică, care pare să răspundă tuturor nevoilor și dorințelor neîmplinite, mai ales dorințelor suprimate, care duc la frustrarea ființei umane. În fond, ce caută cel mai mult un om? Să fie iubit, protejat, acceptat. Cu atât mai mult un suflet crud de copil, care se simte singur, neglijat și abandonat, evadează în imaginarul virtual, departe de ce nu-i place și-l responsabilizează, cu un simplu clic. Copiii, adolescenții, tinerii care stau mult pe internet sunt, de fapt, privați de iubire și caută să-și sublimeze nevoia de a fi iubiți. Sub identități false fac spovedanii și mărturisiri publice trimise în eter, dar nu știu că demonul se folosește de ele, de taina lor, pentru a le controla mintea și a le înrobi inima.

Ce nu știu părinții despre contactul copiilor lor cu lumea virtuală și ar trebui să știe?

Ce identități false își iau copiii lor și ce personalități false își creează pe tărâmul virtual. Cât timp pierd pe internet și pe rețelele de socializare. Cât de mult sunt îmbibați cu pornografie, cu imagini obscene sau cu sugestii sexuale, care parazitează multe site-uri frecventate. Cu câtă mizerie își încarcă inconștientul. Cât de expuși devin abuzatorilor și violenței simbolice, sau vulnerabili ideilor unor autointitulați „lideri de opinie”. Cum se pot îmbolnăvi emoțional, volitiv, până și mintal, folosind în exces calculatorul. Și un om mare poate resimți un rău fizic citind o informație vulgară și de un grad înalt de violență, darămite un copil.

Ce greșeli fac părinții în privința relaționării copiilor lor cu lumea virtuală?

„Din dragoste” le oferă copiilor obiecte cât mai performante, adaptate trendului informațional la care se racordează. Îi lasă foarte mult timp singuri sau nu le supraveghează îndeaproape activitatea pe internet. Sunt inconștienți și iresponsabili, vârându-le aceste extensii de creier artificial numite gadgeturi. Îi fac neputincioși! Egoiști și lacși, nu sunt atenți să se îngrijească de inocența copiilor lor, le creează un mediu forțat de abuz și de violență precoce, crezând că e bună maturizarea forțată a copilului. Nu îi învață autocontrolul simțurilor, autocunoașterea.

Ce efect au tableta, telefonul, în creșterea copiilor?

În principal, sunt obiecte și instrumente care mai mult decât orice jucărie pot genera adicții uci-gătoare. Sunt cazuri mortale datorate practicării jocurilor pe calculator zeci de ore neîntrerupte.

Cum se instalează dependența și cum s-ar putea scăpa de ea?

Curiozitatea și nevoia de popularitate, alimentate de păcătoasa slavă deșartă și orgoliul afirmării de sine, de recunoaștere publică, de a etala „deșteptăciunea” și „șmecheria”, ori calitățile trupești sau opinările felurite, conectarea permanentă pentru a fi mereu la curent cu toate și toți, toate creează dependența și vatămă sufletul. Nici nu sesizezi când s-a instalat patima. Cum ți s-a modelat, deformat viața prin niște căutări „nevinovate”. Simți însă că dorești să tot revii acolo, în imaginarul colectiv întrupat virtual. Sunt rețele de socializare care impun un anumit fel de a fi, cât mai trist, melancolic, cât mai plictisit de lumea reală, unde orice simțire devine exagerată și foarte dramatică, unde se cultivă hedonismul suferinței a cât ești de neînțeleș (rețeaua Tumbler). Altele cultivă autolatria evidentă (Instagram), unde te auto-zeifici prin imagine.

Suntem bombardați de multe informații și, de aceea, devenim mai ușor manipulabili. Cum să ne păstrăm discernământul?

Dacă, după Sfinții Părinți, imaginația e puntea, tunelul pe care intră cel rău – demonul – în inima și în sufletul omului, lumea virtuală a internetului este o autostradă care îl aduce pe demon, deghizat, în mijlocul lumii întregi. Ispite care altădată aveau un caracter personal, acum devin capcane pentru o lume globală. Prin acest instrument, puterea demonică și rapiditatea lucrărilor ei devin uriașe.

Ce se poate face în fața acestui potop informațional, care tulbură, exagerează, bate din toate părțile, amestecă adevărul cu minciuna, dezvăluie și țintește punctat anume unde „trebuie”, omite părțile valoroase și creează false probleme?

Precum ne învață Sf. Antonie cel Mare, toate informațiile trebuie trecute prin filtrul conștiinței luminate de învățătura de credință. În tot ce hotărâm și alegem să căutăm dovadă în cuvintele Sfintei Scripturi. Ale Sfintei Tradiții. Din al căror duh nu trebuie să ieșim. Să se ceară sfat celor rânduți cu sfat în Biserică, spune același Sfânt Antonie cel Mare.

Trebuie să ai o cultură generală temeinică, experiență practică și o lucrare duhovnicească

puternică pentru ca, odată expus avalanșei informațiilor de pe internet, unele insesizabil de toxice, să poți pretinde o reală rezistență și capacitatea de a extrage cu discernământ acel ceva folositor și esențial. Niciodată nu ești stăpân și nu deții acea imunitate perfectă, indiferent de vârstă. Ți se vâără forțat tot felul de gunoaie în fața ochilor, oricâte filtre de triaj ai avea pentru a pune barieră obscenităților și balastului informațional. Cu atât mai mult, pentru un copil în formare este mai bine să stea departe de acest mediu și să-și folosească altfel timpul de dezvoltare a cunoștințelor și nevoia de divertisment. Duhovnicul meu constată că cei care lucrează în domeniul IT, stând aproape trei sferturi din zi la calculator, luându-și informația numai de pe anumite site-uri recomandate între ei, nu mai sunt capabili de o cercetare atentă, ci trăiesc superficial din punct de vedere sufleteș. Câștigă bine în acest domeniu profesional, dar devin incapabili să sesizeze nuanțele de osebitate a duhurilor. Trist este că nu sesizează cât de manipulabili sunt și tot mai mărginiți sufletește, crezând că sunt cel mai bine informați.

Creionați-ne un comportament sănătos, dar și realist, de relaționare cu lumea virtuală.

Până în gimnaziu, liceu și chiar mai târziu ar trebui petrecut cât mai puțin timp în spațiul

Corina Negreanu cu familia

virtual, în funcție de necesități stricte. Nu știu cum poți să rămâi sănătos într-un mediu foarte bolnav, parazitat, toxic, cu a noastră moștenită fire căzută și cu o imunitate mereu discutabilă, la orice vârstă. Nu știu cum se poate rezista tentației de a deschide alte și alte ferestre care să ne facă să pierdem timp cu orele pe internet. Cutia Pandorei a fost deschisă, tăvălugul s-a pornit. Scapă cine poate, cu mila și harul lui Dumnezeu. Să ținem aproape de cuvintele Evangheliei: „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă; temeți-vă mai curând de acela care poate și sufletul și trupul să le piardă în gheena” (Matei 10, 28).

Se plâng tinerii de anumite probleme cauzate de expunerea la mediul virtual?

Nu se prea plâng. Devin mânioși, triști, dezamăgiți, schimbați. Atunci îți dai seama că s-a petrecut ceva acolo, pe rețelele frecventate. Dacă ai puțină răbdare și tact, începi să afli ce anume și cât de dezamăgiți sunt de unele observații, infidelități, falsități, minciuni, trădări, chestiuni care i-au rănit, deranjat sau otrăvit sufletește.

Cum credeți că pot fi ajutați să depășească aceste probleme?

Cu răbdare și cu apropiere. În niciun caz interzicându-le total accesul în spațiul virtual.

Cred că trebuie să le fim apropiați ca părinți, mereu la dispoziție pentru orice nedumerire, căutare, întrebare. Să le oferim un real suport emoțional. Supravegherea de tip anchetatoriu și inchiuzitorial e soluția cea mai nefericită. Contează ce exemplu de viață și de comportament au adulții din preajmă, părinții cu care locuiesc împreună. Ce discuții se poartă în acea casă, mai ales între părinți, subiectele, calitatea lor explicativă și argumentativă, gradul de cultură spiritualizată, credința și principiile sistemului de valori, concepția și stilul de viață – de la rânduiala servirii meselor împreună, gesturi umane, la plimbări în natură, activități, anturaj familial. Toate contribuie indirect sau direct, atunci când este cazul, la crearea unor afinități, a unui filtru personal și a unui spirit critic sănătos. Îi fac capabili să discearnă, să se raporteze corect, să se aperse sau să știe cum să aleagă să-și petreacă timpul, de cine sau de ce anume să se ferească. Exemplul viu de lângă ei este mai eficient decât orice pedagogie explicită. Eventual, să fie convinși să-și raționalizeze timpul petrecut în mediul virtual. Și să fie puși la rugăciune cât mai mult, pentru a fi luminați și călăuziți. ■

De ce m-am întors în România

Alexandru Căbuz

Sunt întrebat deseori de ce m-am întors în România, în special atunci când mă prezint unei persoane noi. După ce spun că am luat doctoratul în fizică în Franța în 2007 și, după 2–3 ani de stagii post-doctorale, m-am întors în țară, lumea ridică din sprâncene: „Ah! Cum așa?” Uneori, persoana se abține și abia peste 2–3 minute mă întreabă: „Scuzați-mă dacă vi se pare nepotrivită întrebarea, dar ce v-a determinat să vă întoarceți?”

Întotdeauna m-a incomodat această întrebare, dar nu pentru că mi se pare nepotrivită, ci pentru că niciunul din răspunsurile pe care le dădeam nu mă satisfăceau. Îmi era foarte greu să identific și cu atât mai puțin să formulez concis motivația profundă a acestei decizii și, de aceea, soluția la care am ajuns este să răspund pur operațional: a apărut ocazia să lucrez în Ministerul Educației și să contribuie la reforma sistemului de cercetare.

Astfel, răspundeam întrebării fără ca, de

fapt, să răspund întrebării subiacente: de ce mi-a părut de reformă cercetării în România așa de mult încât să renunț la un post permanent în sistemul de cercetare francez? Puține funcții publice în lume sunt mai privilegiate decât cele din sistemul francez, deci nu pare o mișcare rațională.

Cred că cel mai simplu mod de a explica este folosind celebrul model „Călărețul și Elefantul”, dezvoltat de psihologul Jonathan Haidt în cartea sa „The Happiness Hypothesis: Finding Modern Truth in Ancient Wisdom.” Acest model arată că mintea umană are o componentă rațională, capabilă de planificare și decizii complexe, reprezentată de călăreț, și o componentă irațională, ghidată de instinct și emoție, reprezentată de elefant. Călărețul are o influență mică și oarecum indirectă asupra elefantului. În situații în care elefantul este indiferent, călărețul îl poate direcționa unde dorește. În situații în care elefantul este atras

de o anumite direcție sau de alta, călărețului îi este foarte greu să îl devieze sau să îl încetinească. Evident că modelul este simplificator și mintea umană este mult mai complexă, dar există o mulțime de alte cercetări care întăresc concluzia că gândirea rațională reprezintă o forță minoritară și uneori chiar neglijabilă pentru vasta majoritate a acțiunilor și deciziilor pe care le luăm zi de zi. Două surse de documentare suplimentară ar fi profesorul Dan Ariely de la MIT („Predictably irrational”) și autorul de popularizarea științei Tor Nørretranders („The User Illusion”).

În cazul meu, elefantul a simțit o atracție gravitațională, continuă, pentru organismul cultural românesc. Cuvântul „organism” este cuvântul cheie aici, pentru că ar putea explica de ce nu m-am simțit niciodată în largul meu și chiar am evitat comunitățile românești din țările unde locuiam. Resimțeam atmosfera acestor comunități nu ca pe metabolismul unui organism cultural viu, ci ca pe un fel de terapie de grup pentru „celule” ce s-au pierdut de „trup”, și această atmosferă mi se părea foarte apăsătoare.

La fel cum metabolismul unui organism real este format din o mulțime de mici interacțiuni între celule, o țesătură invizibilă de mici schimburi de energie și de informație, la fel și într-o societate, mi-a fost greu să identific un element anume, care, singur, face diferența dintre a trăi între români și a trăi

Prima zi de școală

La absolvirea Universității din Wisconsin, SUA

între americani, francezi, englezi sau japonezi (cele patru țări unde am locuit până acum). Efectul cumulativ, însă, este covârșitor. Simțul umorului, formele de politețe, moduri de socializare, subiecte de conversație acceptate sau tabu, vestimentație, mâncare, muzică, politică, mijloace de transport, mesajele din mass-media, celebritățile din ziare și de la televizor, relațiile de muncă, și multe alte lucruri formează o frescă total diferită în fiecare loc, iar elefantul meu numai pe una o considera ca fiind „acasă”.

Chiar atunci când eram atât de bine integrat într-o societate încât cei din jur nu mai realizau că eram o celulă din alt corp, deoarece vorbeam fără accent și cunoșteam toate formele culturale acceptate, elefantul nu uita să îmi amintească încontinuu, ca un bâzâit pe fundal, că nu sunt acasă. Mai mult, acest bâzâit creștea în intensitate de-a lungul anilor, până când, în anii 2009–2010, devenise un tropăit extrem de neplăcut. Ocazia de a reveni, atunci când a apărut, a fost minunată, și n-am ratat-o.

Călărețul, însă, nu vă va spune toate acestea, dacă îl întrebați. El va raționaliza întregul proces ca să facă să pară că, de fapt, totul a fost calculat și planificat de la bun început. Începând din 2002, când am terminat facultatea în SUA și m-am mutat în Franța, m-am implicat în comunitățile online de cercetători

români tocmai pentru a-mi construi o rețea de relații profesionale. Știam, evident, de pe atunci că nu poți funcționa nicăieri, și mai ales în România, fără a face parte dintr-o comunitate și a avea o reputație, o serie de realizări etc. Am făcut networking timp de 8 ani pentru ca, atunci când ocazia de a reveni se va prezenta, terenul să fie deja pregătit, să nu vin ca un imigrant, parașutat în propria țară.

„Strategia” a dat roade: din 2010 și până acum am fost înconjurat, și în viața profesională, și în cea personală, de cei mai impresionanți, incredibili oameni pe care i-am cunoscut vreodată, pe toate planurile – în frunte chiar cu soția mea. Numai pentru faptul că am putut să îi cunosc și să lucrez cu ei, știu că n-am trăit degeaba. Însă ghilimelele ce încadrează cuvântul „strategia” arată că nu călărețul a avut contribuția determinantă. Rămâne însă întrebarea: cum a știut elefantul?

În primul rând, călărețul uită repede, dar elefantul nu uită niciodată. Mirosurile, sunetele și peisajele Bucovinei și Făgărașului unde mi-am petrecut vacanțele copilăriei, mirosul de tămâie și toaca mănăstirii Sf. Ioan cel Nou din Suceava, fânul din podul unchiului din Făgăraș, maratoanele de bancuri de la nesfârșitele mese de Crăciun și Revelion, lumina Învierii, intoleranța la minciuni totală, radicală, a părinților, pozele și poveștile cu străbunicii și stră-străbunicii, poveștile cu Vlad Țepeș... acestea sunt metabolismul identității mele și în orice alt loc elefantul reacționează imunitar.

În al doilea rând, elefantul a fost mereu

atras de oameni competenți și integri. Întâmplător sau nu, aceasta este rețeta networking-ului de succes oriunde în lume. În România ea are însă o importanță cu totul aparte, datorită rarității acestor oameni. În acest context, ei se știu și se recunosc ușor între ei, deci este suficient să cunoști câțiva pentru ca, mergând pe fir, să ajungi imediat la oricare altul. În plus, comunitatea este în expansiune ca număr de membri, ca eficiență a colaborărilor și, mai ales, ca hotărâre de a-și asuma un rol mai activ și mai vizibil în viața cetății. Suntem la un punct de inflexiune și acum este momentul ideal pentru a se alătura acestei comunități.

Iar în al treilea rând, elefantul meu a vrut mereu să contribuie mai întâi, fără să ceară răsplată. De altfel, este, probabil, singurul mijloc sigur de a intra în rețeaua competenților, și este componenta pe care știu de unde a învățat-o elefantul: de la părinți și de la bunici, care, deloc întâmplător, sunt toți profund credincioși. Spun „deloc întâmplător” pentru că aceasta mi se pare încapsularea perfectă a moralei ortodoxe: „Munca acum, răsplata mai târziu. Mult mai târziu.”

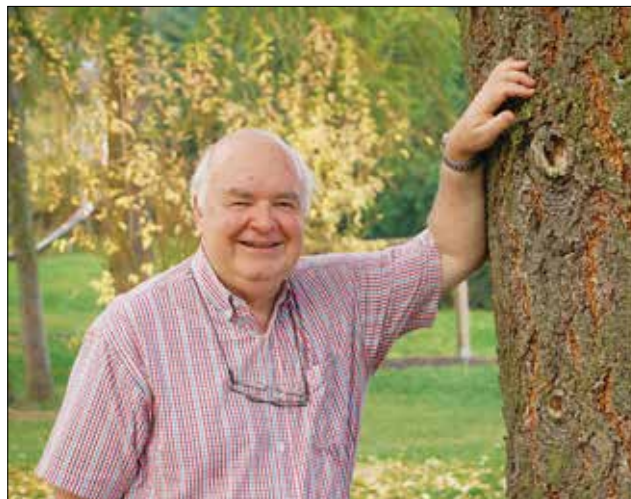
Așadar, cititorule, dacă ești între străini și te trage elefantul înapoi, dar călărețul îți spune că metabolismul românesc este bolnav, atunci intră în legătură cu oamenii competenți și integri, dar nu pentru a cere, ci pentru a contribui. Astfel nu va mai trebui să te lupți cu elefantul, vei contribui la însănătoșirea culturii noastre, și vei fi mai împlinit în România decât oriunde altundeva. ■

Preot Ioan Iliuț (pe scaun), stră-străbunic, și Preot Orest Malcinschi, străbunic, Cajvana, 1933

Un matematician răspunde noilor atei

John Lennox este profesor de Matematică la Universitatea din Oxford și unul dintre cei mai mari apologeți creștini ai momentului. A ținut numeroase conferințe în America de Nord, Europa de Vest și de Est și a fost angajat în dezbateri publice cu unii dintre cei mai importanți atei. Este căsătorit cu Sally și au trei copii.

Întuneric-lumină

Mulți oameni se împotmolesc la primul obstacol, când aud vechiul argument al lui Freud cum că credința în Dumnezeu este o înșelare, o iluzie, o dorință a unei figuri paterne în ceruri etc. Și asta lămurește problema. Manfred Lutz, unul dintre cei mai importanți psihiatri germani contemporani, a scris o carte intitulată „O scurtă istorie a Celui Mare”, adică a lui Dumnezeu. El spune că argumentul lui Freud lămurește problema dacă nu există Dumnezeu. Dar dacă există Dumnezeu, același argument arată că ateismul este o înșelare. Este o proiecție a dorinței ca niciodată să nu ne prezentăm înaintea lui Dumnezeu și să dăm seama de lucrurile rele pe care le-am făcut. Concluzia lui este clară: în problema dacă există sau nu există Dumnezeu, Freud nu te poate ajuta și nici Jung sau Frankel. Trebuie să cauți în altă parte.

Ca o ilustrație, Steven Hawking a fost întrebat de „The Times” ce crede despre religie și a zis: „Este o poveste pentru oamenii care se tem de întuneric”. Am fost rugat să comentez și am spus: „Ateismul este o poveste pentru oamenii care se tem de lumină”.

Credința

Noii atei consideră că, în timp ce „credința științifică se bazează pe dovezi verificabile în mod public, credinței religioase nu numai că îi lipsesc dovezile, dar independența de dovezi este bucuria ei, strigată de pe acoperișuri”. Cu alte cuvinte, consideră credința religioasă ca fiind oarbă. Dar creștinismul tradițional subliniază că credința și dovezile sunt inseparabile. Într-adevăr, credința este un răspuns la dovezi, nu o desfătare în lipsa lor. Apostolul Ioan scrie: „Acestea s-au scris, ca să credeți” (Ioan 20, 31). Cu alte cuvinte, el consideră că ceea ce a scris trebuie privit ca o parte din dovezile pe care să se bazeze credința. Apostolul Pavel spune ceea ce mulți dintre pionierii științei moderne credeau, anume că natura însăși este o parte din dovezile despre existența lui Dumnezeu (cf. Romani 1, 20).

Hristos face ce zice

Istoria ne furnizează dovezi puternice că Dumnezeu S-a descoperit pe Sine omenirii prin Iisus Hristos acum două mii de ani. Acest este bine documentat nu numai în referatul biblic; există

importante surse și o bogăție de descoperiri arheologice care confirmă veridicitatea relatării biblice.

Hristos face afirmații. De exemplu, El afirmă că, dacă am încredere în El ca Mântuitor și Domn, El poate să transforme viața mea. El poate să transforme drogurile într-o familie fericită; El poate să facă divorțurile să nu mai aibă loc; El poate să aducă pace într-o situație conflictuală. Am văzut asta întâmplându-se de sute de ori. Așa că unul dintre motivele care îmi confirmă credința în Dumnezeu este faptul că am văzut și am trăit, o viață întreagă, realitatea că Hristos face ceea ce spune. Asta-i o dovadă fenomenală.

Credința se opune științei?

Știința modernă, așa cum o știm, a explodat în secolele al XVI-lea și al XVII-lea și a apărut dintr-un context creștin. Mulți filozofi ai științei au studiat această problemă și au ajuns la concluzia, care acum se cheamă „teza lui Whitehead”, că oamenii au început să facă știință pentru că se așteptau să găsească legi în natură, și așteptau aceasta pentru că ei credeau în Dătătorul de Lege. Ceea ce înseamnă că, departe de a fi obstructionat știința, credința a fost însăși forța motrice din spatele științei.

Această convingere l-a determinat pe Francis Bacon (1561–1626), considerat de mulți ca părintele științei moderne, să învețe că Dumnezeu ne-a lăsat două cărți – cartea Naturii și Biblia – și că pentru a fi educați cum se cuvine ar trebui să le studiem pe amândouă.

Nimic bun despre Creștinism

Noii atei nu spun nimic bun despre creștinism. Dar atât de multe instituții din societatea noastră, ospicii, spitale, instituții legale, universități sunt întemeiate de creștinism. Moștenirea creștină este imensă.

Jürgen Habermas este unul dintre cei mai

distinși atei din lume, un german. Și el spune: „Egalitarismul universal, din care au izvorât [...] drepturile omului și democrația, este o moștenire directă a eticii iudaice de justiție și a eticii creștine de dragoste. Până astăzi nu există o alternativă. Restul este doar flecăreală postmodernă deșartă”. Aceasta o scrie un ateu! El recunoaște că în spatele Declarației Europene a Drepturilor Omului se află creștinismul. E ușor de uitat.

Imagine

Ați auzit de cântecul lui John Lennon, „Imagine”: „... imaginează-ți o lume fără religie...”. Ei bine, nu sunt John Lennon, ci John Lennox și am scris un cântec care se cheamă „Imagine”. Am zis: „imaginează-ți o lume fără Hitler, sau Stalin, sau Pol Pot”. Ce ziceți despre lumea asta? De ce noii atei nu ne spun nimic despre lumea asta? Unul dintre lucrurile care mă îngrijorează mult este faptul că noii atei nu numai că rescriu istoria primului veac, ci felul cum schimbă istoria secolului al XX-lea.

Mi se pare stupefiant. În cartea „The God Delusion”, Dawkins scrie că nu crede că „există vreun ateu în lume care ar dărâma cu buldozerul Mecca, sau Chartres, York Minster sau Notre Dame”. N-a prea fost în Rusia. Eu am fost. Și m-am uitat la multele găuri din pământ unde cândva au fost biserici. De fapt, catedralele sunt prea înalte pentru buldozere. În Uniunea Sovietică, sub Stalin, și în Republica Democrată Germană, sub Ulbricht, au folosit în schimb explozibilii; de exemplu, pentru a arunca în aer biserica universității din Leipzig în 1968. Stalin, până la urmă, nu a închis decât 54.000 de biserici. Ateismul nu a făcut nimic rău?

Înțeleg bine de ce ar dori cineva să rescrie istoria secolului al XX-lea pentru a îndepărta rolul jucat de ateism, pentru că putem face foarte ușor o paralelă între agenda anti-religioasă a noilor atei și încercarea comunismului de a extermina religia. ■

Catedrala Hristos Mântuitorul din Moscova, aruncată în aer din ordinul lui Stalin la 5 decembrie 1931

Știința lui Dumnezeu

DI. Ford și motorul

Oamenii de știință materialişti ne spun că știința, prin explicațiile ei atotcuprinzătoare, L-a îngropat pe Dumnezeu. Problema este că ei nu reușesc să distingă între mecanism și agent: faptul că înțelegem mecanismul unui anumit fenomen nu înseamnă că nu există un agent care a conceput acel mecanism.

Să luăm o mașină Ford. Se prea poate ca cineva dintr-un colț îndepărtat al lumii, care vede pentru prima dată mașina și care nu știe nimic despre ingineria modernă, să-și închipuie că există un Dumnezeu (dl. Ford) înăuntrul motorului, care-l face pe acesta să meargă. Își mai poate închipui că atunci când motorul merge bine asta este pentru că dl. Ford dinăuntrul motorului îl place, iar atunci când motorul nu merge să fie pentru că dl. Ford nu-l place. Bineînțeles, dacă ulterior va studia ingineria și va desface motorul va descoperi că nu e niciun domn Ford înăuntrul lui. Nici nu i-ar trebui multă inteligență să înțeleagă că nu are nevoie de dl. Ford ca explicație pentru funcționarea motorului. Înțelegerea pe care a dobândit-o despre principiile combustiei interne va fi arhi-suficientă pentru a explica de ce motorul merge. Totul bine până aici. Dar dacă ar decide că înțelegerea principiilor de funcționare a motorului face imposibil să crezi în existența unui domn Ford care a conceput motorul, aceasta ar fi, evident, fals. Dacă n-ar fi fost un domn Ford care să conceapă mecanismul, n-ar fi avut ce să înțeleagă.

Reglaj fin

Pentru ca viața să existe pe pământ raportul dintre constanta forței electromagnetice și constanta forței gravitaționale trebuie să fie foarte bine reglat. A-l mări sau a-l micșora cu numai $1/10^{40}$ face viața imposibilă.

Imaginați-vă, ca o ilustrație a acestei precizii, că acoperiți toată America cu monezi în

coloane care ajung până la Lună (380.000 km), apoi faceți la fel pentru un miliard de alte continente de mărimea Americii. Vopsiți o monedă în roșu și puneți-o undeva în miliardele de coloane. Legați un prieten la ochi și puneți-l să o nimerească în grămadă. Probabilitatea că o va face este $1/10^{40}$.

Fizicianul Freeman Dyson scrie: „Uitându-ne la univers și văzând multele accidente ale fizicii și ale astronomiei care au conlucrat în folosul nostru, aproape că pare că universul oarecum trebuie să fi știut că venim.”

Credința (absolută) în Evoluție

Chiar dacă am face ceva revoluționar, precum a pune la îndoială constanța vitezei luminii, nu am provoca ceva comparabil cu uraganul care se dezlănțuie împotriva persoanei care îndrăznește să-și exprime rezerva în legătură cu anumite aspecte ale teoriei evoluției. Vehemența extremă a opoziției mă umple de uimire. De ce e așa de puternică? Mai mult, de ce numai în legătură cu această arie a cercetării umane am auzit vreodată pe un laureat al Premiului Nobel spunând într-o

Credința în Dumnezeu, departe de a fi un obstacol pentru știință, a fost motorul din spatele ei.

conferință la Oxford: „Nu trebuie să puneți la îndoială evoluția!” Până la urmă, oamenii de știință au îndrăznit să pună la îndoială pe Newton sau Einstein.

Unul dintre cei mai de frunte paleontologi chinezi, Jun-Yuan Chen s-a lovit de această problemă când a vizitat SUA în 1999. Munca sa la descoperirile remarcabile de fosile de la Chengjiang l-au făcut să pună la îndoială teoria convențională a evoluției. Când i s-a spus că oamenii de știință americani nu prea agreează să audă astfel de critici ale evoluției, a răspuns: „În China îl putem critica pe Darwin, dar nu Guvernul, în America puteți critica Guvernul, dar nu pe Darwin.”

Celula vie

Până și cea mai mică dintre celulele bacteriale, cântărind mai puțin de o trilionime de gram, este o veritabilă fabrică microminiaturizată, conținând mii de mașinării moleculare complicate, extraordinar concepute... mult mai complicată decât orice mașină construită de om și absolut fără corespondent în lumea anorganică.

Proteinele

Mașinăriile moleculare sunt alcătuite din proteine, care, la rândul lor, sunt alcătuite din

Există un conflict real, dar nu între știință și religie, ci între teism și ateism, și sunt oameni de știință în ambele tabere.

aminoacizi, dintre care 20 apar în organismele vii. Caracteristica esențială a proteinelor este că aminoacizii care le compun trebuie să fie exact pe poziția corectă în lanț. Asta înseamnă că ordinea în care aminoacizii apar în lanț este esențială, iar nu simplul fapt că se află acolo.

Și acesta este doar începutul, și încă unul modest. Viața, așa cum o știm, necesită sute de mii de proteine, și s-a calculat că probabilitatea ca aceasta să se producă la întâmplare este mai mică decât $1/10^{40.000}$. Sir Fred Hoyle a comparat această probabilitate, ca viața să apară în mod spontan, cu șansa ca o tornadă care trece printr-un depozit de vechituri să producă un Boeing 747.

ADN

ADN-ul se află în nucleul unei celule și înmagazinează instrucțiunile necesare pentru a produce proteinele într-un organism. Este molecula

eredității, care conține acele caracteristici care se transmit copiilor noștri. Ca hard-disk-ul unui calculator, ADN-ul conține baza de date de informații și programul pentru a realiza un anumit produs. Fiecare dintre trilioanele de celule din corpul uman conține o bază de date mai mare decât Enciclopedia Britanică.

Considerații de acest gen au fost hotărâtoare în schimbarea gândirii unor mari oameni de știință. Cosmologul Allan Sandage, considerat a fi părintele astronomiei moderne, câștigător al Premiului Crafoord, echivalentul pentru astronomie al Premiului Nobel, discutând convertirea sa la creștinism la vârsta de 50 de ani, a zis:

„Lumea este prea complicată în toate părțile și interconexiunile ei ca asta să se datoreze șansei oarbe. Sunt convins că existența vieții cu toată ordinea din fiecare organism este pur și simplu prea bine alcătuită”.

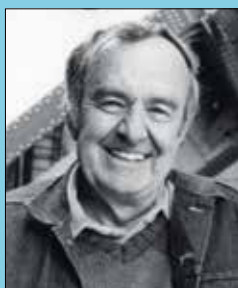
Mintea din spatele științei

Am prezentat dovezi că există o Minte în spațele Universului, o Minte care a intenționat ca noi să fim aici. Există vreo dovadă serioasă și credibilă că acea Minte a vorbit vreodată în lumea noastră?

Mă voi mărgini la a-l cita pe Arthur Schawlow, care a câștigat Premiul Nobel pentru munca lui în spectroscopia laserului. El a spus: „Suntem norocoși că avem Biblia, în special Noul Testament, care ne spune așa de multe despre Dumnezeu în termeni umani ușor accesibili”.

Așadar, nu numai că rezultatele științei indică existența lui Dumnezeu, dar însăși întreaga întreprindere științifică este validată de existența Lui. ■

Fragmente din: „The God Delusion Debate”, „Why The New Atheists Are Missing The Target?” și „God’s Undertaker: Has Science Buried God?”

„De ce există ceva în loc de nimic? De ce electronii au aceeași sarcină și masă? De ce sunt atât de multe procese atât de adânc interconectate?

Această realitate a complexității și a ordinii funcționării unui organism, în care întregul este mai mult decât

suma părților, devine tot mai uimitoare cu fiecare an, pe măsură ce rezultatele științifice devin mai

detaliate. De aceea, mulți oameni de știință sunt acum călăuziți către credință de însăși munca lor.

Dacă nu există Dumnezeu, nimic nu are sens. Argumentația ateilor se bazează pe o amăgire pe care și-o perpetuează cu bună-știință și care este urmarea imediată a premizei lor inițiale.”

Allan Sandage, unul dintre părinții astronomiei moderne, descoperitorul primului quasar, a primit în 1991 Premiul Crafoord (echivalentul Premiului Nobel în domeniul Astronomiei)

Fără istorie nu există națiune

Conf. univ. Marius Diaconescu

Cum vedeți relevanța studiului istoriei pentru elevii de gimnaziu și liceu?

Istoria ne definește ca popor, ne permite să ne identificăm propriile valori și să ne raportăm la ceilalți. Fără istorie nu există națiune. Conștiința națională este caracteristica fundamentală a unei națiuni, iar fără cunoașterea propriei istorii, nu poți avea conștiință națională.

Adolescența este vârsta propice pentru cunoașterea istoriei, deoarece în gimnaziu și liceu se formează caracterele și se dobândesc cunoștințele elementare pentru înțelegerea vieții și a societății. Istoria îi ajută pe tineri să înțeleagă cine sunt ei, cine sunt semenii lor, care sunt valorile care îi reprezintă și pe care trebuie să le susțină.

În ultimii 25 de ani s-au redus orele de Istorie predate în gimnaziu și în liceu, de obicei la doar o oră pe săptămână, cu câteva excepții la școlile de profil. Decidenții din Ministerul Educației, care au alcătuit sau supervizat programa școlară, au înțeles greșit necesitatea reformării învățământului în domeniul istoriei. Probabil că o vină o au și manualele din perioada comunistă, după care au învățat decidenții din minister, care abundau în discursuri naționaliste și în

omagii conducătorului iubit. Ar trebui manuale mult mai bine definite din perspectiva conținutului, în care istoria națională să aibă mai multă pondere. Desigur, istoria politică și mai ales personajele din Panteonul național să fie echilibrat prezentate.

Profesorul nu are nevoie de manuale alternative, el trebuie să fie un bun cunoscător al istoriei, să știe mai multă istorie decât programa școlară și să fie capabil să îi atragă pe elevi către cunoașterea istoriei. Din păcate, calitatea profesorilor din învățământul pre-universitar lasă de dorit, deoarece salariile mizere și condițiile improprie sunt atractive doar pentru cei slab pregătiți, care nu au alternative. Un salariu decent ar atrage absolvenții de facultate bine pregătiți spre învățământ. O strategie pe termen mediu și lung la nivelul fiecărei comunități, indiferent dacă este rurală

Istoria ne definește ca popor, ne permite să ne identificăm propriile valori și să ne raportăm la ceilalți.

sau urbană, ar putea atrage profesori buni.

În ultimele luni a fost o tentativă la nivelul Ministerului Educației de a scoate istoria ca disciplină obligatorie în gimnaziu și a plasa câteva lecții de istorie pe teme alese de amatorii din minister într-o nouă disciplină numită

Emisiune Romfilatelia dedicată împlinirii a 550 de ani de la punerea pietrei de temelie a Mănăstirii Putna

Științele vieții. Aici istoria era amestecată cu educația sexuală sau educația civică. Sper că decidenții din minister au înțeles corect opoziția societății la acest proiect de anulare a propriei identități naționale și au renunțat la acest plan diabolic.

Istoria trebuie să rămână disciplină distinctă în programa școlară, atât la gimnaziu, cât și la liceu, numărul orelor arondate istoriei trebuie să crească la două ore pe săptămână, iar istoria națională trebuie să fie mult mai prezentă în manuale.

Cum ați preda istoria unui tânăr?

Metoda manualelor alternative este o eroare strategică. Varietatea informațiilor din manuale este mult prea mare, deoarece autorii și-au permis o prea mare larghețe în interpretarea programei școlare. În loc să pierdem banii pe manuale alternative, ar trebui să identificăm cele mai bune metode de predare, pe care profesorul să le adapteze după specificul local și după nivelul general al clasei. Este nevoie de material didactic de calitate. De exemplu, degeaba avem atlase școlare editate

etc. Imaginile bine selectate ajută la sedimentarea informației și trezesc interesul elevului. În plus, excursiile tematice la obiective istorice ar trebui să fie obligatorii.

Metodologia predării istoriei ar trebui să se adapteze la evoluția tehnologiei și la interesul adolescenților către provocările informaticii. Sunt sigur că prin jocuri pe calculator pe teme de istorie s-ar învăța mult mai multă istorie decât doar după niște manuale insipide. Profesorul trebuie să combine mai multe metode de predare, să adapteze instrumentele pe care le are la dispoziție la nivelul intelectual al elevilor și, foarte important, să îi atragă spre cunoașterea istoriei.

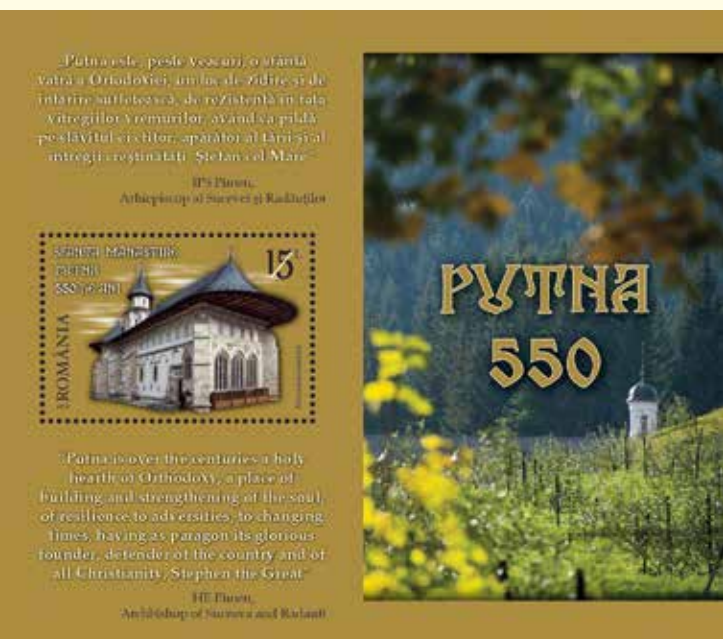
Istoria nu este tabla înmulțirii pe care să o înveți pe de rost. Istoria este o sumă de informații diverse, nu doar date, ci evenimente, personalități, procese istorice, care toate formează un întreg.

Ce v-a inspirat din istoria noastră? Aveți anumite episoade, personaje favorite?

În adolescență am citit foarte multe romane istorice, care m-au atras către istorie și mi-au trezit curiozitatea. Pe de altă parte, provin dintr-o regiune în care baladele și poveștile despre Pinteza Viteazului te atrag spre cunoașterea istoriei, te îndeamnă să afli mai multe. Iar ruinele cetăților, cu poveștile lor despre domnițe cu coșite aurii sau despre tuneluri prin care scăpau

Istoria trebuie să rămână disciplină distinctă în programa școlară.

de edituri în scop comercial, dacă nu punem la dispoziția profesorului hărți în format electronic, imagini relevante după picturi, sculpturi, fortificații sau alte clădiri, obiecte din muzee

cei asediați de turci sau de tătari trezesc imaginația oricărui adolescent.

Dacă inițial era curiozitate, istoria a ajuns pentru mine un stil de viață. De 24 de ani cercetez documente în arhive și citesc cărți prin biblioteci. Curiozitatea este condiția sine qua non pentru a deveni istoric.

Personal, sunt atras de nobilii români din Transilvania; strămoșii mei pe linie paternă au fost iobagi ai familiei Dragffy. Mă bucur să îl redescopăr pe Matia Corvin, regele Ungariei de origine română, să văd că el nu și-a negat originea românească, ba chiar a folosit-o pentru a se lăuda cu originea romană.

Tot cu interes cercetez și istoria lui Ștefan cel Mare sau a lui Mihai Viteazul, personaje pe care le redescopăr cu pasiune dincolo de discursul naționalist din cărțile de istorie. Cât de interesant este să înțelegi dimensiunea politicii externe a Moldovei în timpul lui Ștefan cel Mare, să vezi cum este respectat de regii puterilor învecinate! Este plăcut să îl descoperi pe Mihai Viteazul altfel, să înțelegi că el a avut atribuții ca un principe în Transilvania cucerită, să găsești documente despre înobilările făcute de el, despre donațiile sau confiscările de moșii etc. Sau să descoperi sensul Unirii din 1600 dincolo de imaginarul istoricilor moderni.

Interesantă este și istoria modernă sau contemporană, dar sunt mai atras de misterul Evului Mediu românesc. Orice istoric adevărat își pune întrebarea „cine suntem?” și, indiferent de teoriile vehiculate în istoriografie, încă

mai este mult de cercetat pentru a cunoaște originea și începuturile poporului român.

Ce admirați, ce apreciați la poporul român?

În primul rând originea romană a poporului român. De la Rîm ne tragem, vorba cronicarului. Sunt mândru că românii sunt urmașii romanilor, că avem în spate o istorie milenară, căreia doar noi i-am supraviețuit. Cine se mai poate mândri cu numele de român, o dovadă atât de clară că suntem urmașii romanilor?

Generația noastră trăiește această aniversare a unui centenar de la formarea României Mari în 1918. Trebuie să marcăm această aniversare astfel încât lumea, în special europenii, dar nu numai, să înțeleagă cine suntem noi, românii.

Peste 2 ani se împlinesc 100 de ani de la Marea Unire. Ce relevanță are Marea Unire în contextul global în care trăim?

Românii sunt conduși de politicieni care nu înțeleg dimensiunea momentului aniversar dincolo de discursuri găunoase. Un astfel de moment ar trebui să fie mobilizator pentru noi toți, să vrem să dăm mai mult pentru a lăsa ceva urmașilor. Generația noastră trăiește

această aniversare a unui centenar de la formarea României Mari în 1918.

*Pentru a aminti pe toți Români, frații mei,
și spre a-mi întări gândurile Unirii lor
naționale și politice, m'am rugat la
mormântul Sfântului Ștefan, azi 17 Iulie 1911
la Putna*

*Locotenentul Constantin Mărgăritescu
și soția sa Emilia Mărgăritescu*

Trebuie să marcăm această aniversare astfel încât lumea, în special europenii, dar nu numai, să înțeleagă cine suntem noi, românii. Din păcate, nu văd niciun proiect de amploare, de rezonanță, prin care să marcăm această aniversare. Poate fi o ocazie de a ieși cu capul sus în lume.

Nu se împlinesc 100 de ani de la Marea Unire din 1918 în fiecare an. Sper ca România să nu rateze această ocazie de a-și promova imaginea în lume, printre prieteni și neprieteni.

Cum vedeți relația cu Republica Moldova? Vedeți posibilă unirea cu Basarabia în viitorul apropiat? Ce ar trebui făcut pentru aceasta?

România nu are un proiect politic pentru Unirea Basarabiei. Politicienii români sunt incapabili, la 26 de ani de la Revoluție, să se rupă de subordonarea față de Kremlin. Politicienilor români le este încă prea frică de Rusia ca să conceapă și să urmeze un proiect național în urma căruia să se realizeze Unirea.

Unirea va fi posibilă când vor fi întrunite minim două condiții: numărul basarabenilor care doresc Unirea să fie suficient de mare pentru a

forma o masă critică pentru scena politică din Republica Moldova, iar marile puteri vor accepta un partaj al influenței lor politice în această parte a Europei prin care Basarabia să se unească cu România.

România trebuie să declare cu fermitate că Moldova este o parte a României ruptă prin tratatul Ribbentrop-Molotov, statul Republica Moldova este o creație artificială și Unirea este un proiect de țară, indiferent de costurile politice sau financiare. Este necesar un discurs ferm, indiferent de poziția Rusiei, a Statelor Unite sau a Uniunii Europene.

Este nevoie de fermitate din partea României în problema Basarabiei. Lipsa acestei fermități alimentează antiromânismul peste Prut. Antiunioniștii nu ar fi avut un succes atât de mare dacă România ar fi fost fermă și ar fi promovat Unirea în Basarabia. Televiziunea Română este slab promovată, în schimb canalele rusești sunt omniprezente, presa online este dominată de ruși, iar ziarele și revistele tipărite din România nu ajung deloc la Chișinău.

Unirea nu este un troc politic, este un deziderat. Trebuie să ne construim singuri momentul istoric. În 1916, românii au trecut Carpații pentru că erau ferm convinși că românii din Transilvania sunt frații lor și toți trebuie să trăiască într-o singură țară.

Câți români ar fi dispuși azi să treacă Prutul? Avem, oare, azi comandanți militari capabili să dea ordinul: „Români! Vă ordon, treceți Prutul!”?

În 1918, am avut politicieni care au înțeles importanța momentului, care au știut să lupte pentru interesul național, pentru realizarea Unirii și pentru recunoașterea Unirii.

Avem, oare, azi oameni de stat care să aibă curajul să îi înfrunte pe liderii marilor puteri pentru a susține interesele României? Unde este Ion I. C. Brătianu, unde este Take Ionescu, unde este Alexandru Vaida-Voievod? Unde sunt urmașii lor din politica românească? ■

Urna depusă pe mormântul Sfântului Ștefan de către studenții participanți la Prima Serbare a Românilor de Pretutindeni, Putna, 1871

Viața se cere împărtășită!

Liga studenților din Cluj

Suntem tineri cu potențial și dorim să punem în lucru acest potențial. Ne dorim să facem o schimbare în bine în comunitatea noastră, în țara în care trăim. Ceea ce ne apropie și ne unește sunt valorile: iubirea de cultură, de țară, de tradiții și de obiceiuri, credința, munca. Ne propunem și luptăm să fim oameni buni în domeniul nostru de specialitate și să îi ajutăm pe cei din jurul nostru ca împreună să facem performanță. Suntem pasionați de poezie, muzică și artă. Ne place sportul, vrem să vizităm, căutăm mereu să fim informați, să cunoaștem. Încercăm să fim activi atât pe plan profesional, cât și pe plan familial și în societate. Cercetându-ne pe noi și nevoile noastre ca și tineri, am descoperit organizația *Liga studenților din Cluj* – cadru ideal pentru a găsi răspuns sau măcar indicii cu privire la căutările noastre. Dar nu oricum, ci după o rețetă care nu dă greș: *raportând tot ceea ce facem la Dumnezeu!*

Liga este a tuturor tinerilor

Ne dăm întâlnire – constant cam 35–40 de tineri – în fiecare miercuri și primim cu drag pe

oricine. Suntem foarte deschiși, nu avem limitări sau probe. Nu insistăm și nici nu încercăm să impresionăm. Tinerii care vin la noi rămân dacă se regăsesc, dacă se identifică cu firescul nostru. Începem întâlnirea cu Paraclisul Maicii Domnului, rostit sau cântat pe notație psaltică. De când facem aceasta, organizația noastră a devenit mult mai numeroasă, la fel și activitățile pe care le facem. Noi suntem la început, cam de un an și jumătate ne întâlnim, dar am făcut lucruri la care nici nu îndrăzneam să gândim și de aceea ne place să spunem că *Dumnezeu ne-a întâlnit, Maica Domnului ne adună și Sfinții Brâncoveni ne coordonează evenimentele.*

După Paraclis, structura întâlnirii diferă de la săptămână la săptămână: câteodată avem un invitat special, cum ar fi un psihoterapeut care ține workshop-uri precum gestionarea emoțiilor în *public speaking* sau organizăm grupuri de discuții pe teme precum relațiile de cuplu. Alteori facem anumite jocuri care să ne ajute să lucrăm într-o echipă, să colaborăm cu ceilalți, să problematizăm și să ne eficientizăm timpul, să găsim soluții și să rămânem optimiști. Majoritatea dintre noi fiind studenți, cele mai multe activități sau proiecte în

care suntem implicați presupun lucrul în echipă. Mai mult, examenele orale, susținerea lucrărilor, dezbaterile presupun curaj și stăpânirea emoțiilor în fața celorlalți. De aceea, este important exercițiul în Ligă, deoarece, acumulând ceva experiență, chiar printr-o simplă simulare în fața prietenilor din Ligă, devine mai puțin apăsătoare și îngrijorătoare experiența din mediul exterior. Încurajarea din partea prietenilor în stângăciile noastre ne oferă încredere și stăpânire de sine.

Poți fi și tu „Vocea Ligii”!

La întâlnirile noastre vizionăm uneori filme, documentare sau scurtmetraje. De curând, o membră a lansat în avanpremieră la Ligă scurtmetrajul regizat de ea ca temă de licență, o autobiografie a experienței ei la Mănăstirea Oașa. Cam la fiecare

întâlnire ne-am obișnuit să prezentăm și să recomandăm o carte pe care am citit-o. Prin aceasta, încercăm să ne cultivăm pasiunea pentru literatură și să ne ambiționăm reciproc să citim mai mult. Cum procedăm? Unul dintre noi vine în față cu cartea citită și vorbește despre conținut într-o manieră cât mai atractivă, ca să stârnească curiozitatea celorlalți. Mai mult, o pune la dispoziția celorlalți. Și astfel, încet, încet se umple și biblioteca din sediul organizației. Foarte des, la întâlnirile noastre avem și un moment artistic. Am încercat să ne cunoaștem mai bine prin talentele și pasiunile pe care le avem, de aceea, fiecare este încurajat să împărtășească dragostea lui de cântec, de poezie sau de teatru. Și ne-am dat seama că ne relaxează astfel de momente și ne binedispun. Chiar am pus în scenă câteva episoade din emisiunea „Vocea Ligii” („Vocea României” – varianta adaptată sau *updatată*), cu juriu, cu prezentatori, cu pauze publicitare și știri de ultima oră. Ca la carte.

Provocarea: hai să facem o schimbare!

Suntem foarte activi și ne place să experimentăm lucruri noi, dar căutăm mereu să ne încadrăm în bugetul studentului. Astfel, ieșim să facem sport împreună: mergem cu bicicletele, la alergat sau în drumeții pe munte. Iarna organizăm ieșiri la schi pe pârtiile din Munții Șureanu. Cazarea și masa sunt asigurate de Mănăstirea Oașa. Anul acesta, cam la fiecare ieșire ne-am adunat de peste tot din țară, mai bine de 100 de tineri; sâmbăta era ziua de pârție – cu schiurile sau snowboard-ul

în picioare, iar duminică era zi de Liturghie – cu opinci în picioare și costum popular!

Din dorința de a face cât mai mult pentru comunitate, am colaborat cu alte organizații studențești la o acțiune de ecologizare în cadrul campusului studențesc Hașdeu, organizată de Universitatea Babeș Bolyai din Cluj-Napoca. Am lucrat pe 2 direcții: curățarea unei anumite zone circulată zilnic de către studenți, care arăta destul de rău, fiind plină de pietre, buruieni, lăstari și gunoaie și plantarea de puieți în jurul căminelor studențești. Ne-a prins foarte bine această activitate (lăsând la o parte bătăturile și febra musculară). Ne propunem să desfășurăm bianual asemenea acțiuni de ecologizare, următoarea fiind în toamna lui 2016.

Taberele de la Oașa

Excursiile, work-shopurile și taberele de la Mănăstirea Oașa din Munții Șureanu și de la Metocul din Găbud sunt evenimentele cele mai așteptate de către noi, cărora le acordăm prioritate în planificarea vacanței sau weekend-urilor. Acestea au scop atât educativ, cât și spiritual. Lucrarea cu tinerii de aici este imensă și mai mult decât bine-venită, este necesară. Părinții de la mănăstire se dedică întru totul și ne oferă, pe lângă cele materiale (cazare, masă, drumeții) și cele spirituale (sfaturi, timp, conferințe, invitați speciali). Tot ceea ce au și știu împărtășesc cu noi. De obicei, taberele au dată fixă și o temă anume, pentru abordarea căreia sunt invitați oameni importanți, atât din mediul cultural, cât și bisericesc.

Cu drag de folclor și etnografie

Unii dintre noi avem în comun pasiunea pentru tradițiile și obiceiurile vechi. Astfel, am inițiat un *Atelier de etnografie și folclor*, în cadrul căruia ne propunem să studiem mai aprofundat particularitățile zonelor etnografice ale țării. Un prim eveniment a fost *Concertul de colinde vechi de Sfântul Nicolae*, realizat împreună cu Asociația Studenților Creștini Ortodocși din Cluj. În cea mai mare sală de evenimente din Cluj a răsunat bucuria colindelor, entuziasmul colindătorilor și aplauzele spectatorilor (peste o mie, media de vârstă fiind între 30–35 de ani). Am reușit o reiterare a obiceiului vechi de colindat: cu toată recuzita – steag de colindat, colac, gazde, porturi populare autentice, orații, mișcare scenică. Ceata Ligii a fost cea mai numeroasă – peste 50 de colindători voioși! Am colindat și căminele studențești, campusul, strada Pieziș, plină de pub-uri și baruri studențești, în porturi populare. Mirarea celorlalți nu a fost mică, unii chiar alăturându-ni-se. Am mers cu colinda și la Administrația Universității și, împreună cu ASCOR-ul, prin spitale.

Următorul nostru proiect este *Reconstituirea obiceiului vechi al nunții*. Prilejul ni l-au oferit doi dintre tinerii din organizație, care se vor căsători în octombrie și vor ca nunta lor să fie după datina străbună. Provocarea este mare: mireasa este din Moldova și mirele din Bihor, deci vom avea mult de cercetat și de studiat pentru a înțelege particularitățile celor două zone etnografice, ca apoi să le putem reconstitui cât mai fidel.

Voluntariat cu copiii de la Oncologie

Doritori să ne implicăm, să ajutăm și să dăruim din ceea ce avem: timp, zâmbete, lucruri, unul dintre noi a venit cu propunerea de a ne implica la centrele de copii. Așa am ajuns să mergem regulat la Spitalul de Oncologie, secția infantilă, împreună cu cei de la ASCOR. Aici sunt între 20–30 de copii prezenți constant. Unii stau o săptămână, alții 2 luni sau mai mult, depinde de stadiul bolii, dacă funcționează tratamentul sau dacă avansează cancerul. Toți sunt însoțiți de părinți sau alte rude care vin de departe și fac sacrificii extraordinare ca să le fie alături.

Noi obișnuim să mergem cam de 2 ori pe săptămână, după-masa, în grup restrâns de maxim 5 persoane, căci doar atât ne este permis. Am observat că cea mai mare nevoie, atât a copiilor, cât și a părinților, este relaționarea, stabilirea unei legături între părinți, copii și persoane care nu sunt bolnave. Copiii se bucură nu atât de pachetele pe care le aducem, cât de grija, atenția și iubirea pe care le-o purtăm, de faptul că nu îi uităm și nu îi abandonăm în suferința lor. La început, copiii nu prea discutau între ei. Venind cu inițiativa „Hai să ne jucăm împreună!” i-am câștigat și pe ei, efectul

văzându-se de la o săptămână la alta – luau ei inițiativa de a se juca împreună, cel care știa mai multe jocuri îi învăța și pe alții, începeau să se formeze prietenii. Dintr-o dată, spitalul nu mai arăta așa deprimant și înfricoșător, ci semăna cu un loc mai vesel, cu o grădiniță. Cel mai impresionant este că relațiile de prietenie dintre copii dau un imbold și reprezintă un model și pentru părinți, care au început să fie solidari cu durerea celuilalt.

Tu ce îți dorești de Crăciun?

Unii dintre acești copii au vârste fragede. Când am început să mergem la Spital am cunoscut o fetiță care își sărbătorise prima zi de naștere, prima ei aniversare, sub tratament și perfuzii, pe un pat de spital. A murit câteva luni mai târziu.

De Crăciun, ne-am pregătit și noi mai mult, încercând să îi bucurăm pe copilași. După ce Moș Crăciun a împărțit darurile, un băiat a venit la noi și ne-a spus: „Pot să te rog ceva? Poți să-mi faci o poză cu Moșul și să o lași mamei? Căci la Crăciunul viitor nu cred că o să mai ajung, dar vreau să aibă mama o poză cu mine și cu Moș Crăciun.”

Gând de viitor

Timpul și energia investite în activitățile și relațiile cu cei din Ligă ne-au îmbogățit enorm. Ne-au ajutat să corectăm anumite lucruri la noi înșine, care se cereau corectate. Ne-au îmbunătățit relaționarea cu ceilalți, am devenit mai deschiși și am învățat să facem sacrificii mult mai ușor. Acum dăruim din ceea ce avem mai mult celorlalți decât păstrăm pentru noi și suntem mult mai împăcați cu lucrul acesta! Nu avem o muncă ușoară: ne luptăm continuu să nu cedăm, să nu abandonăm, căci dezamăgirile și epuizarea le resimțim mereu. Trebuie continuu să ne lucrăm pe noi înșine.

Ne propunem să organizăm constant conferințe prin care să aducem în fața tinerilor oameni valoroși, profesioniști adevărați, modele de urmat. Vrem prin aceasta să atragem atenția și să declanșăm teme, subiecte de discuții și propuneri aplicabile în societatea civilă. Ne propunem să promovăm valorile autentice românești, ca un răspuns la divertirea și slaba lor promovare în societate.

Liga este pentru noi cea mai bună alternativă la singurătate, superficialitate și mediocritate. Noi credem că orice schimbare și lucru bun începe cu și de la propria persoană. Suntem tineri și vrem să ne petrecem timpul cu alți tineri, dar un timp de calitate, constructiv și plin de bucurii. Căci viața se cere împărtășită! ■

Răspunsuri la întrebări ale tinerilor de azi

Care este specificul tinereții?

Specificul tinereții este Căutarea – „cărui ideal să-mi dedic viața?” Este Întrebarea – „cine sunt eu?”, „care-i rostul meu pe pământul ăsta?” Este Formarea – precum o bucată de ceară topită primește pecetea sigiliului, așa și tinerețea primește pecetea modelelor pe care și le alege (de aceea este de maximă importanță să ne alegem modele bune, curate în viață). Este Zborul – spre înalt, spre mai sus (tot mai sus), spre Frumos, spre Bine, spre Adevăr, spre Iubire – este „Pasărea în zbor” a lui Brâncuși. Este Țăsnirea, este ieșirea din legăturile pământului (din monotonie, din stagnare, din moleșală, din răutăți, din nedreptăți, din blazare, din „Nu se poate”). Este Eroismul. Este Nebunia de a crede că orice ideal, oricât de înalt, se poate atinge, că poți să ajungi cu

mâna până la stele și apoi, mai departe, până la Dumnezeu. Este Dorul de Comuniune, de Împărtășire, de a fi una cu toți. Este Vederea Bunătății din oameni. Este Sinceritatea. Este Curajul. Este Eroismul. Este Dăruirea. Este dorința de a face binele, de a ajuta. Este tot ce e mai frumos în sufletele oamenilor. Este Frumoasă – nu există tânăr urât!

Dar este și Fragilitatea. Este Lipsa de Experiență, de Discernământ. (Și de aceea) Este Nevoia de Povățuitor. Este o mare Comoară râvnită și vânată de ce e rău (de minciună – și de tatăl minciunii –, de manipulare, de compromis, de păcat, de plăceri nesăbuite, de împrăștiere, de „Merge și-așa”, de „Las’ pe mâine”, de eșuarea în mărginirea adusă de alipirea inimii de idolii acestei lumi).

Este Nădejdea și Viitorul neamului și a omenirii întregi. Dacă tinerețea noastră nu are un ideal, neamul nostru nu are viitor.

Care este definiția iubirii?

Iubirea este Dumnezeu, iubirea nu se poate defini. Iubirea devine o caracteristică a relației dintre noi și Dumnezeu. Și orice relație este intimă, este unică. Nu poate fi definită în mod general. Iubirea strălucește altfel în fiecare. Strângeți relația cu Dumnezeu, faceți-o cât mai intimă. Dacă încercați să dați o definiție iubirii, vă depărtați de esența ei.

De ce să încercăm definiții când putem să trăim; mai multă relație, mai puțină teorie. De ce să nu îți faci puțin timp și pentru Dumnezeu? Părintele Serafim Rose spune că noi ne gândim la Dumnezeu maxim zece minute pe zi, în timp ce Dumnezeu se gândește toată ziua la noi. Dacă ar fi invers, am muri. Vă dați seama că noi trăim tocmai pentru că cineva se gândește la noi? Să-L facem părtaș pe Dumnezeu vieții noastre și El ne va face părtaș vieții Lui.

Iubirea se dobândește sau este în noi?

Iubirea vine de la Dumnezeu către noi, iar iubirea noastră este o iubire răspuns. Iubirea nu poate niciodată pleca de la noi, ci

se poate doar întoarce de la noi. Noi suntem ca o oglindă care reflectă ceea ce primește. O caracteristică a iubirii este că vine de sus în jos, ca un far, ridicându-te permanent de la nivelul la care ești către Dumnezeu, pentru că iubirea este din Dumnezeu. Desăvârșirea constă în puterea farului, nu în calitatea materiei de a oglindi lumina. Ce poate fi mai nepotrivit pentru a reflecta lumina decât materia din care este făcută Luna? Și, totuși, ea strălucește atât de tare! Datorită Soarelui! Așadar, dacă vrem să strălucim mai tare, trebuie să ne îndreptăm mai mult către lumină. Atâta vreme cât vom privi către Dumnezeu, vom lumina, și atunci și cei din jurul nostru vor începe să se apropie de El.

Iarăși, este o caracteristică a iubirii să se înmulțească, precum lumina lumânării. Cu cât o împarți la mai multe lumânări, cu atât lumina se înmulțește, nu scade. Scade materia, dar lumina se înmulțește. Părintele Stăniloae spune că „omul este singura ființă limitată, creată, care este capabilă să absoarbă în ea infinitul; absorbind infinitul, îl poate da mai departe”.

Cum știm dacă iubirea noastră este adevărată sau nu?

Trebuie să o punem alături de iubirea veșnică a lui Dumnezeu. Iubirea, smerenia și blândețea sunt virtuți care derivă din relație. Iubește, însă fă-o la picioarele lui Hristos. Dacă vrei iubire, dacă vrei smerenie, stai lângă Hristos. Vrei blândețe? Stai lângă Hristos. Numai stând lângă El, smerenia Lui te va molipsi și pe tine, te va pătrunde și pe tine; blândețea Lui te va înmuia, iubirea Lui te va inspira. Aceasta este adevărata ucenicie. A sta la picioarele Stăpânului și a te lăsa schimbat de El.

Trebuie să avem un reper și Acesta este Hristos. Stând la picioarele Lui, iubirea ta va fi pusă în focul iubirii Lui și va dobândi adevăratul reper. Dacă nu stai acolo cuminte, smerit, iubirea ta va fi deviată întotdeauna. Iubirea nu își are reperatele în lume și cu atât mai puțin în rațiune. Ea își află reperul unic în inima aceea care se încălzește la focul dragostei lui Hristos.

Cum Îl descoperim pe Dumnezeu?

Să avem permanent gândul la Dumnezeu și ce nu știm să Îl întrebăm: „Doamne, Tu ce ai

face în locul meu?” Dacă Îl facem părtaș vieții noastre, să-L facem părtaș până la capăt. Și El ne va face plenar părtaș vieții Lui. Când ne rugăm, să ne rugăm ca unei persoane reale. Ca și cum suntem doi în cameră și stăm pe întuneric. Chiar dacă eu nu zic nimic, tu știi că te ascult, că sunt acolo. Însă, din când în când, trebuie să facem exercițiul să mai tăcem și să-L lăsăm și pe El să vorbească. Dacă gura tace, inima vorbește.

Ce înseamnă să fii sfânt?

Sfințenia nu înseamnă desăvârșire, nici virtuozitate. *Sfânt*, în traducere, ar însemna *ales*. Părintele Dumitru Stăniloae spune că sfințenia începe de acolo de unde omul nu mai poate să se desăvârșească. Omul se poate desăvârși până la un punct, pentru că este limitat. De la acea limită începe sfințenia, începe harul lui Dumnezeu să îl tragă pe om în sus prin iubire. Dacă se dezvoltă iubirea în tine are de ce să te apuce Dumnezeu să te ridice deasupra nivelului tău.

Sfințenia înseamnă să Îl iubești pe Dumnezeu atât de mult încât să uiți de tine, să te uiți la aproapele până uiți de tine, să nu mai fii conștient de tine, ci de ceilalți. Să te îndrepti cu iubire către celălalt, fără să te mai întorci înapoi. Dacă poți să compari cât ai investit cu unul și cu altul, înseamnă că nu ai uitat de tine. Nu trebuie să știi cât ai investit. Tu trebuie să investești tot ce poți, tot ce ai, tot ce ești!

Ce înseamnă „a sta la picioarele lui Hristos”?

Aceste cuvinte trebuie mai mult trăite, decât înțelese. Să stăm cuminiți la picioarele Lui, smeriți, și să începem construirea relației noastre cu Dumnezeu. Este zona în care numai noi și Dumnezeu avem acces. Să înțelegem ce loc are El în viața noastră. Să-i mulțumim pentru toate cele dăruite nouă la arătare, dar și pentru cele pe care numai sufletul nostru le știe. Să ne smerim că nu am reușit să întoarcem nimic din iubirea pe care a pus-o în noi. Făcând așa, o să ajungem să ne comportăm ca niște fii adevărați, adică ne vom strădui să facem toate spre bucuria Tatălui.

Ce să facem în situații ca aceea de la „Colectiv”?

Este clar că acolo a fost lucrarea satanei. Am auzit pe cineva zicând că tinerii de la Colectiv aveau nevoie de compasiune. Aceia aveau nevoie de pocăință, nu de compasiune. Compasiunea este un termen învechit toleranței. Toleranța nu este din Biserică, ci îngăduința. Toleranța duce la uniformizarea, la nivelarea dintre bine și rău. Gheron Iosif spune că, atunci când un om este într-o stare de cădere atât de mare încât până și voința lui este ținută în gheare de către diavol, este nevoie, și Dumnezeu așteaptă, multă rugăciune și răbdare, dar din partea celorlalți. V-ați gândit că tragedia de la *Colectiv* a fost un test și pentru noi? Dumnezeu aștepta de la noi să ne pocăim în locul lor. Cei mai mulți au murit de moarte năprasnică, puțini au avut timp să se pocăiască. S-a pocăit cineva pentru ei? Nimeni. Ai putea să mă întrebi, de ce să mă rog eu pentru acela care era în club? Pentru că s-a mâhnit Tata! Să înțelegem că un om nu poate fi înlocuit în inima nimănui, cu atât mai puțin în inima lui Dumnezeu. Noi ne-am pus în locul fiului cel bun, însă ne-am ispitit la fel ca acela. Am greșit, la fel ca și el, pentru că nu ne-am pus deloc problema din punctul de vedere al Tatălui.

Au început să lovească împotriva Bisericii și noi am ripostat, închizându-ne astfel ușa pocăinței. A fost un duh în zilele acelea, încât nimeni nu se putea ruga. Nimeni nu a mai ținut cont de iubirea Tatălui, nimeni nu a mai ținut cont de mâhnirea Lui și de mâna Lui întinsă streșină la ochi în așteptarea întoarcerii fiului risipitor. Noi ar fi trebuit să zicem: „Vreți să ne răstigniți? Dar de asta suntem aici. Răstignește-ne!” Am greșit când am ripostat, pentru că nu dreptatea primează, ci iubirea și mila. Și e vorba de mila și iubirea Tatălui.

De ce ni se pare așa de grea pocăința în ziua de astăzi?

Pocăința începe prin a-ți conștientiza starea de păcat, de depărtare de Dumnezeu în care te afli, ceea ce înseamnă că următorul pas este să ne smerim, să-L punem pe Dumnezeu mai presus. A te smeri este foarte greu în ziua de astăzi. Este greu să te lepezi de tine, să te lași la urmă, să recunoști că ai greșit. În ziua de astăzi parcă este o cultură a îndreptării de sine și a închipuirii de sine. Mereu este vorba numai de tine.

Pocăința, așa cum o înțelege Sfântul Ioan Gură de Aur, este întoarcerea în inima lui Dumnezeu. Pocăința nu este legată de efortul tău personal, ci de deschiderea inimii lui Dumnezeu. Dacă vrei să pășești pe calea pocăinței, trebuie să înțelegi cum se deschide inima lui Dumnezeu față de tine, trebuie să înțelegi că, de fapt, Dumnezeu face acest efort pentru tine. Tot Sfântul Ioan Gură de Aur spune că Dumnezeu nu numai că ne-a dat în dar pocăința, dar o și face în locul nostru. Nu a fost vorba niciodată de efortul celui care tinde să se întoarcă în inima Tatălui, ci a fost vorba întotdeauna de brațele permanente deschise ale Tatălui. Și noi închidem ochii!

Cum să citim Evanghelia?

Evanghelia a fost numită de un Sfânt Părinte „scrisoarea de iubire a lui Dumnezeu către om”. O scrisoare de iubire nu e o scrisoare deschisă, deși Evanghelia se propovăduiește la toată lumea. Este o scrisoare intimă și, de aceea, atunci când citești Evanghelia pe tine te mișcă într-un fel, iar pe altul în alt fel. Ar trebui să citim Evanghelia pornind de la acele pasaje care ne ating și ne înfierbântă inima. Acest lucru nu se poate face însă fără de rugăciune, deoarece se poate strecura foarte ușor în inimile noastre înșelarea. ■

Protos. Hrisostom C.

Când Dumnezeu a stat lângă mine

Accidentul

În iunie 2013 am avut un accident în urma cărui m-am ales cu arsuri de gradul I, II și III (25%). Până să ajung la spital n-au prea putut – nici părinții, nici medicii – să-mi facă ceva. De durere – căci fața, toracele, brațele și picioarele îmi erau afectate – îmi scăzuse tensiunea foarte tare. Eu nu vedeam. Auzeam doar medicii de pe ambulanță, care se panicaseră și spuneau șoferului să accelereze.

Îmi trecuse prin minte o secvență în care îmi spunea cineva că rugăciunea domnească, Tatăl nostru, ajută foarte mult, mai ales dacă este rostită de mai multe ori pe zi. Și am spus această rugăciune tot drumul – 39 de minute. Poate părea puțin, însă, cu acele dureri, mi s-a părut cel mai lung drum! Dar știu că Dumnezeu, în pofida tuturor lucrurilor pe care le-am făcut – nu bune –, mă iubește maxim, cum îmi place mie să spun! A fost un moment în care am simțit că mi-e ascultată rugăciunea. Nici n-aș putea reda în cuvinte ce am simțit atunci...

Acea întâmplare a fost momentul în care am înțeles că mi se dă o a doua șansă. Și că trebuie să-L caut pe Dumnezeu mai des, nu doar la nevoie. Obişnuiam doar să cer. Acum, am învățat să și mulțumesc! ■

Maria J., 18 ani, Psihologie

Medicina

Pot da ca exemplu o întâmplare recentă în care am simțit că „L-am apucat pe Dumnezeu de picior”.

Medicină... Primul gând l-am avut în seminar, prin clasa a XI-a. Totuși, am dat la Facultatea de Teologie. La scurt timp însă, am început să vreau din ce în ce mai mult să îmbrățișez medicina. Vedeam cum Dumnezeu îmi scoate în față, la perioade scurte de timp, din ce în ce mai mulți oameni din domeniul medical, toți încurajându-mă să dau la facultate. În anul trei de Teologie am luat decizia ca, după terminarea celor patru ani, să dau la medicină.

Acum urma „partea grea”: binecuvântarea duhovnicului și a părinților. Pe prima am luat-o surprinzător de ușor și cu o mare bucurie a părintelui, în timpul Postului Mare. Acum urma partea cea mai grea. Știam cum vor reacționa „ai mei” și ce propoziții vor folosi împotriva: „De ce ai mai făcut Teologia?”, „Medicina e grea”, „O să ne coste mult facultatea!” etc.

Stând la masa de prânz cu ei, mi-am luat inima în dinți, m-am rugat lui Dumnezeu și Maicii Domnului și am zis: „Totul sau nimic!”. Era 1 septembrie, trecuse aproape un an de când mă decisesem să dau examenul. M-au ascultat și au zis... „Da. Noi te susținem cu ce e nevoie.”

Atât stres, atâtea nopți nedormite și atâta teamă de eșec... pentru nimic! Poate nu înțelegeți bine situația, dar cunoscându-mi familia, știam că nu vor fi de acord. Atunci am simțit că Dumnezeu m-a luat în Brațe (cu B mare!) și mi-a arătat că rugăciunea și nădejdea pot face roadă frumoasă! ■

B. E. D., 22 de ani, Teologie

Tatăl și fiica

După ce am dat bacalaureatul, am decis să urmez Facultatea de Litere din Iași. Dar de la început mi-am dat seama că locul meu nu este acolo. Cu toate acestea, mi-am propus să nu renunț. Mă gândeam că pe parcurs totul se va schimba.

Mergeam la facultate cu lacrimi în suflet. Zilele treceau. Eu îmi puneam veșnica întrebare: „Oare locul meu este aici?”

Decembrie 2015... Învățam pentru examene, căci sesiunea se apropia cu pași repezi. Îmi amintesc că eram înconjurată de foi, multe foi. Citeam, citeam și... las totul deoparte și izbucnesc în plâns:

„Doamne, nu mai pot!”

În două minute tatăl meu ajunsese în camera mea. Nu a trebuit să spun nimic. M-a îmbrățișat și mi-a spus: „Dacă simți că trebuie să renunți, renunță! Suntem alături de tine!”.

După ce mi-am retras dosarul de înscriere a început adevăratul chin. Simțeam că zilele trec fără niciun rost, simțeam că pierd zece ani din viață. Nu făceam nimic, doar așteptam să se scurgă zilele. Tot atunci, tatăl meu trecea printr-o perioadă mai grea. Era în depresie, din cauză că murise tatăl său. Mă rugam plângând și spuneam: „Ajută-mă, Doamne, să fiu puternică, pentru tatăl meu!”.

Mai târziu mi-am dat seama: toate se întâmplă cu voia Domnului! Faptul că am rămas acasă l-a ajutat pe tata să scape de depresie! Râdeam împreună, povesteam, găteam, ne bucuram de momentele pe care le-am trăit când eram un copil dar, cel mai important, ne rugam! Dumnezeu a fost acolo, alături de noi! Este alături de noi! A întărit relația tată-fiică! Mulțumim Ție, Doamne! ■

Ioana B., Psihologie

Colegii

Consider că bucuria și tristețea sunt lucruri date de Dumnezeu cu scopul de a ne „trezi”, de a realiza că avem un Tată care ne iubește, ne întărește și ne ajută! Iar în felul acesta putem trece cu bine peste orice problemă.

Atunci când eram la școală, colegii îmi vorbeau foarte urât, mă invidiau, mă provocau parcă „să fac rău”! La început eram deznădăjduită, îmi pierdeam răbdarea, nu știam cum să răspund acestei provocări. Dumnezeu, însă, a fost scăparea, căci, de câte ori simțeam că nu îi mai pot tolera pe colegii mei și parcă cel rău mă îndemna să le răspund cu răutate, mă așezam în fața icoanei sau îmi spuneam în gând: „Doamne, ajută-mă să nu le răspund”, „Doamne, întărește-mă!” sau „Doamne, iartă-i, că nu știu ce zic!” În felul acesta am reușit să iert, să fiu bună, să fiu înțelegătoare. Cu timpul, colegii au început să se comporte mult mai frumos cu mine! Atunci am realizat că Dumnezeu este foarte aproape de mine. Am realizat că doar iertând poți trăi în armonie cu semenii tăi.

Am învățat că o rugăciune, cât de mică, te poate feri de răutate. Și te apropie mai mult de Dumnezeu! ■

Roxana A., 18 ani, liceu

Fragmente din relatările studenților și tinerilor pelerini la Mănăstirea Putna, 1 ianuarie 2016.

Selecție de monah Iustin T.

Colocviile Putnei

Cea de-a XVII-a ediție a simpozionului internațional de istorie găzduit de Mănăstirea Putna s-a desfășurat în perioada 2–5 septembrie 2015. Lucrările au început cu prezentarea, de către domnul profesor Ștefan S. Gorovei, a ultimelor publicații ale Centrului de cercetare și documentare „Ștefan cel Mare” al Mănăstirii Putna: cele două volume pe anul 2014 ale revistei *Analele Putnei*, ajunsă în al zecelea an de apariție, și volumele *Dragomirna și ctitorii ei. Actele Colocviului din 20–23 iulie 2009* și *Istorie, tezaur, ctitori*, dedicate Mănăstirii Dragomirna. Prezentăm câteva dintre contribuțiile științifice ale acestei ediții.

Prezent pentru prima dată la Colocviile Putnei, domnul Oliver Jens Schmitt, de la Universitatea din Viena, membru al Academiei de Științe a Austriei, a vorbit despre *Rezistența împotriva cuceririi otomane în spațiul balcanic: o privire comparativă*, arătând că succesul otoman în Balcani a fost înlesnit de lipsa de coeziune a puterilor ortodoxe, care nu și-au dat seama de pericolul otoman.

Monahul Alexie Cojocaru a prezentat *Date noi despre dvera lui Bogdan al III-lea (1510)*. Studiind monumentală broderie, autorul a identificat numele corect al unora dintre cetățile reprezentate și a demonstrat că numele celui de-al treilea călugăr care a participat la realizarea broderiei este Iosif,

și nu Ioil, cum s-a considerat până acum.

Liviu Pilat, în comunicarea *Observații în legătură cu unele simboluri din stema lui Ștefan cel Mare*, a afirmat că este posibil ca Ștefan cel Mare să fie beneficiarul Rozei de Aur – o veche distincție papală – în anul 1475, ceea ce ar justifica prezența a trei roze pe stema domnului. Istoricul a prezentat un tablou din epocă în care emisarul regelui Ungariei, care adusese vestea victoriei de la Vaslui, ar primi în numele voievodului Moldovei această distincție.

În comunicarea *Heraldică dinastică. Ștefan cel Mare și stemele sale*, domnul Ștefan Gorovei a coroborat diferite date istorice inedite cu anumite simboluri din stemele lui Ștefan cel Mare pentru a ajunge la concluzii remarcabile: de exemplu, prezența crucii duble pe stema acestuia a pornit de la faptul că voievodul a intrat la un moment dat în posesia unei relicve din lemnul Sfintei Cruci care era ferecată într-o astfel de cruce dublă și care aparținuse împăraților din dinastia bizantină a Comnenilor.

Colocviul s-a încheiat cu o excursie de studii pe traseul Doljești–Roman–Dulcești–Cârlig–Văleni–Mănăstirea Războieni, un pelerinaj la aceste adevărate locuri sfinte din istoria neamului nostru. ■

Ierom. Ieremia B.

Simpozioanele „Etica memoriei” și „Fundamente creștine ale culturii române și europene”

Simpozionul al IX-lea al Fundației „Credință și creație. Acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga – Maica Benedicta”, desfășurat la Mănăstirea Putna în 20–23 august 2015, a avut tema „Etica memoriei”.

După slujba parastasului întru pomenirea acad. Dan Hăulică, inițiatorul fundației „Credință și creație”, de la a cărui punere în mormânt se împlinea un an, au fost inaugurate două expoziții „In memoriam Dan Hăulică”, cu lucrări ale artiștilor din Grupul Prolog – Paul Gherasim, Constantin Flondor, Horea Paștina, Mihai Sârbulescu –, respectiv ale unor artiști plastici lansați de regretatul critic: Viorel Mărginean, Silvia Radu, Dacian Andoni, Virgil Scripcariu, Traian Cherecheș.

Părintele arhimandrit Melchisedec Velnic a deschis simpozionul cu o comunicare-omagiu, în

care a arătat că Dan Hăulică „a iubit și a înțeles Putna cum puțini pot să o facă. A adus la Putna înțelegerea artei și a culturii”, iar pentru domnia sa „arta era încercarea de a pătrunde tainele creației”. Prin tot ce a făcut, Dan Hăulică s-a așezat în rândul ctitorilor culturali ai Mănăstirii Putna.

Universul memoriei a fost surprins din mai multe perspective: memoria istoriei, memoria literaturii, memoria culturii și a valorilor românești în general. Lucia Cifor a remarcat că la Putna „ne aflăm într-un loc prin excelență al memoriei și al eticii”, care dă rost și sens acestor cercetări variate ale trecutului: „Memoria ca narațiune personală. Două cazuri: Aurel State și Constantin Beldie” (Adrian Romila), „Despre eroi și martiri din istoria recentă” (Sorin Lavric), „Memoria Rugului Aprins. Riscuri și provocări” (Marius Vasileanu),

„Istoricid. Eroi și modele” (Adrian Alui Gheorghe), „Recuperarea etică și estetică a unei copilării sovietice” (Maria Șleahțișchi), „Mutilarea memoriei identitare la românii basarabeni” (Eugenia Bojoga), „Varșovia – lecție de memorie” (Doina Jela). S-au adus în discuție, de asemenea, efectele novice ale unei legi promulgate recent, Legea 217/2015, prin care se încearcă reîncredințarea memoriei unor figuri ilustre din perioada interbelică (de exemplu, Mircea Vulcănescu), sub sintagma „criminali de război”. În acest context, s-a hotărât realizarea unei petiții de protest care să vizeze anularea efectelor de ștergere a memoriei care pot apărea prin această lege.

În cuvântul de încheiere, scriitorul Adrian Alui Gheorghe a spus: „În vremuri anormale orice lucru normal este un miracol. Eu cred că ce s-a întâmplat acum la Putna e un miracol, deși un mare semn de normalitate. Am vorbit de etica memoriei. Închei cu un îndemn al lui Virgil Cândea: Să nu uităm! Să nu uităm împreună!”.

Colocviul s-a finalizat cu o excursie la penitenciarul-memorial Sighet, primul muzeu al comunismului din lume, desemnat în 1998 de Consiliul Europei ca unul dintre monumentele memoriei în Europa, alături de Memorialul de la Auschwitz și de cel al păcii din Normandia.

În 12–15 mai 2016, a avut loc cel de-al zecelea simpozion, cu tema „Fundamente creștine ale culturii române și europene”.

Acad. Ștefan Afloroaei a arătat semnificația temei colocviului: „Nu cred că se poate îndoii cineva de fundamentele creștine ale Europei – Europă care s-a format în perioada patristică. Problema este alta: aceste fundamente sunt recunoscute numai în perspectiva istorică. În ce măsură sunt ele recunoscute astăzi, în ce măsură sunt recunoscute ca vii, ca actuale astăzi? Ele sunt fundamente

numai dacă sunt vii.”

Comunicările au gravitat în jurul ideii de creștinism ca spațiu fertilizant al culturii: „Omul european și cele două surse ale sensului” (Ștefan Afloroaei), „Eminescu și noi” (Alex Ștefănescu), „Ficționalizarea istoriei” (Adrian Alui Gheorghe), „Basarabia creștină între cele două Ecaterini din romanul *Biserica Albă* de Ion Druță” (Maria Șleahțișchi), „Alexandru Mironescu, de la știință la mistică” (Ștefan Soponaru), „Rezistența prin credință în deceniile comuniste. Nicolae Steinhardt” (Daniel Cristea-Enache), „Valori ale sacralului în arta românească” (Dacian Andoni), „Logos și istorie în opera lui Ioan Alexandru” (Gheorghe Simon).

Peretii Sălii domnești a mănăstirii au constituit și simeze pentru expoziția artistului plastic Dacian Andoni: „... in grisaille”, în memoria Dan Hăulică. Dintre lucrările expuse, cea intitulată „Patra Torcello”, simbol al trăiniciei unei culturi care are la bază crucea și valorile creștine, a fost aleasă ca simbol vizual al Colocviului.

Cele două colocvii au adus un rod editorial bogat, concretizat în cele două volume ale *Caietelor de la Putna* („Jertfă și creație” și „Etica memoriei”), precum și în cartea *Eminescu. Orizontul cunoașterii*, o culegere de articole despre Eminescu ale acad. Zoe Dumitrescu-Bușulenga scrise de-a lungul anilor și înmănunchate în volum pentru prima dată.

Chipul Maicii Benedicta s-a întipărit în memoria celor prezenți prin cuvântul cald al criticului literar Alex Ștefănescu, fost student al mării profesoare: „Locul ei de veci nu este unul întâmplător. Aici sunt Ștefan cel Mare și Eminescu. Ea a fost o continuare a lor, o luptătoare, o apărătoare a spiritului românesc creștin.” ■

Ierod. Anania V.

Concursul „Cultură și spiritualitate românească”

În perioada 27–29 mai, a avut loc la Putna a cincea ediție a Concursului național interdisciplinar de limba și literatura română și religie pentru elevii de gimnaziu (clasele a V-a – a VIII-a) „Cultură și spiritualitate românească”, inițiat de către Inspectoratul Școlar Județean Suceava în 2011.

Vineri, 27 mai, au avut loc la mănăstire Te Deum-ul de binecuvântare a lucrărilor și ședința festivă de deschidere. Au luat cuvântul reprezentanții Ministerului Educației Naționale, ai Inspectoratului Școlar Suceava, ai Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, Primarul Comunei Putna, Starețul Mănăstirii Putna, Directorul Școlii din Putna.

Președinta concursului, doamna profesor universitar Maria-Magdalena Jianu, a spus în deschidere: „Aici, la Putna, lângă Ștefan cel Mare și Sfânt, Concursul național de cultură și spiritualitate românească are măreția impusă de marele nostru patriot. Cu un asemenea model, participanții vor scrie nu cu mintea, ci cu inima, căci numai ea cunoaște tainele spiritului. Cei mai buni dintre cei mai buni elevi, pasionați de limba română și

de religie, ne vor oferi un regal al analizelor și al interpretărilor unor texte și imagini relevante pentru tematica acestei competiții”.

Proba scrisă s-a desfășurat sâmbătă dimineața, iar după-amiaza participanții au vizitat mănăstirea, Chilia Sfântului Daniil Sihastru și biserica de lemn Dragoș Vodă.

Comisia de inspectori școlari care a asigurat corectarea lucrărilor a scris în revista Concursului, realizată ad-hoc: „Lucrările s-au caracterizat prin profunzimea ideilor, prin spiritul analitic și prin capacitatea de sinteză, prin valorificarea lecturilor în sublinierea relației dintre sacru și profan. Au impresionat autenticitatea trăirii, sensibilitatea estetică, finețea observației, expresivitatea limbajului.”

Duminică dimineața, la Casa de Cultură din Putna au avut loc festivitatea de premiere și un program artistic organizat de către școala și parohia Putna. Calitatea lucrărilor a făcut ca, pe lângă obișnuitele premii și mențiuni, să existe și premii speciale, pentru toți concurenții. ■

Monah Ambrozie G.

Am descoperit că parfumul Bucovinei este păstrat în opere valoroase ale literaturii române. Această aromă deosebită a rămas conservată și în inima mea, după încheierea concursului. Am trăit o experiență de neuitat, cunoscând oameni frumoși,

luminoși, sorbind din priviri locuri de basm, descoperind frânturi de istorie și umplându-mi inima de bucuria și de armonia atmosferei desăvârșite.

Viviana Pantazică (premiul I),
clasa a VIII-a, Școala Gimnazială „Mircea Eliade”, Pitești

Foto: Oana Nechifor

Când Dumnezeu a stat lângă mine

Aiud

În 2010, într-un pelerinaj la mai multe locuri deosebite prin Oltenia și prin Ardeal, am ajuns și la Aiud, la monumentul închinat martirilor din perioada comunistă. Intrând în bisericuță și văzând acele plăci de marmură cu numele celor care au suferit în închisoarea comunistă, m-a cuprins o emoție puternică. Această emoție puternică s-a intensificat atunci când am ajuns în camera cu sfintele moaște, care se aflau practic sub Sfântul Altar – intrarea se face pe o ușă în partea opusă intrării în biserică. Preț de cel puțin jumătate de oră nu am mai simțit nicio dorință de a vorbi cu cineva (deși am un debit verbal exagerat). Tot ce

am simțit la Aiud nu a fost ceva plănuț sau impus, ci a fost spontan, fără să îmi doresc să mă simt deosebit acolo. ■

Cristian, 34 de ani

Balada lui Brâncoveanu

Am fost într-un pelerinaj în Ardeal și Oltenia, în iunie 2015, alături de un grup de 50 de studenți, îndrumați de un blând părinte din Iași. Am poposit în multe locuri pline de istorie și de spiritualitate, care m-au copleșit. La una dintre mănăstiri, Sâmbăta de Sus, tinerii au început să cânte Balada lui Constantin Brâncoveanu cu atâta emoție încât, după mult timp în care nu vărsasem o lacrimă, mi

s-au umplut ochii! Nu de regret, ci pentru că am simțit cât de adâncă a fost credința acestui om.

Această experiență m-a apropiat de Biserică. Nu deodată, ci treptat. M-am înscris în ASCOR Iași, am început să particip la activități organizate de ei, m-am spovedit pentru prima dată după cinci ani de zile. Nădăjduiesc că Bunul Dumnezeu mă va povățui pe un drum liniștit și hotărât în aflarea Celui care stă în adâncul inimii. ■

Andrei D., 23 de ani, Farmacie

Pelerinajul

Pe Dumnezeu L-am simțit aproape și S-a făcut prezent când am ajuns în locuri dragi, pe care nu le frecventez decât o dată pe an: Oașa, Mănăstirea Putna. Dar mereu când ajung în unul din aceste locuri simt o emoție deosebită, mă copleșesc lacrimi spontane. Atunci simt că Dumnezeu este aproape de mine, este prezent în viața mea!

Mă schimbă mereu această emoție. Îmi dă o stare de bunătațe și răbdare, de ascultare, de blândețe! Păcat că această stare nu rămâne în permanență; de aceea vin în aceste locuri sfinte, pentru a-mi îmbogăți sufletul. ■

C. M. M., 22 ani, Medicină

Racla Sfântului Ioan

Voi relata o mică experiență în care am gustat mila Lui Dumnezeu.

Trebuia să mă întâlnesc cu o prietenă, să merg apoi să dorm la ea. Această prietenă era la biserică. M-a întrebat dacă vreau să merg și eu la biserică și apoi să plecăm împreună. Eu știam că mai este doar o jumătate de oră din slujba Vecerniei, dar m-am înșelat, a mai ținut două ore. Mi-a fost

Racla Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava

tare greu să stau în biserică, mă foiam, nu mai suportam să mai aud niciun cuvânt, îl ironizam în gândul meu pe preot... Am început să plâng de nervi, eram nerăbdătoare, urâcioasă, răutăcioasă, eram ca un ghimpe, ca un balon gata să explodeze! Am tot ieșit afară, m-am tot foit.

Când s-a terminat slujba, toată lumea a ieșit, iar eu mă simțeam atât de încărcată, de nemulțumită! Prietena mea m-a rugat să o iert pentru că m-a făcut să aștept mai mult. M-am dus mai în față, lângă racla Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava și am început să plâng în hohote și să-L rog pe Dumnezeu să mă ierte!

Acum mă aștepta prietena mea și eu nu mai terminam de plâns. M-am rugat și i-am spus Mântuitorului că eu nu ies din biserică până când nu îmi dă un semn că m-a iertat. Din plânsul meu am primit o pace, o liniștire! Și tot așteptam o minune, un semn... După un timp mi-am dat seama că așteptam în zadar. Eu am primit deja iertarea când am început să mă smeresc. Am simțit marea iubire a Mântuitorului!

Prin experiența aceasta mi-am exersat relația cu Dumnezeu, îndrăzneala cea bună către El. Acum, când sunt deznădăjduită, încerc să-mi amintesc asta. ■

Loredana, studentă

Ierusalim

L-am simțit aproape pe Dumnezeu, într-un mod mai special, atunci când am fost în pelerinaje: la Muntele Athos, la Ierusalim, la mănăstirile din România. La Ierusalim, la piatra ungerii, se poate observa și simți cum izvorăște mir! Când am sărutat această piatră pe care a fost așezat Fiul lui Dumnezeu, după ce a fost coborât de pe Cruce, am simțit o mireasmă care părea că a venit din cer! Era mai mult decât o mireasmă. Era... o prezență, o stare pe care m-am gândit că o trăiesc și sfinții în acel prezent continuu al veșniciei lui Dumnezeu! De asemenea, părea o mireasmă a smereniei celei adânci a Mântuitorului. Smerenie care este ca o temelie a tot ce este cu adevărat frumos și important în viața noastră.

În urma acestei experiențe am simțit, într-o măsură smerită, apropierea lui Dumnezeu față de noi! Față de suferințele noastre, de bucuriile, de reușitele și de toate celelalte! În anumite momente, îmi aduc aminte de acele clipe trăite la Ierusalim și în suflet simt binecuvântarea permanentă a lui Dumnezeu. Aceste momente mă ajută foarte mult, chiar dacă au fost scurte ca durată. Au fost mari ca intensitate. ■

Emanuel B., 21 de ani, Teologie

Maica Domnului

Dacă ar trebui să spun despre o situație în care L-am simțit concret pe Dumnezeu, m-aș întoarce într-un moment nefericit din viața mea. Voi face acest lucru pentru faptul că tot atunci am simțit, din mila lui Dumnezeu, harul Duhului Sfânt!

Eram în vacanța de vară din clasa a X-a. Era o seară liniștită de duminică, când mama a intrat în camera mea plângând în hohote și mi-a spus că ea nu mai suportă! Că tata e turbat, a lovit-o – din gelozie, din niște idei fantomă – și că ea pleacă la bunica. M-a pus să aleg dacă merg cu ea sau rămân cu tata...

Trebuie să spun că acest eveniment a apărut ca un coșmar în viața mea. Eu nu știam că în familie la mine se poate întâmpla așa ceva. Până atunci totul părea că este normal, o familie cu probleme „normale”. Față de tata am avut mereu un respect care tindea spre frică, dar atunci am prins curaj, m-am îndreptat spre tata și am întrebat, plângând, ce se întâmplă. Cu adevărat, turbase, a țipat la mine! Mama a pus câteva haine într-o geantă și m-am pornit să o duc la bunica, prin grădină, desigur, să nu ne vadă vecinii. Toată lumea mea se prăbușise, eram ruinată! Pe câmp, cu sora mea de doi ani în brațe, cu mama sleită de puteri,

prăbușită de durere...

Nu știu dacă înțelegeți prea bine starea mea de atunci, dar eram prăbușită, aveam gânduri de suicid. Am hotărât să rămân cu fratele meu mai mic acasă. A fost necesar să povestesc această complicată nefericire, ca să înțelegeți puțin în ce stare eram. După ce am dus-o pe mama, m-am întors în camera mea și am început să plâng cu atâta durere! Mă simțeam atât de neputincioasă. Nici acum nu pot să mă gândesc la asta fără să plâng.

Acum urmează momentul culminant. Eram prăbușită pe pat, nu mai puteam nici să respir de atâta plâns și atunci am strigat cu tot sufletul pe Maica Domnului! Din acel moment plânsul meu a avut mângâiere, plângeam în brațele Maicii Domnului, ea mă mângâia pe cap! A fost ceva deosebit, a venit să mă mângâie în locul mamei! Cineva îmi înțelegea durerea, cineva mă asculta! A fost prima mea apropiere de Maica Domnului.

Să mă iertați! Slavă Lui Dumnezeu pentru toate!

P.S.: Cu ajutorul Lui Dumnezeu, acum familia mea e bine, e mai bine! ■

I. L., 21 de ani, Asistență socială

Fragmente din relatările studenților și tinerilor pelerini
la Mănăstirea Putna, 1 ianuarie 2016.
Selecție de monah Iustin T.

Mormântul Sfântului Iustin Popovici

Sfântul Mitropolit Iacob Putneanul și colaboratorii săi, Cuvioșii Sila, Paisie, Natan și Arsenie

Dumnezeu să primească gândul bun al tuturor celor care au ajutat la apariția acestei reviste: Angela și Valentina Bilcea, Ioana Burlacu, Luminița-Georgeta Nițoi, Tatiana Petrache, Cătălina Sârbu, Andreea Tumac, Alina Ursachi, Nadejda Usatîi.

O parte din materialele din revistă au variante dezvoltate, care pot fi citite în ediția on-line a acestui număr, pe www.putna.ro, la secțiunea Publicații.

Editura Mitropolit Iacob Putneanul
© 2016 Mănăstirea Putna
www.putna.ro
www.stefancelmare.ro

ISSN 2247-6180

În anul 6974 [1466], iulie 10, s-a început să se zidească, cu ajutorul lui Dumnezeu, Sfânta Mănăstire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, la Putna.

Letopisețul de la Putna nr. 2